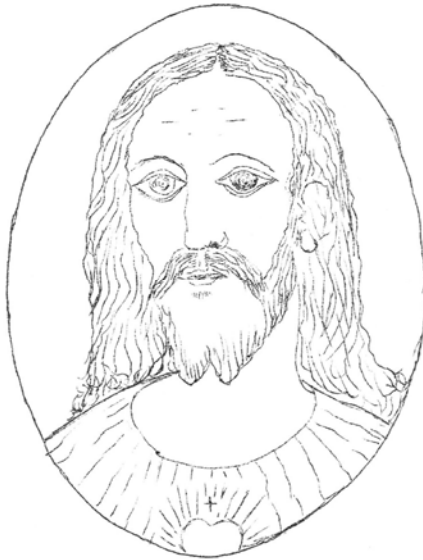

EMMANUEL

Woorden van de Eeuwige Wijsheid.

Kinderen, luistert naar Mij.

Zijt wijs en verwerpt mijn onderrichtingen niet!

Zalig die mijn wegen bewandelen!

Gelukkig de mens die dag aan dag waakt aan mijn poorten

en de wacht houdt aan de posten van mijn deuren:

die MIJ vindt, vindt het leven en zal het Heil verwerven van de Heer!

Maar wie mij mist, benadeelt zichzelf, en

al die mij haten, beminnen de dood! (Spreuken, 8, 33-36).

Wie Hem heeft, bezit alles! Wie niet, heeft niets.

Heil is er niet in iemand anders.

“Er zijn miljoenen boeken over Christus geschreven en toch is het eerste woord over Hem nog niet gezegd, omdat alles wat wij in menselijke woorden over Hem kunnen zeggen, ver beneden de werkelijkheid blijft!!!”

(Johan van het Kruis).

VOORREDE op het openbaar leven van de Emmanuel.

Reeds heel in het begin van ons werk, fasc. 1, pag. VI kondigden wij aan dat hier een nieuwe en ietwat uitvoeriger inleiding nodig zou zijn.

Onze inleiding op het leven der H. Maagd, bevat wenken die zouden verdienen nog een keer herlezen te worden. Één daarvan willen wij hier herhalen: de raad nl. om in elke aflevering eerst de tekst van het verhaal zonder het commentaar te lezen; daarna de lezing te hervatten en nu het commentaar er bij te betrekken, vooral lettend op de gecommenterde passussen.

Nu volgen enige nieuwe punten of waarschuwingen.

1.

Men zal onder de lezing reeds dikwijls opgemerkt hebben dat af en toe enkele woorden of een korte zinsnede tussen haakjes in de tekst ingevoegd werd. Dit was en dit zal ook verder zijn om het aantal verwijzingen naar het commentaar te verminderen en dus het commentaar te vereenvoudigen en om de lezer te helpen zoveel mogelijk alles bij een eerste lezing te verstaan. Men moet het als een regel beschouwen dat woorden of zinnen tussen haakjes niet tot de tekst behoren, maar door ons als uitleg toegevoegd zijn.

Deze inleiding op Jezus' openbaar leven is hierboven genoemd 'VOORREDE' om ze bij terugwijzingen er naar, duidelijk te onderscheiden van de eerste inleiding op het leven der H. Maagd.

Van verwijzingen gesproken, misschien zal het menig lezer verwonderen dat wij vaak vooruitwijzen naar latere passages, ofschoon ze nog niet nagezien kunnen worden maar dit doen wij met het oog op hen, die later het werk eventueel zullen herlezen, of van hen die de lezing er van nog zullen ondernemen. Voor vroegere passages zullen wij verwijzen naar het fascikel en het nummer evenals voor latere passages.

2.

Het zou een vergissing zijn te menen dat in K. Emmericks verhalen alles volmaakt is en niets daarin iets te wensen overlaat.

Men prente het diep in zijn geest:
deze verhalen zijn in pijnlijke, tragische omstandigheden, te midden van

voortdurende beproevingen en onnoemelijk lijden van de zienster tot stand gekomen.

Vooreerst waren daar haar onophoudelijke, afwisselende, onverklaarbare, onverdraaglijke ziekten en de passie van haar wonden en haar zielelijden. Katarina leed onder de nukken en plagerijen van een domme bloedeigen zuster, die haar moest verzorgen en helpen, doch helaas! door Katarina zelf geholpen moest worden; zij leed onder de onzekerheid en ook wel willekeur van een onervaren biechtvader, enz.

Dat dit alles schade toebracht aan haar verhalen en ook oorzaak was van leemten, behoeft geen betoog. Wanneer desniettegenstaande zo vele verrukkelijke en uitvoerige verhalen vorm gekregen hebben, is dit in grote mate te danken geweest aan de beternis en rust die telkens volgden op haar dagelijkse communie; ook aan haar vele extases, die, zolang ze duurden, haar verlostten van haar smarten en waarin zij dan zeer vlot en nauwkeurig kon verhalen; ten slotte ook nog aan het talent en de onvermoeibare en volhardende ijver van haar schrijver die haar mededelingen trouw optekende, ordende en verwerkte. Die schrijver en haar tolk was Brentano; met nooit versagende toewijding heeft hij zijn taak vervuld; hij bereikte ook het bekende, schitterend resultaat in weerwil van de tegenwerking van Katarina's huisgenoten, vooral haar zuster, maar ook haar biechtvader. Zij beschouwden hem als een aanmatigend mens en kweller van de zieke; zij hechtten geen belang aan haar visioenen; zij wierpen hem hindernissen voor de voeten en zouden hem verwijderd gehouden hebben, had zich niet de geestelijke Overheid, K.'s buitengewoon biechtvader, achter Brentano gesteld.

Een andere moeilijkheid voor Brentano bij het vervullen van zijn taak was de beperktheid van de tijd, die hij bij haar mocht doorbrengen, om haar mededelingen te aanhoren. Zodra deze verstreken was, moest hij haar verlaten, ook al werden de belangrijkste mededelingen en schoonste verhalen er door onderbroken en verdere ondervragingen onmogelijk gemaakt.

Ook was K. tot huiselijke zorgen en werkzaamheden veroordeeld, die zijzelf overigens wenste, want haar domme, onopgevoede zuster was niet tegen een behoorlijke huishouding opgewassen; vaak werden haar mededelingen ook gestoord door ongelegen bezoeken, die dan zo maar door de huisgenoten toegelaten werden, soms tot heftige verontwaardiging van Brentano. Ook hierdoor ging veel verloren. Deze

verhouding in dat huishouden vervult met verdriet het hart van wie haar levensbeschrijving leest; het is een treurige schaduwzijde en een tragisch aspect ervan.

Anderzijds realiseren wij ons dat juist uit die zee van lijden grotendeels de zegeningen voortgesproten zijn, die in Katarina's visioenen opgesloten liggen en er eeuwig aan verbonden zullen blijven. Laten wij daarom, zonder langer over die verliezen te treuren, ons liever verheugen over het vele overheerlijke dat door de zorgen van Brentano uit die ordeloze toestand gered is geworden.

3.

Wij moeten nog een blik werpen op het theater van Jezus' verschijnen en optreden in verband met de tegenwoordige toestand. Wij willen Jezus volgen op de voet; met behulp van kaarten en van een weinig kennis van het H. Land wordt ons dit mogelijk. Wij verlangen daarom zoveel mogelijk de ligging te kennen van alle steden en dorpen die Jezus heeft bezocht en die vermeld worden door de zienster. Nochtans kunnen ze niet alle met zekerheid en preciesheid gelokaliseerd en vereenzelvigd worden, noch zijn ze ons alle bekend. In dit verband zijn de volgende gegevens wel interessant.

Geheel Palestina, doch overwegend Galilea, was met steden en dorpen bezaaid. Over hun groot aantal zegt Katarina in nr. 203: "Waar thans nauwelijks drie verwoeste dorpen liggen, zag men er toen bijna 100 en de bevolking was buitengewoon dicht." En in nr. 111: "Er liggen ongelooflijk vele steden en dorpen in Galilea."

In de Bijbel zijn er ongeveer 1500 bij name genoemd en daarvan zijn nagenoeg de helft teruggevonden en gekend: dit is veel voor een land dat in de loop van zoveel eeuwen geheel omgewoeld werd. De andere helft zijn verloren of niet met zekerheid aan te wijzen. Een deel van deze verloren plaatsen zijn tot hun fundamenten toe verdwenen.

"Ik heb deze nacht een groot aantal steden gezien, zegt K. in nr. 330, waarvan absoluut niets meer overblijft."

Dit wordt door de exegeet Prat bevestigd in deze woorden: "Hoevele steden hebben geen enkel spoor van hun bestaan op Palestina's bodem nagelaten! Meer dan van welk ander land ook kan men van Palestina zeggen dat zelfs de ruïnes van vele steden zijn vergaan." (Jésus Christ, I, 353; cfr. Mislin, II, 49, 56; Guérin, Terre sainte, introduction).

Een ander deel van die verloren steden zijn verloren, niet omdat ze niet meer bestaan of omdat er niets van overblijft, maar omdat de naam die ze hadden, vergeten en verloren en door een andere vervangen is. Hun identiteit is niet vast te stellen; ze bestaan in hun ruïne, of alsnog bewoond, maar zijn niettemin onbekend.

De oorzaak van de algehele vernietiging van vele steden is niet altijd verwoesting door oorlog geweest, maar dikwijls het feit dat het bouwmateriaal naar andere plaatsen weggesleept werd, om daar opnieuw gebruikt en tot bouwmateriaal aangewend te worden (cfr. D.B. Capharn., c. 204). Op zijn onderzoekingsstochten door Palestina was Guérin nog in de 19e eeuw dikwijls getuige van dat weghalen van stenen en hoe zelfs fundamenten uitgegraven werden. “Palestina was overal dicht bevolkt”, zegt hij.

Dat gewone dorpen met hun lemen hutten spoorloos verdwenen zijn, is vanzelfsprekend; maar dit is ook waar voor vele sterkere steden, waarvan nauwelijks een steen op de andere gebleven is. Wanneer in zulke gevallen aan een vernield stuk muur, aan een vormeloze steenhoop, aan een plekje grond met verspreide stenen de oorspronkelijke naam verbonden bleef, is dit een groot geluk; de bewaarde naam openbaart ons de ligging van de oude stad of het dorp en herinnert aan de episoden die er zich afgespeeld hebben of aan de rol die deze plaats in de geschiedenis vervuld heeft.

Anderzijds heeft een aanzienlijke ruïne of nog levende stad, die haar oude naam verloor of hem door een nieuwe Griekse, Latijnse of Arabische naam verdrongen zag, geen betekenis meer voor de historicus. Welke stad dit eenmaal was, welke gebeurtenissen er hebben plaats gehad, blijft voor eeuwig een geheim; ze boezemt geen belangstelling meer in.

Het getal bewaarde en gekende steden is door K. met een schoon aantal vermeerderd. Anderzijds wijst zij ook altijd de bekende steden aan op de plaats of in het gewest waar ze werkelijk liggen of gelegen waren. Zulke steden wijzen wij op onze grote kaart 1 aan met een volpunt, zoals ook de tegenwoordige plaatsen, d.i. de plaatsen van voor de joodse overrompeling zoals ze b.v. daar lagen in 1920. Met de laatste nieuwe steden en naamveranderingen wordt hier geen rekening gehouden.

Van een aantal andere verloren plaatsen wijst K. de ligging zo nauwkeurig aan, dat wij een vereenzelviging kunnen maken, die wel niet

wetenschappelijk te bewijzen, maar voor ons voldoende zeker is. Wij wijzen zulke steden aan met een vol punt in een ringpunt.

Nog andere zijn op haar aanwijzing slechts bij benadering te situeren en wij wijzen ze aan met een ringpunt om te zeggen: hier of in deze omgeving.

4.

Het voornaamste middel in het verleden om oude plaatsen terug te vinden, is geweest de bewaarde oude naam, hoewel in enige gevallen die naam op een naburige plaats overging, b.v. Jericho. In enkele gevallen werd de plaats ook door de traditie bewaard, in weerwil van de veranderde naam, b.v. Gat-Hefer, thans el-Mesjed. Op deze twee middelen steunden de grondleggers van de Palestijnse topografie: Eusebius en de H. Hiëronymus.

In de meeste gevallen heeft de oude naam een lichte wijziging ondergaan; wij willen enkele voorbeelden geven van zulke veranderingen.

- De beginlettergrepen JE en BET van Hebreeuwse namen zijn meestal weggevallen.
Jericho, **Betaramfta** werden er-Riha en er-Remté.
- De eindlettergrepen AT, OT, ON, AN vielen weg of veranderden in A; zo kreeg de oude tweevouds- en meervoudsvorm de enkelvoudsvorm.
Atar**ot** werd Atara,
Bet-Hor**on** = Beit-Oer.
De drie gevallen komen samen voor in **BET-JE-simOT** = Soeëimeh.
- Het Hebreeuwse BET veranderde vaak in het Arabische Beit:
Bethlehem = **Beit**-Lahm;
Bet-Horon = **Beit**-Oer.
- De Hebreeuwse Ghimel verandert steeds in de Arabische djim:
dj. Gofna = djifneh; de verandering van medeklinkers is van geen belang.

- Soms viel een letter in de naam weg of welluidendheidshalve kwam er zich een andere tussenplaatsen:
Ramfta = Remté;
Mambre = Mamre, ook Namre, omdat in het Hebreeuws en het Arabisch de M vaak afwisselt met de N.
- Soms is de wijziging zo, dat men niet altijd aanstonds de naam-identiteit herkent
Nikea (Nicea) = izNIK;
Smyrna is nu izMIR;
Pella = Fahl.
- Soms wijst een vertaalde naam de ligging aan van een oude stad, b.v. Taiyibe, Ofra.

We vrezen de lezer te vervelen met langer hierbij stil te blijven.

5.

Nochtans moeten wij nog zijn aandacht vestigen op enige spreekwijzen of uitdrukkingen van de zienster, die ons aanvankelijk bevreedden, maar naderhand geen verwondering meer baren. Heel dikwijls hebben een zeer beperkte betekenis uitdrukkingen als: weinige, enige, verschillende, menige; ze kunnen wijzen op een uiterst gering aantal: twee of drie, zoniet nog minder: anderhalf; “Bethlehem op enige uren van Jeruzalem. De zwijnen te Gergesa, enige duizenden in getal.” Twee duizend, zegt het evangelie.

6.

Begrippen als bij, dicht, niet ver, langs ... of: rechts of links van ..., in het gewest van ... zijn zeer betrekkelijk, krimpbaar en rekbaar; de maat of afstand is dan uit de context af te leiden.

Een boom bij mijn huis zal wel dicht bij mijn huis staan dan een dorp bij Moskou.

De door K. vaak gebruikte zegswijze: ‘vóór de poort’ laat verschillende afstanden toe.

De term ‘tussen’ wil niet altijd zeggen: vlak er tussen, op de rechte lijn tussen beide plaatsen, maar laat een verwijdering van deze lijn toe, zo ver dat de drie punten een driehoek vormen; de zienster verliest zich niet in dergelijke minutieuze bijzonderheden, maar haar manier van spreken is toch soms zo, dat het bevreedt. Overigens zijn wij ook wel

verwonderd, wanneer we bij Flavius Josephus lezen dat Skytopolis bij Tiberias, en Hebron bij Jeruzalem ligt. Deze meerdere of mindere nauwkeurigheid hangt ook wel samen met haar gezondheidstoestand, haar fris- of afgemat-zijn.

7.

De woorden 'hoogte, heuvel, berg' zijn bij haar nagenoeg synoniem, althans in vele passages. Wij echter zien er een gradatie in. Wat voor ons een loutere hoogte is, noemt zij zonder onderscheid een berg en ook wel een bergketen, een hoogte.

In een antwoord op een vraag, schreef hierover de Duitse Emmerickkenner, P. Seller: "In Westfalen noemt men een geringe hoogte een berg." Feitelijk komt het ook bij ons voor dat wij een stijging van de weg met de benaming berg aanduiden. Gemakkelijk spreken wij van 'bergop' om te zeggen: opwaarts. Ook noemt zij berg de helling die naar een hoogvlakte leidt, afgezien van de hoogvlakte die men boven bereikt en die daar geen berg meer is, maar (oneffen) vlakte.

8.

De zienster vermeldt dikwijls de richting die Jezus inslaat bij de aanvang van zijn weg en vergeet dan ook wel de eerdere of latere verandering van richting te vermelden.

Om dan het eindpunt van die weg of reis te vinden, moeten wij op andere gegevens letten. Wij mogen niet betrouwen op een enkel gegeven, zoals één afstandsopgave of één richtingaanduiding om de ligging van een plaats te vinden, min of meer nauwkeurig te bepalen, maar wij moeten alle gegevens van K. over de een of andere plaats verzamelen en vergelijken.

9.

Haar oriëntering is evenmin altijd nauwkeurig.

In heel K.'s verhaaltrant is iets Bijbels. De ouden maken gewoonlijk slechts onderscheid tussen de vier grote windstreken: noord, zuid, west, oost. Nochtans zullen zij een enkele keer zeggen: tussen noord en oost, d.i. noordoosten; zo ook met de andere richtingen, maar zulke meer precieze aanduidingen zijn een uitzondering.

Eusebius verwaarloost ze voortdurend, ofschoon het altijd belangrijke aanduidingen geldt; aan de hand hebben wij meerdere voorbeelden

daarvan, ontleend aan zijn Onomasticon.

De H. Schrift wijst Silo aan ten noorden van Betel en ten zuiden van Lebona (Recht. 21, 19), ofschoon het bijna recht ten oosten van Lebona ligt en ook niet recht ten noorden van Betel, maar bijna ten noordoosten. Hier zijn dus de nadere bepalingen verwaarloosd: ten noordoosten en ten oostzuidoosten.

Ten zuiden van Lebona zou dan wel moeten betekenen: op een meer zuidelijke breedtelijn.

Ook mag men niet uit het oog verliezen: de zienster ziet wat God haar toont, maar de interpretatie daarvan is van haar. In hoever God haar bij die interpretatie helpt en in hoever haar interpretatie de vrucht is van een bijzonder charisma, weten wij niet. Zijzelf schat de afstanden en constateert de oriëntatie, maar beide dingen zijn moeilijk. Zij kan hierin falen, gelijk wij, misschien toch minder gemakkelijk; dit zal klaar uit het volgende blijken.

Zodra wij na een aanzienlijke verplaatsing op een vreemde komen is het een hele karwei de juiste oriëntatie te vinden, zelfs in eigen land. Victor Guérin, de grote Palestina-onderzoeker, liep het H. Land geheel af; hij was in zijn beschrijvingen uiterst nauwgezet en toch heb ik, hem volgend op zijn tochten met behulp van een zeer gedetailleerde kaart, vele onjuiste oriënteringsopgaven bemerkt. Hij beschikte nochtans over een gids en kompas, terwijl de zienster daarentegen ziek en lijdend te bed lag, geen kompas of kaart bezat, haar visioenen verhaalde enige tijd nadat zij ze aanschouwd had en dus op herinnering voortging. Alles bijeen mogen wij, spijs begrijpelijke kleine onnauwkeurigheden in de oriëntatie, haar kennis van de windstreken en de richtingen beschouwen als een bijzondere gave van God, die nochtans dergelijke onnauwkeurigheden niet belette.

10.

Hetzelfde moet gezegd van haar opgaven der afstanden; zij kent ze niet door openbaring, maar door schatting, waarvoor zij misschien over een bijzonder aanvoelen beschikte. Schatting nu maakt nooit aanspraak op rekenkundige juistheid, en wat zij door 'Stunde', uur of mijl verstaat, is misschien niet geheel de maat van ons 'uur'.

Meerdere omstandigheden beïnvloeden zulk een schatting der afstanden. Daar zijn de bergachtigheid van het land met het dalen,

klimmen en kronkelen van de wegen, de schijnbare nabijheid van verwijderde hoge bergen en diepe valleien. Hoe bedrieglijk dit is, weet iedereen. In nr. 308 maken wij hierop een belangrijke bemerking.

Op haar schatting heeft invloed het vlugger of langzamer gaan van Jezus, die dan ook minder of meer tijd aan het afleggen van een afstand besteedt. Ook hierop steunt K. soms om afstanden te bepalen. In nr. 411 legt zij deze bekentenis af: “Omdat de wegen in Palestina zo krom door de dalen lopen en de mensen nu eens volgens het gaan te voet, dan weer volgens de aanblik die men er op heeft vanop de bergen, de afstanden tussen de plaatsen schatten, komen hun opgaven zelden overeen.”

Wanneer wij tussen haakjes een verbetering plaatsen of op eigen hand een afstand aanduiden, is dit altijd de op de kaart gemeten afstand, dus in rechte lijn, en feitelijk is dit geen enkele keer de juiste afstand, vooral niet voor een bergland zoals Palestina. Toch vindt men bij K. enkele keren een totaal foutieve afstand, het gevolg zonder twijfel van een momenteel ‘verkeerd-ophebben’.

11.

Inzake waterlopen heeft zij geen klaar inzicht; haar beschrijvingen zijn eerder raadsels; zij vertelt eens van een meer, waarvan ze niet wist of de rivieren er in of er uitvloeiden. (Vie, II, 197). Zulke onzekerheid of verwarring in rivierbeschrijvingen had Brentano reeds opgemerkt; bij nr. 520 zegt hij in nota:

“Het schijnt dat zij inzake waterlopen geen helder inzicht had.” Dus zullen wij zulke passages niet proberen te verklaren, maar zonder ze te verstaan, er over heenstappen.

12.

In alle vroegere uitgaven van K.’s boeken zijn de datums onopvallend en zonder reliëf aangebracht. Deze zullen wij integendeel goed doen uitkomen, niet alleen de loutere datums, maar ook de sabbatten, de nieuwe-maan-feesten (N.M.) en andere bijzondere feesten in het jaar.

Bij de Joden was de nieuwe maan, zodra ze gezien was, de eerste dag van de maand; zij hadden maan-maanden. Na drie of vier jaren moesten zij bij de 12^e maand Adar een dertiende maand voegen: Ve-adar. De maanden telden om de beurt 30 en 29 dagen, maar het geval kon zich

voordoen dat er twee maanden van 30 of 29 dagen op elkander volgden, maar nooit mochten meer dan 8 maanden van 30 of 29 dagen voorkomen in een jaar.

Op enige plaatsen ontbreken bij K. sommige datums, waarschijnlijk omdat wij daar met latere aanvullingen te doen hebben. Waar het mogelijk was, hebben wij ze naar best vermogen aangevuld, maar die tussen haakjes geplaatst, ten teken van voorbehoud of geen absolute zekerheid.

13.

Het gebeurt dat K. in tegenspraak komt met een bestaande, oude traditie, b.v. omtrent de ligging van de Bethesda-vijver. Daarom hier een paar uitspraken van gezaghebbende Bijbelkenners.

“Wie met de geschiedenis van Palestina’s heiligdommen enigszins vertrouwd is, zo schrijft Jean-Lévie, S. J., weet dat zelfs een 4e-eeuwse traditie (spijs haar groot gezag, volgend uit haar oudheid) niet noodzakelijk tot het begin teruggaat, *n’est pas nécessairement primitive.*” (Nouv. Revue théol., 1935, blz. 634).

“Enkele eeuwen zijn ruimschoots voldoende om een fabel de plaats van een historische waarheid te doen innemen, zegt de archeoloog-expert Dr. Simons, en zeker meer dan voldoende om vele onnauwkeurigheden met de waarheid te vermengen.”

(Opgr. 250). Een soortgelijk getuigenis vinden wij ook bij Guérin, boekdeel Jude I, blz. 223).

Ook de archeologie dist ons vergissingen op; vaak worden haar besluiten achteraf onjuist bevonden: “Men ga naar het tempelplein en hore wat de wetenschap zoal heeft verkondigd over de moskee van Omar en men zal een idee hebben van de onvastheid der archeologische wetenschap, zelfs waar het geen ruïnes, maar nog bestaande bouwwerken geldt.” (Dr. Simons).

Een ander sprekend geval van een erg foutieve archeologische gevolgtrekking, te lang echter om hier uiteen te zetten, kan men nagaan in het tijdschrift ‘t H. Land, mei, 1932.

Dus moeten wij er ons niet te erg aan storen en ons vertrouwen in de zienster niet geschokt laten worden, wanneer zij een keer met een

wetenschappelijke uitspraak in botsing komt; haar verklaringen zijn herhaaldelijk van dien aard, dat ze de wetenschap in meerdere of vele gevallen tot een nieuw en grondiger onderzoek uitnodigen, b.v. in het geval van het lithostrotos uit Joa. 19, 13.

14.

De beschrijvingen van onze zienster zijn een weergave van de realiteit, van het leven van Jezus, van alles wat rondom Hem cirkelde en van het leven der Joden. Dit aan te tonen is gedeeltelijk het doel van de commentaren. Met dit doel wijzen wij dikwijls op gebruiken en levensvormen die hedendaags nog bestaan. Zulke aanduidingen hebben bewijskracht op grond van het feit dat die gebruiken en vormen en gewoonten een erfdeel zijn uit de tijd van Christus en van nog veel vroeger. Tot nog vóór korte tijd was in het nabije oosten alles, om zo te zeggen, onveranderd gebleven. Nu echter is de westerse invloed zo geweldig dat ook de oosterlingen mee moeten met onze beschaving en levenswijze.

15.

Nu veroorloven wij ons een paar raadgevingen. Het zou voor de lezer heel goed zijn te beschikken over een volledige bijbel, om ook de passages uit het Oud Testament waarover Jezus leraart, te kunnen nazien. Toch is het reeds veel als men over een Nieuw Testament beschikt, maar minder zou men niet mogen hebben dan de vier evangeliën afzonderlijk, d.i. niet tot één verenigd. Daarom raden wij ieder trouw lezer aan zich als minimum een boekje met de 4 evangeliën aan te schaffen. Hun inhoud wordt door de zienster in het helderste licht gesteld, dank zij de concreter en veel omstandiger voorstelling; haar verhalen maken het evangelie tot een open boek en lossen tal van moeilijkheden op en geven een klare kijk op het geheel en de samenhang van Jezus' leven en van de heilsgeschiedenis. Een boekje met de evangeliën, eventueel ook met de Handelingen der Apostelen, is overigens een schat die in geen enkel christelijk huisgezin zou mogen ontbreken.

16.

Een belangrijk element bij de lezing van Emmanuel is niet alleen een prijzenswaardige nieuwsgierigheid of beter weetgierigheid, maar ook

een stemming van gebed en devotie. Elke lezing kan een godsvruchttoefening worden, dan trekt men er dubbele winst en voordeel uit. Zo kan men een langduriger lezing beginnen en ook eindigen met gebed, ja, ook wel onderbreken met een rustpoos en een schietgebed. De lezing zelf leent zich daartoe. Wij moeten het leven van Jezus meebelevan, ons onder de toeschouwers en ooggetuigen mengen, ons met dezen verheugen over Jezus' triomf, ons met hen bedroeven over de tegenkating en verblinding van zijn tegenstrevers, plaats nemen onder de zieken en met hen onze genezing en die van anderen vragen, want wie lijdt niet aan de een of andere zieleziekte of zelfs verschillende? Met de tijdgenoten moeten wij het stof der wegen van Jezus' voeten wassen, met Magdalena en andere minnende zielen balsem storten over zijn hoofd en voeten en ze met tranen besproeien. Wij laten enkele gebedjes als voorbeeld volgen.

Begingebod:

Gedoo, Heer, dat ik U volge op Uw wegen; ik wil horen wat Gij leert, zien en aanbidden wat Gij doet.
Wel ben ik niet waardig te zien of te horen wat heiligen en profeten begeerd hebben te zien en niet hebben gezien, te horen en niet hebben gehoord, doch houd met deze onwaardigheid geen rekening, maar eerder met mijn verlangen om door de aanschouwing van uw leven, en nu door dit zien en horen in deze lezing, U beter te kennen, meer te beminnen en trouwer te dienen.

Na de lezing:

Laat door deze lezing in mij vermeerderd zijn, o Jezus, mijn geloof in uw Godheid en zending, mijn hoop op uw goedheid, mijn liefde voor uw beminnelijkheid. Maak mij naar uw voorbeeld, dagelijks meer ijverig voor het heil van de zielen en meer bezorgd om U door al mijn werken te verheerlijken en bij te dragen tot de zaligheid van mijn medemensen.

Onder de lezing:

Jezus, wees beter gekend en meer bemind door mij en alle mensen.

Jezus, indien ik U goed kende, ik zou U veel beminnen; openbaar U aan mij in deze lezing, opdat ik U altijd meer beminne!

Vergeet niet, o Heer, dat Gij uw vermoeyenissen voor mij hebt doorstaan. Pas er de verdiensten van toe op mij en vele anderen, in 't bijzonder van hen die mij nader zijn!

Gedenk, o lieve Jezus, dat
Gij U om mij hebt afgemat,
mij zoekende van stad tot stad!

Hoe zijt Gij onvermoeid gegaan,
Door 't stof, langs steenbezaaide baan,
Maak niet die moeiten ongedaan!

O Maria en alle tijdgenoten van Jezus, bid voor mij en allen die zijn leven lezen, dat wij door dit lezen dezelfde genaden bekomen, die Gij bekomen hebt door uw omgang met Jezus!

1. Afkortingen van woorden en namen

K. = K.E. = Katarina Emmerick

Br. = Brentano, de schrijver.

Eus. = de kerkelijke geschiedschrijver Eusebius.

Hiër. = de kerkleraar en schriftuurverklaarder, de H. Hiëronymus.

Gr. Krt 1 = grote kaart 1 (2, 3).

cfr. = te vergelijken met, vergelijk.

jg. = jaargang

fasc. = fascikel (= aflevering)

afl. = aflevering

N.M. = Nieuwe Maan.

O.T. = Oud Testament.

N.T. = Nieuw Testament.

In de boeken en artikelen over het H. Land gebruikt men bij voorkeur enige Arabische namen; op kaarten zijn die benamingen algemeen gebruikt. Van de meest voorkomende volgt hier de betekenis.

Er, el, ed, et, esj, enz. is het bepalend Arabisch lidwoord, waarvan de eindklinker zich gewoonlijk schikt naar de beginletter van het bepaalde woord, b.v. **et-Tîh**, **ed-Damiéh**.

2. Betekenis van woorden

A (op de kaart) = Aïn = bron; meervoud Ajjoen, maar dan een bron die ontspringt, een bron van levend water.

Bab = poort.

Bahr = meer of zee.

Beit = huis, dorp, stad.

Bîr = bronput, met diepstaand levend water; ook: waterbak; meervoud bijar, bijarreh; op kaarten verkort tot **B**.

Birkeh, birket = regenput, citerne, waterbak.

Deir = klooster, huis.

Djebel of dj. (Hebreeuws Har) = berg.

Djizr = brug.

Emeq = brede vallei, vlakte.

Hammam = warme baden of badinrichting.

Haram = heilige omheining van een heiligdom; ook: heiligdom zelf.

Kefr, kafr, Kfar = dorp, cfr. Beit; Kafarnahum.

Khan = karavaanherberg, karavaanserai.

Kh. = Khirbeh, Khirbet, zichtbare ruïne, die zich aan de oppervlakte vertoont.

Mar = heilig, christelijk; Mar Sabas, de H. Sabas.

Merdj = weide, laagvlakte (cfr. meers).

Mogharet (meervoud Moegheïr) = spelonk (-en).

Nahr = bestendig vloeiende beek, rivier, stroom.

Nazara, en-Nazara = christen, van de christenen.

Nebi = profeet.

Qabr = graf (meervoud Qoeboer).

Qalaäh (Qalaät) = vesting, citadel, burcht.

Qasr = vesting, slot, versterkt kasteel.

Ras = hoofd, kop, top, spits, kaap.

Sahel = vlakte.

Sjeick = hoofdman, stamhoofd.

Tell = kleine ruïneheuvel met de bedekte ruïne van een vergane stad.

Wadi = w. = vallei, ravijn, rivierbeding, waardoor slechts in de regentijd of na onweders het water stroomt, maar die droogstaat in de zomertijd; in tegenstelling met nahr, waardoor het jaar door water vloeit.

Weli = grafgebouwtje, soort kapel van een Arabische santon, sjeick of zogenaamde nebi of profeet, die als heilig beschouwd en vereerd wordt door de Moslims om zekere verdiensten in zijn leven, weldadigheid, bevordering van het algemeen welzijn, maar ook soms om een fantastisch, ondernemend, zonderling, dweeppiek leven.

3. Afkortingen van literaire bronnen en werken.

- De afkortingen van de Bijbelse boeken treft men overal aan; wij geven alleen de afkorting van de vijf volgende:
 - 1) Mt. = Matteüs;
 - 2) Mk. = Markus;
 - 3) Lk. = Lucas;
 - 4) Joa. = Joannes.
 - 5) Hand. = Handelingen der Apostelen of Geschiedenis van de ontluikende Kerk.
- B.W. = Bijbels Woordenboek, uitgave 1941.
- D.B. = Dictionnaire de la Bible, onder leiding van F. Vigouroux, 1895 tot 1912.
- Suppl. D.B. = Supplément du Dictionnaire de la Bible, nog steeds in wording.
- Géogr. univ. = Géographie universelle uit de 19e eeuw, 6 delen.
- Guide = Guide de Terre Sainte, door P. Meistermann, O.F.M. 1935.
- G. bleu = 'Israël' uit de reeks Guides bleus, door Elian Finbert.
- H.L. = tijdschrift 't H. Land, vóór- en naoorlogse jaargangen.
- Onomasticon = Onom. = stedenlijst van Palestina met hun ligging, opgemaakt door Eusebius, bisschop van Cesarea aan zee in Palestina en herzien door de H. Hiëronymus.
- Offenbarungen der H. Brigitta, in 8 boekdelen, Regensburg, 1856.
- Isl. of Cyprus = The Island of Cyprus, door Mangolan, 1946.

Voor de volgende werken vermelden wij in de verwijzingen alleen de naam der auteurs, en het hoeveelste boekdeel, wanneer het werk uit meerdere delen bestaat.

- Beaufays I (= De Godmens).
Beaufays II (= O. L. Vrouw en haar omgeving in Palestina).
- Daniël-Rops: Jezus in zijn tijd.
- Dapper O., meerdere geografische boeken, vooral Arabië, Cyprus, Perzië, 1680.
- De Géramb: Voyage au mont Sinaï et Jérusalem, 3 delen, 1850.
- De Gryse: Reis naar het oosten, I en II.
- Delancker: Brieven uit het H. Land.
- Dubois O.: Heer J. Christus en het H. Land, vertaling van het Franse werk van Van Loo, 1886.
- Fl. of Flav. Jos. = Flavius Josephus, Joods geschiedschrijver; wiens 2 grote werken zijn:
 - 1) Antiquitates judaïcae, joodse Geschiedenis, Franse vertaling in 3 delen, 1702; en
 - 2) Bellum judaïcum, joodse oorlog, Franse vertaling I en II, 1702; bevat ook zijn autobiografie.
- Fahsel:
 - 1) Der Wandel Jesu in der Welt, nach den Visionen der A.C. Emmerick, Basel 1942.
 - 2) Die heiligen drei Könige, nach den Visionen derselben, Basel 1941.
- Henze: Anna Katarina Emmerick schaut Maria, Wiesbaden 1954.
- Janssens: Au pays du Messie, 1921.
- Keulers Jos: Commentaren op het Nieuw Testament en zijn 'Waar Jezus leefde.'

Andere exegeten en schrijvers van een Christusleven.

- Guérin Victor, groot Palestina-onderzoeker:
Description géographique, historique et archéologique de la Palestine in 7 delen vanaf 1850 tot 1880.
Galilée I en II, Samarie I en II, Judée I, II, III.
Ook zijn vulgarisatiewerk: Terre sainte.
- Kochem: Das grosse Leben unsers Herrn Jezus Christus, 17e eeuw, heruitgegeven in 1912.
- Kopp Klemens: Die heiligen Stätten der Evangelien, Regensburg, 1959.
- Leroux: Pèlerins d'Orient, 1910.
- Mislin: Les saints Lieux, I en II en III, 1848.
- Portmans: Bedevaart naar het H. Land, uit het Frans vertaald door Rembry.
- Prat: Jésus Christ, I en II.
- Revue biblique; meerdere jaargangen.
- Ch. d'auj. = Chypre d'aujourd'hui, door Marina Sacopoulo, 1966.
- Tijdschriften met af en toe een artikel over H. Landkwesties, zoals Ami du Clergé, en Nouvelle Revue théologique, enz.

Landkaarten van Palestina:

- a) ISRAEL, in drie delen, gekleurd en met hoogtelijnen van 100 m tussenruimte, 1951.
- b) Palestine Grid, in 16 delen met hoogtelijnen van 25 m tussenruimte, 1954
- c) Carte de la Palestine anc. et moderne, door A. Legendre, 1924
- d) Fragmentarische kaartjes, vooral in Guide de T. S. van Meistermann.
- e) Survey of Cyprus, motor map, gekleurd en met hoogtelijnen.
- f) Grote kaart in 'Cypres d'aujourd'hui'.

De hoogtelijnen duiden, overal waar ze voorbijlopen, dezelfde hoogte aan. De volgende hoogtelijn duidt een andere hoogte aan die van de voorgaande verschilt, hetzij 25 of 50 of 100 of 200 m, naar gelang de kaart fijner en meer gedetailleerd is.

Die hoogtelijnen naziend krijgt men een juiste gedachte van het reliëf van de bodem, waar deze stijgt of daalt of ongeveer vlak is, enz.

Heilig Land

O heilig Land, hoe klein g' ook zijt,
'k Bemin u meer dan andre landen.
Uit U kwam onze zaligheid,
'k Wil God voor U hartgrondig danken.

Gij werd door Jezus' woord gewijd
door de wondren die zijn handen
zo kwistig hebben rondgespreid.

Het vuur dat Hij kwam doen ontbranden,
heeft zich uit u alom verbreid
en alle mensen aller standen
in liefde naar Zijn Hart geleid.

Laat allen eens gelukkig stranden
in uwe zalige eeuwigheid.

Lezing van Katarina Emmericks Christusleven.

(vrij naar het Duits van Louise Hensel,
intieme vriendin van de zienster)

'k Zit graag alleen, stil in een hoek
In Katarina's Christusboek
te lezen, schouwend in de geest
hoe ingoed Jezus is geweest.

Hij liet de kindren tot zich komen;
Hij heeft hen op de knie genomen
en onder 't strelen van hun lokken
hun kopje naar zijn Hart getrokken.

Hij was tot wonderdoen gereed
voor wie Hem als Gods Zoon beleed.
Naar ziel en lichaam Hij genas
de zieke die rouwmoedig was!

'k Zie Hem Madlena absolveren
en lang en zoet haar nog beleren,
die, om haar zondesschuld te boeten,
berouwvol zalft en kust zijn voeten.

Ontroerd herlees ik altijd weer
hoe Hij, nooit moe, met zuivre leer
en met zijn nieuwe boodschap blijde
zijn kleine kudde voedde en weidde.

Hoe Hij, aan 't eind, door liefdegloed
gepraamd, ons vrijkocht met zijn bloed;
en stervend d'armen openspreidde
en wijd liet openen zijn zijde

tot schuilplaats, waar eenieder werd
genodigd! Heer! in vreugd en smert
laat mij daar wonen levenslang,
vervuld met ootmoed, liefde en dank!!

Het Openbaar Leven van de Emmanuel

Inleidende bemerking.

Nisan was bij de Joden de 1^e maand van het godsdienstig of liturgisch jaar en de 7^e van het burgerlijk jaar. Jezus stierf op 14 Nisan, daags voor het joodse paasfeest dat altijd viel, of vastgesteld was op 15 Nisan.

Wanneer wij Jezus' openbaar leven laten beginnen met zijn verhuizing naar Kafarnaüm (2 juni, zie nr. 202), dan heeft het, op anderhalve maand na, 3 jaren geduurd. Officieel echter laten de evangelisten het beginnen met Jezus' doop, die nagenoeg 4 maand later plaats had op 28 september (nr. 289).

In die eerste maanden verkeert Jezus' werkzaamheid in een beginstadium; Jezus geraakt geleidelijk meer bekend, maar toch is Hij bij zijn doop reeds zo vermaard en voorwerp van gepraat, dat het officiële jodendom reeds een gloeiende haat voor Hem had opgevat. In deze eerste half-openbare maanden zijn de mededelingen van K. nog vrij karig; we kunnen ze vergelijken met de cirkelingen die een vliegtuig maakt boven zijn uitgangspunt alvorens de hoogte in te gaan en zijn vlucht te beginnen; in september worden ze reeds uitvoeriger.

Enige weken (een tijdruimte van 5 à 7 weken) vóór Jezus' verhuizing en eerste optreden stierf de H. Jozef.

Van een "kort vóór zijn openbaar leven" spreekt ook de H. Hiëronymus, die hierin door de exegeten, op grond van enige evangelieteksten, bijgetreden wordt.

Daar wij de datums, dagen, maanden benadrukken willen, nog deze bemerking.

De joodse maanden heten:

1. Nisan:	30 dagen.
2. Ijjar:	29 dagen.
3. Siwan:	30 dagen.
4. Tammoez:	29 dagen.
5. Ab:	30 dagen.
6. Eloel:	29 dagen.

- 7. Tisri: 30 dagen.
- 8. Markeswan: 29 dagen.
- 9. Kislew: 30 dagen.
- 10. Tebet: 29 dagen.
- 11. Sebat: 30 dagen.
- 12. Adar: 29 dagen.

De joodse maanden beantwoorden geenszins adequaat aan onze maanden, maar aan een laatste deel van een maand + een deel van de volgende maand; deze delen zijn bovendien zeer veranderlijk. Is 't eerste minder, het 2^e is groter.

Openbaar Leven van de Emmanuel

Hoofdstuk I –

Vanaf de dood van de H. Jozef tot het doopsel van Jezus in de Jordaan (van 2 juni tot 27 september 1821)

Dood van de H. Jozef (2 juni)

(verteld op 2 juni)

202.

Wanneer Jezus ongeveer dertig jaren oud was, nam Jozefs verzwakking steeds toe. (Volgens de zienster Maria van Agreda duurde zijn ziekelijkheid reeds meerdere jaren). Dikwijls zag ik nu Jezus en Maria bij hem. Maria zat ook menigmaal vóór zijn legerstede, hetzij op de grond, hetzij op een laag rond bankje met drie pikkels, dat hun soms ook wel tot tafel diende (cfr. fasc. 1, nr. 13, voetnoot 31; fasc. 3; nr. 72, voetnoot 165; fasc. 14, nr. 495; voetnoot 234).

Ik zag hen zelden eten, en wanneer zij aten of de H. Jozef op zijn bed een verkwikking brachten, waren het drie witte, langwerpige, rechthoekige kleine sneden van nagenoeg 2 vinger breed; ze lagen op een schoteltje naast elkaar. Of het waren kleine vruchten in een schaalte. Ook boden zij hem uit een soort kruikje te drinken aan.

Op het ogenblik van Jozefs dood zat Maria aan het hoofdeinde van zijn legerstede en Jezus stond naast hem bij zijn borst. Ik zag de kamer met licht en engelen vervuld. Na zijn dood werd hij met onder de borst gekruiste handen, geheel in een witte lijkdoek gewikkeld, in een smalle kist neergelegd en bijgezet in een sierlijke grafspelonk; deze was hem door een brave man afgestaan; buiten Jezus en Maria vergezelden slechts weinige

mensen de kist naar het graf, doch ik zag die kist badend in licht en door engelen omgeven¹.

Jozef moest eerder sterven dan de Heer, want hij zou tegen de kruisiging van Jezus niet bestand zijn geweest, noch haar hebben kunnen overleven; hij was te gevoelig en te liefdevol; hij leed reeds zeer veel onder de vervolgingen die de Zaligmaker tussen zijn 20^e en 30^e jaar ten gevolge van de vele heimelijke en venijnige plagerijen der Joden te verduren kreeg. Dezen konden Hem onder hun ogen niet zien; zij kookten van nijd en herhaalden bij elke gelegenheid dat de timmermanszoon altijd alles beter wilde weten; dit zegden zij, omdat Hij er vaak andere meningen op nahield dan de Farizeeën en niet vreesde de leer die zij verkondigden, tegen te spreken; ook omdat steeds vele jongelingen, die aanhangers waren, rond Hem verzamelden.

Ook Maria heeft onder die vervolgingen onzeglijk geleden, zulke smarten zijn mij altijd pijnlijker voorgekomen dan lichamelijke foltering. Onbeschrijfelijk is de liefde waarmee Jezus als jonge man die vervolgingen verdroeg.

Verhuizing naar een dorp bij Kafarnaüm (2 juni 1821)

Jozef, de voedstervader van Onze Heer, is nu ongeveer 2 maand dood; hij overleed en werd begraven te Nazareth; hij heeft daar

¹ Hier lezen we dat Sint-Jozef werd begraven in een grafspelonk, die toebehoorde aan een deugdzaam man uit Nazareth. We denken hier spontaan aan de familie van Zebedia (fasc. 7, nr. 197, voetnoot 417), broer van Kleofas, die de schoonzoon was van Joakim en Anna.

Die Zebedia had een dochter Maria, die trouwde met een Esseen uit de familie van Joakim. Maria Zebedia en die Esseen beheerden later in Boekeia Dan (1 uur ten noorden van Betanië) één van Marta's herbergen ten gerieve van Jezus en zijn leerlingen (herberg der leerlingen).

Eén van hun zonen is de Kleofas, aan wie de verrezen Heer zich in Emmaüs openbaarde.

van een deugdzaam man een voortreffelijk graf bekomen. Later hebben christenen zijn lichaam naar Bethlehem overgebracht en het daar weer in een graf gelegd². Het schijnt me toe dat ik hem daar nog steeds onbedorven zie liggen.

Vóór Jozefs dood zag ik Jezus slechts in de naaste omstreken rondgaan, zonder zich ver te verwijderen.

In de laatste dagen na Jozefs dood zag ik Jezus en Maria naar het gewest van Kafarnaüm trekken; hun huis te Nazareth lieten zij gesloten achter; zij trokken niet naar de stad Kafarnaüm zelf, maar naar een dorp van enige huizen (een 20- of 30-tal, het dorp van de hoofdman van Kafarnaüm, Serobabel); het ligt tussen Kafarnaüm en Betsaïda³. Dit was het dorp waarin zich ook de

² Deze mededeling wekt geen bevreemding.

Of de herders die Jozef zo beminden, zullen zijn stoffelijk overschot in Bethlehem gewent hebben, of de Essenen die hem als een heilig kind kenden in zijn kinderjaren, kunnen dezelfde wens gekoesterd hebben; misschien beschouwden zij hem als een van de hunnen.

Bovendien hadden de laatsten een grote verering voor de lichamen, de gebeenten van heilige mensen; wij zagen dit in de geschiedenis van Anna's voorouders (fasc. 1, nr. 5, einde en fasc. 14, nr. 1224).

Hier zegt K. "De verering van heilige gebeenten heb ik door de Essenen altijd ijverig beoefend gezien." Op grond hiervan zouden wij kunnen vermoeden dat Jozef begraven werd in een van de grotten der Essenen bij Bethlehem.

³ Het is te vroeg om hier een beschrijving te geven van het dorp dat K. steeds het dorp van Serobabel noemt, maar toch kan men hier reeds het kaartje nazien dat dit gewest, zo belangrijk in Jezus' leven, weergeeft; het zal dikwijls te pas komen; de lezer wordt verzocht het te bewaren, het te plakken op het karton dat gediend heeft om de aflevering bij de verzending te beschermen. Hij beware het met de grote kaarten in een map. Met de hoogtelijnen kan hij het eigen reliëf van dat gewest nagaan. Van dit dorp tussen Betsaïda en Kafarnaüm blijven op een drietal plaatsen nog ruïnes over en deze dragen de namen: Koreibeh, el-Koer, Oreimeh. Tot hier reikte het dorp.

Voor sommigen zal het misschien nog nodig zijn te doen opmerken dat vóór een hoogtegetal het streepje (= min, onder) staat, wanneer het getal de maat onder de zeespiegel aanduidt.

vader van Petrus kwam vestigen, nadat hij Petrus de visserij bij Betsaida overgelaten had.

Jezus bekwam daar een huis van een man uit Kafarnaüm, met name Levi; deze man had de H. Familie lief en bood Jezus dit huis aan tot verblijf; het was afzonderlijk gelegen (op geringe afstand van het dorp) en met een gracht van staande water omringd; daar stonden nog meer andere huizen in de nabijheid, bewoond door dienstknechten van Levi; deze zond van uit Kafarnaüm de nodige levensmiddelen aan de H. Familie.

Reeds in zijn jeugd telde Jezus vele aanhangers onder de jongelingen van Nazareth, maar de een na de ander verlieten zij Hem weer; Jezus wandelde veel met die aanhangers rond in de omstreken tot tegen het Meer en met de hoogfeesten trokken zij ook samen naar Jeruzalem. Ook waren Lazarus en zijn familie toen reeds met de H. Familie bekend.

Wegens deze uitstappen noemden de Farizeeën van Nazareth Jezus een landloper en ze hadden een hekel aan Hem. Levi had Hem dit huis gegeven, opdat Hij daar, zonder vrees gestoord te worden, zijn toehoorders zou kunnen verzamelen.

203.

Er was bij het Meer in de omstreken van Kafarnaüm een gewest dat uit buitengewoon vruchtbare en aangename dalen bestond.

(K. bedoelt het land Gennezaret in ruime zin waartoe ook de kleine vlakte Gennezaret in strikte zin te rekenen is).

Er waren daar meerdere oogsten in het jaar (nr. 16). Alles stond er weelderig, stond wonderschoon groen, hing vol vruchten en bloesems tegelijk (nr. 779). Vele rijke Joden, ook Herodes hadden daar hoven en kastelen⁴.

⁴ Hier en nog elders spreekt K. over een kasteel van Herodes in de streek Gennezaret, meer bepaald in de omstreken van Magdalum (nr. 236, laatste alinea). Sprekend over de bouwwerken van Herodes de Grote, zegt Flavius Josephus (Ant. XV, nr. 662): "Hij bouwde nog een ander kasteel te Gabara in Galilea." Dit Gabara hebben wij gemeend te moeten lokaliseren 3 à 4 km

De Joden in Jezus' tijd verschilden veel van hun vaders, want door handel en omgang met de heidenen waren zij zeer ontaard.

De vrouwen zag men nooit in het openbaar en ook niet op de akkers, tenzij soms zeer arme, die er kwamen lezen. Men zag ze alleen, wanneer zij in bedevaart naar Jeruzalem en andere bedevaartplaatsen gingen (nr. 212). De veldarbeid en allerlei inkopen geschieden meestal door slaven. (De afstammelingen der oude Kanaänieten waren over het hele land als slaven verdeeld; een van hun werkzaamheden was de veldarbeid, zie nr. 234).

"Ik heb alle steden in Galilea in de laatste nachten gezien; waar thans nauwelijks drie verwoeste dorpen liggen, lagen er toen bijna honderd en de bevolking was buitengewoon dicht." (zie VOORREDE, nr. 3).

2 juni. –

is een SABBAT.

3 juni. –

Vanmiddag zag ik hoe Maria van Kleofas, die met haar derde man, de vader van Simeon, later bisschop van Jeruzalem, het huis van Anna bij Nazareth bewoonde, naar het huis van Maria te Nazareth gegaan was. Zij had haar zoontje uit haar derde huwelijk, dat Simeon heette, bij zich. Haar knechten en overige huisgenoten waren in het huis van Anna gebleven.

Ik zag nu ook Jezus en Maria evenzo van Kafarnaüm naar Nazareth gaan, en ik VERMOED dat Maria daar nu wellicht zal blijven wonen en dat zij Jezus slechts naar Kafarnaüm vergezeld heeft. Het is ontroerend om zien hoe zij Hem steeds zo liefdevol vergezelt; ik heb ook gehoord dat Jezus dezer dagen een reis naar

ten zuidwesten van Magdalum, 6 km ten noordwesten van Tiberias (zie grote kaart 2).

het gewest van Hebron, waar Zakarias gewoond heeft, wil ondernemen.

Joses Barsabas, de zoon van Maria van Kleofas uit haar tweede huwelijk met Sabas, was op dit ogenblik thuis; ook kwamen hier nu nog haar drie zonen uit haar eerste huwelijk met Alfeüs, nl. Simon, Jakobus de Mindere en Taddeüs, die reeds buitenshuis zelfstandig hun eigen bedrijf hadden; zij kwamen om de heilige familie over Jozefs dood te troosten en ook om Jezus een keer weer te zien; sedert zijn kindsheid hadden zij geen nadere omgang met Hem meer gehad. Wel wisten zij iets vaag en algemeen over Simeons en Hanna's voorzegging in de tempel, maar zij hadden dit niet ernstig opgenomen. Vandaar dat zij zich liever bij Joannes de Doper aansloten, wanneer deze kort hierop in het gewest voorbijtrok. (Voor al deze familiegegevens zie stamboom in fasc. 1, nr. 10).

Blitzreis naar Hebron.

204.

4 juni. –

Op zijn reis van Kafarnaüm over Nazareth naar Hebron kwam Jezus (spoedig) in het gewest waar Hij later brood vermenigvuldigde en veel volk spijzigde en ook in de nabijheid van die berg en die plaats, waar Hij later nogmaals een deel van zijn bergrede hield (of deze voortzette).⁵

⁵ Waar Hij brood vermenigvuldigde: hier de grote kaart 2 voor ogen houden. In de VOORREDE nr. 6 wezen wij er op hoe sommige uitdrukkingen ruim te verstaan zijn, b.v. 'in het gewest'. Jezus komt in het gewest waar Hij later brood vermenigvuldigde.

Welnu, geen ander geval kan bedoeld zijn dan de broodvermenigvuldiging (zie fasc. 14, nr. 505), een andere dan de twee der evangeliën; ze had plaats 4 à 5 uren ten noorden van de baden van Betulië, waarlangs Jezus nu passeert. Deze liggen in een mooi dal, 7 km ten westen van 'Magdalum op de kust van het Meer'.

Tegenover deze berg, op de afstand van zowat een uur en aan de zuid- of zonnkant waar alles zo schoon rijpt, had er toen op een zeer aangename plaats, dicht bij de weg, juist een volksfeest plaats. Later noemde de zienster deze plaats ‘de baden bij het meer van Betulië’; ze was in de landstreek Gennezaret gelegen⁶.

Hier voorbijkomend zag Jezus mannen en vrouwen in afzonderlijke groepen wedspelen houden, waarvan de prijzen in vruchten bestonden. Daar zag Jezus Natanael, die Chased heette, bij de mannenafdeling onder een vijgenboom staan; hij stond het spel van de vrouwen, die zich aan de overzijde (van een beek) vermaakten, gade te slaan, en daar hij ten gevolge daarvan met bekoringen van zinnelijkheid te worstelen kreeg, wierp Jezus hem in het voorbijgaan een waarschuwend blik toe. Natanael kende Jezus niet, maar voelde zich door die oogslag in het diepste van zijn ziel aangegrepen; hij verschoot en dacht onthutst: “Die man heeft een doordringende blik.” (cfr. Lk. 22, 61) (zie een nota op Jezus’ scherpe blik, nr. 376, 407).

Jezus scheen hem meer dan een gewoon mens te zijn; hij keerde in zichzelf, bestreed de aanvechting, overwon de bekoring en waakte van dit ogenblik af strenger op zichzelf.

(Deze gebeurtenis is het waarop Joannes in zijn evangelie 1, 48 zinspeelt. Jezus zegt: *“Ik heb u reeds gezien, toen gij*

⁶ De berg aan de noordkant van dit dal, hebben wij op grote kaart 2 aangeduid met de naam Leerberg, bijna 2 km ten oosten van Eilaboen (Azanot). Onder een grote prediking hier door Jezus gehouden bekeerde Magdalena zich voor de 2^e maal. Van op die heuvelen ziet men het dal met de baden schoon voor zich uitgestrekt liggen. De beek waardoor de baden van water voorzien worden daalt af van de heuvel Nimrin en deze naam betekent: helder, goed, gezond water. De zuidkant van de heuvelen, waar alles zo goed rijpt, zijn natuurlijk de noordelijke hellingen van het dal. Dit dal behoort trouwens nog tot het land of de streek Gennezaret, waartoe ook de kleine vlakte Gennezaret langs de kust behoort.

Één van de twee wegen die van Kafarnaüm naar Kana en Nazareth leiden, loopt aan de baden voorbij; de andere door de vallei Roemmaneh (zie fasc. 8, blz. 93, 2e alinea - I. Galilea).

Een nota, door Brentano hier geplaatst, geven wij even verder.

daar onder de vijgenboom stond”; zie fasc. 12, nrs. 375-376).

Ook Neftali, Bartolomeüs genaamd, meen ik hier gezien te hebben; ook hij werd getroffen door een oogslag van Jezus (nrs. 629, 797, 2226).

Maria bleef bij Maria van Kleofas te Nazareth, wier derde man Jonas het huis van Anna beheerde. Jezus reisde met twee van zijn jeugdvrienden naar het gewest van Hebron in Judea; deze twee bleven Hem niet getrouwd; zij werden tegen Hem ingenomen en hebben zich pas bij Jezus' verschijning (aan de 500), die op de berg Tebez in Galilea plaats had, bekeerd en bij de Gemeente aangesloten. (Tebez schijnt ons een van de toppen van het Klein-Hermongebirge te moeten zijn, cfr. de nrs. 2088, 2093).

5 juni. –

Ik heb Jezus op zijn doorreis te Betanië in het huis van Lazarus zien gaan. Lazarus zag er veel ouder uit dan Jezus; hij leek me wel 9 jaren ouder; hij had een groot huishouden, met talrijke dienstboden, uitgestrekte goederen en tuinen. Marta had haar eigen woning; zij had, benevens Magdalena, nog een zuster, die, afgezonderd, op haar eigen leefde en Maria heette; ook deze had een afzonderlijke woning. Maar Magdalena leefde nu te Magdalum (ten noorden van Tiberias op de westkust van het Meer Gennezaret) op haar kasteel. Lazarus is sedert lang met de H. Familie bekend (nr. 202). Reeds vroeger had hij Jozef en Maria bij hun vele aalmoezen ondersteund (giften gedaan om er aalmoezen mee te kunnen geven).

Ik zag ook duidelijker dan ooit hoeveel Lazarus voor Jezus' Gemeente van de aanvang tot het einde gedaan heeft; hoe de schat, waarvan Judas de beheerder was, en alle eerste inrichtingen (b.v. van herbergen voor Jezus en de leerlingen op hun missietochten) uit zijn vermogen gesticht waren. Te Jeruzalem bezocht Jezus ook de tempel.

6 juni = 1 Siwan; Nieuwe Maan; derde maand van 't joodse jaar. –

Jezus liet zijn gezellen te Hebron achter; Hij zegde hun dat Hij nog een vriend moest gaan bezoeken. Zakarias en Elisabet leefden niet meer. Jezus trok naar de woestijn, waarin Elisabet de kleine Joannes gebracht had; ze lag zuidwaarts (van Hebron) tussen Hebron en de Dode Zee (VOORREDE, nr. 6).

Eerst ging men over een berg met witte stenen en kwam dan in een liefelijk dal met palmbomen; daarheen zag ik Jezus zich begeven.

7 juni. –

Jezus is in de spelonk gegaan, waarin Joannes door Elisabet het eerst gebracht werd; Hij is vervolgens over een beek gegaan, waarover men ook Joannes gebracht had. Ik zag Hem eenzaam in gebed, als bereidde Hij zich op zijn leraarsambt voor.

8 juni. –

Ik zag Jezus uit de woestijn naar Hebron terugkeren. Op zijn weg bood Hij overal een helpende hand. Zo zag ik dat Hij aan een breed, zoutig water – het was waarschijnlijk de Dode Zee – (Hij keert langs een omweg naar Hebron terug) mensen hielp die op een balkenvlot voeren. Over zulk een vaarmiddel werd ook wel een dak van tentdoek uitgespannen. Hier voeren er mensen op met vee en pakken.

Jezus riep hun toe en schoof van de oever een balk naar hun vaartuig (tot een soort brug). Hiermee hielp Hij hen aan land te komen en was hun behulpzaam bij het herstellen van hun vlot; die mensen konden niet begrijpen wie Hij was, want zonder zich door zijn kleding te onderscheiden, was zijn voorkomen zo wonderbaar innemend en zo vol waardigheid, dat zij geheel onder de indruk er

van waren (fasc. 13, nr. 438, voetnoot 197); zij meenden aanvankelijk dat Hij Joannes de Doper kon zijn, die nu (sedert kort) aan de Jordaan verschenen was (fasc. 10, nr. 271, begin), maar het drong spoedig tot hen door dat Hij Joannes niet was; deze was bruiner en had een ruwer voorkomen.

9 juni; Sabbat. –

Jezus vierde de sabbat te Hebron. Hij liet zijn reisgezellen van Zich weggaan; in de huizen ging Hij zieken bezoeken; *Hij troostte hen*, verschaftte hun bijstand, hief hen op, verplaatste hen, maakte hun bed op en hielp hen weer er in, doch genezingen zag ik Hem nog niet doen. Zijn verschijning was indrukwekkend en deed allen weldadig aan.

Ik zag Hem tot bezetenen gaan: zij werden rustig in zijn nabijheid, maar Hij dreef geen duivelen uit. Waar Hij ging en voorbijkwam, hielp Hij allen die hulp behoefden. Hij richtte de gevallen op, laafde de dorstigen, wees aan reizigers de weg langs paden en beken en allen bewonderden die menslievende reiziger.

In de nacht (op de zondag) verliet Hij weer Hebron en 's morgens was Hij reeds op de plaats, waar de Jordaan in de Dode Zee uitmondt; hier voer Hij de Jordaan over en trok op de oostkant van de stroom naar Galilea opwaarts.

206.

12 juni, dinsdag. –

Ik zag Jezus in de laatste dagen ten oosten van het Meer van Galilea tussen Pella en het gewest van Gergesa rondgaan; Hij maakt kleine reizen en biedt overal hulp; Hij gaat tot alle zieken en zelfs tot melaatsen; *Hij bemoedigt ze*, verplaatst ze, verlicht hun lijden en maakt hun bed op en legt ze er weer in; *Hij maant hen aan tot gebed*, *wijst hun geneesmiddelen en doeltreffende behandeling aan* en doet allerlei werkjes: allen bewonderen Hem.

Ik heb ook in een dorp een paar mensen gezien, die iets afwisten van de voorspelling van Simeon en Hanna en Hem vroegen of Hij misschien niet deze was.

Gewoonlijk vergezellen Hem (eerbieds- en beleefdheidshalve) mensen van de ene plaats naar de andere. De bezetenen bedaarden in zijn nabijheid.

Hedennacht zag ik Hem bij een snel riviertje – de Hiëromax of Jarmoek – dat in de Jordaan vloeit ten zuiden van het Meer van Gennezaret, niet ver van die steile berg (waarop Gergesa ligt) en waarvan later de zwijnen (op zijn bevel, door het ravijn) zich in het Meer stortten (nr. 942). Bij dit riviertje stond een rij kleine aardhutten, een soort herdershuisjes, waarin zich timmerlieden bevonden; deze mensen die op de boorden een schip aan het bouwen waren, stokten in hun werk. Ik zag Jezus naar hen toegaan en hen in alle vriendelijkheid met raad en daad bijstaan; ik zag Hem balken aanslepen, de hand aan het werk slaan en meewerken; *ik zag hoe Hij hun praktische wenken gaf, nuttige diensten bewees, maar onder het werk hen ook aanmaande tot liefde en geduld.*

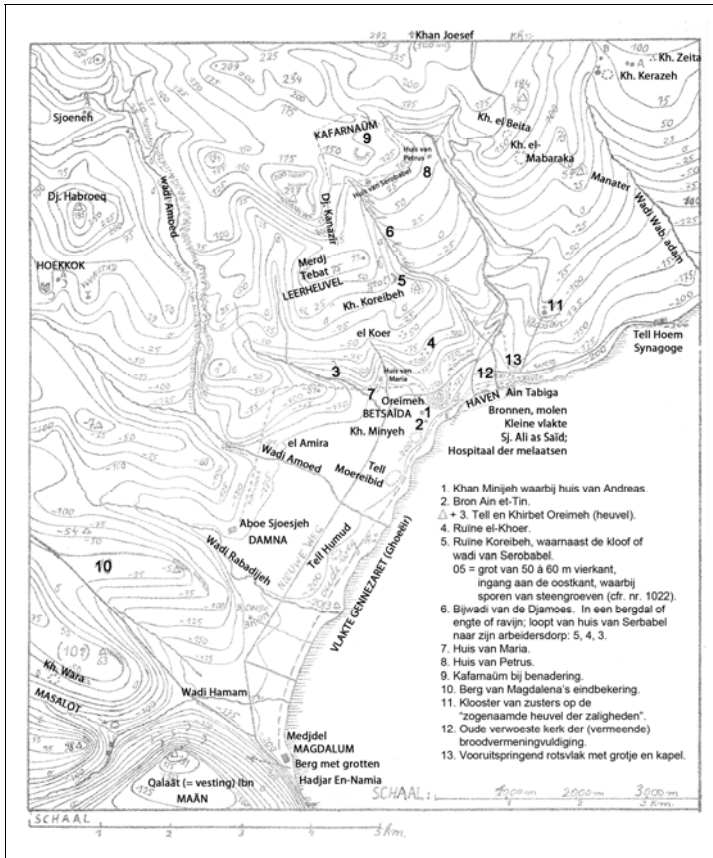
207.

16 juni is een sabbat.

20 juni, woensdag. –

Sedert ik Jezus op de oostkant van het Meer van Galilea zag, beschouwde ik Hem nog herhaaldelijk, maar wat Hij telkens deed, ben ik vergeten. Hij kwam op de westzijde terug en hier zag ik Hem vannacht in een dorp, dat tussen twee heuvelen, niet ver van Kafarnaüm, Magdalum en Damna (VOORREDE, nr. 6; grote kaart 2); en ten noordoosten van Sefforis; er was daar een synagoge; de mensen waren niet slecht, maar verwaarloosd.

Oudtijds had Abraham daar weiden voor zijn offervee gehad. Jozef en zijn broeders hadden daar hun kudden geweid en in dat gewest hadden zij hem verkocht.

Het dorp heet Dotaïm (nu Toeran aan de voet van het gebergte Toeran). Men moet dit Dotaïm onderscheiden van Dotan, dat een 4-tal uren van de stad Samaria ligt; het was nu een kleine, dun bevolkte plaats met goede grond en vlakke weiden tot tegen het meer van Galilea.

Hier stond een gebouw, een soort krankzinnigenhuis, waarin vele bezetenen verbleven. Toen Jezus naderde, werden zij gans razend en sloegen zichzelf bijna dood; hun bewakers konden hen niet langer in bedwang houden, Jezus trad bij hen binnen en *sprak hun toe*: aanstonds werden zij volkomen rustig; Hij vermaande

hen en zij begaven zich daarna huiswaarts in een toestand van rust; de inwoners stonden hierover verstomd; zij wilden Jezus niet meer laten weggaan en men nodigde Hem uit op een bruiloft. Ik heb daar al dezelfde bruiloftsgebruiken gezien, zoals te Kana. Jezus was niet anders op het feest tegenwoordig dan als een geëerde vreemdeling. Hij was vriendelijk en *gaf het echtpaar goede raadgevingen*; ook zijn zij later bij Jezus' verschijning op Tebez tot de Gemeente toetreden.

22 juni. –

Heden zag ik dat Jezus onze Heer te Nazareth teruggekomen was en hier en daar in het dorp de bekenden van zijn ouders bezocht, maar dat Hij overal zeer koel ontvangen werd. Ik zag vannacht dat Hij, in de synagoge wilde gaan leren, maar dat zij Hem afwezen en dat Hij hierop *voor vele mensen, voor Sadduceeën en Farizeeën in de open lucht op de markt over de Messias sprak: Hij zou anders zijn dan iedereen zich Hem naar believen voorstelde. Ook van de Doper sprak Hij, de stem in de woestijn.*

Uit het gewest van Hebron waren Hem twee jongelingen in lange klederen, met gordels gelijk priesters gevolgd. Ik zag hen hier, maar zij waren niet bestendig bij Hem. Hier hield Hij de sabbat (die de vrijdagavond met een oefening begon).

Jezus en Maria gaan naar Kafarnaüm.

208.

Zaterdag, 23 juni; Sabbat.

Maandag, 25 juni. –

Ik zag Jezus en Maria, Maria van Kleofas en ook de ouders van Parmenas, zeker een 20-tal personen, Nazareth verlaten en naar het gewest van Kafarnaüm trekken; zij hadden ezels en pakken bij

zich; het huis te Nazareth bleef ledig achter; het was geheel gereinigd; het zag er sierlijk uit, ontruimd en met slechts enkele tapijten sober zo geschikt, dat het de indruk van een kerk op mij maakte.

De derde man van Maria van Kleofas heeft nog het beheer over Anna's huis; in de huishouding zijn ook nog zonen van haar betrokken. Joses Barsabas, de jongste (op één na, nl. de kleine Simeon) was bij zijn moeder geweest en trok ook mee (naar het gewest van Kafarnaüm), waar hij in de visserij een betrekking vond. Ook de kleine Simeon uit haar derde huwelijk was bij haar. In de volgende dagen zag ik Jezus en Maria in het huis tussen Kafarnaüm en Betsaida. Maria van Kleofas woonde er dicht bij en ook de ouders van Parmenas hadden zich niet ver van daar metterwoon (= daadwerkelijk daar, een vaste woonplaats hebben) gevestigd.

26, 27, 28 juni. –

Ik zag Jezus opnieuw van plaats tot plaats gaan en in een dorp in de synagoge *over de doop van Joannes, de nabijheid van de Messias en de boetvaardigheid spreken*.

Vele toehoorders morden, misprezen Hem en enigen hoorde ik zeggen: “Vóór 3 maanden leefde zijn vader de timmerman nog en arbeidden zij nog samen.” (zie inleidende bemerking).

“Nu is Hij enige tijd naar vreemde streken gelopen en aanstonds is Hij daar weer om ons zijn wijsheid te verkopen.”⁷ Ik dacht, en ik moest er om lachen: “Zij menen dat Hij in de vreemde gereisd heeft en ik zag dat Hij zich in de woestijn op zijn zending voorbereide.”

⁷ Hier morren Jezus' toehoorders: “Hij is enige tijd in de vreemde geweest, en nu wil Hij ons meteen zijn wijsheid verkopen.”

Waarschijnlijk wisten zij ook iets af van Jezus' vroegere reis naar Sidon, waarop Katarina zinspeelde in nr. 210. Deze moet dan hebben plaats gehad aanstonds na Jozefs dood, of misschien reeds te voren.

30 juni; Sabbat.

1 tot 4 juli. –

Katarina ziet in deze dagen ononderbroken waar Jezus en Joannes zich bevinden; zij ziet de Heer van plaats tot plaats gaan en vooral daar komen, waar Joannes op zijn tocht door het land voorbijgekomen is. *Hij voert het woord in de synagogen, onderwijst de mensen, troost en helpt de zieken. Hij was ook op bezoek bij verwanten te Kana en Hij onderrichtte hen.*

Zij ziet nog geen enkele van zijn latere leerlingen bij Hem; het is alsof Hij de mensen eerst wil leren kennen en voortbouwen op de grondslagen die Joannes in hen gelegd heeft; van de ene plaats tot de andere plaats begeleidt Hem dikwijls een goede mens.

6 juli = 1 Tammoez; Nieuwe Maan. –

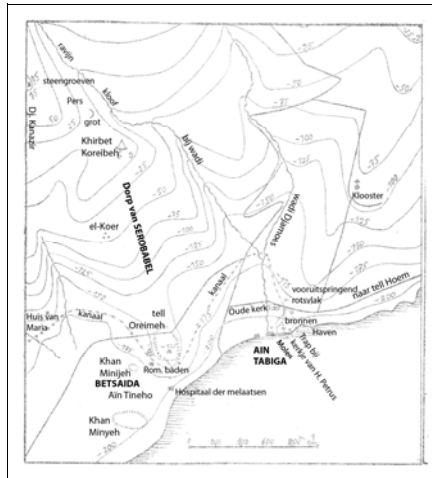
Ik zag heden vier mannen, waaronder toekomstige leerlingen van Jezus waren, in het gewest tussen Samaria en Nazareth, aan de grote weg, op een lommerrijke plaats, op Jezus wachten, terwijl Hij met een begeleider naderde; zij gingen hen (nl. Jezus en de begeleider) tegemoet en vertelden dat zij door Joannes gedoopt waren en hij sprak, zeiden zij, van de nabijheid van de Messias; zij vertelden Jezus ook hoe hij de soldaten zo onverschrokken toegesproken had en slechts enigen van hen had willen dopen; hij had hun ondermeer gezegd dat hij evengoed stenen uit de Jordaan had kunnen nemen en ze dopen (cfr. Mt. 3, 7-9). Ik zag hen Jezus verder vergezellen.

Jezus in de visserij van Petrus.

7 juli; Sabbat.

11 juli. –

(Deze visserij beslaat de kust langs het kleine dal Tabiga, dat een noordelijke verlenging is van de vlakte Gennezaret; daar is ook een kleine voorname haven; het warme water der bronnen die nabij de kust ontspringen, lokt de vissen aan.)

209.

11 juli. –

In deze dagen zag ik Jezus in het gewest van het Meer van Galilea noordwaarts gaan; *Hij sprak reeds duidelijker van de Messias* en op meerdere plaatsen schreeuwden de bezetenen Hem na; ook dreef Hij een duivel uit een man en *leerde in de scholen*.

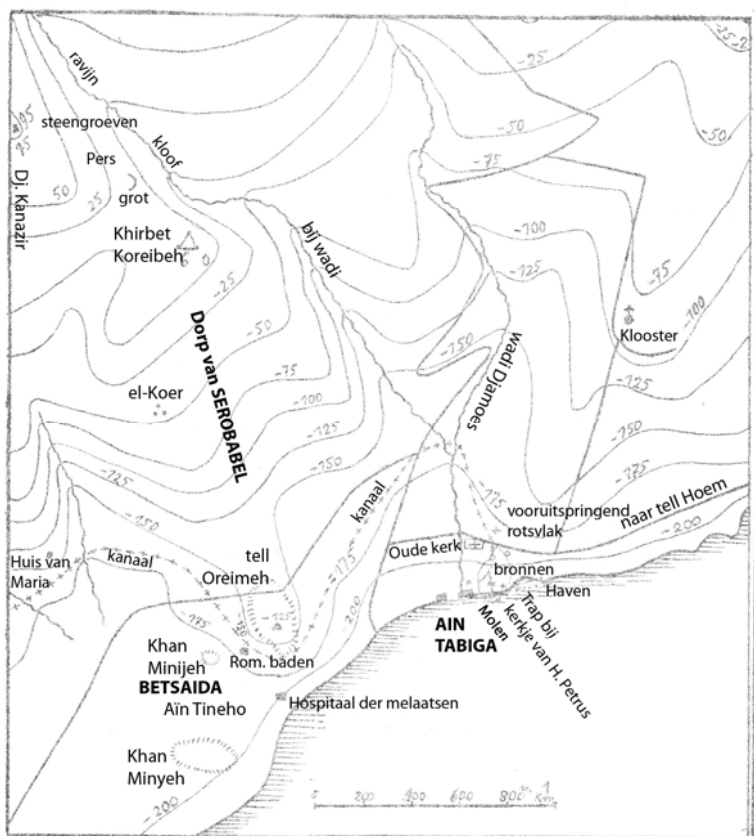
Zes mannen die van de doop van Joannes kwamen, ontmoetten Hem op hun weg. Onder hen waren Levi, die later Matteüs genoemd werd (Mk. 2, 14; Levi Alfeï, zie stamboom, nr. 10) en twee zonen van de drie weduwen, maar niet de bruidegom Natanael van Kana. Zij kenden Jezus door verwantschap en van

‘horen-zeggen’; zij vermoedden ook wel dat Hij diegene kon zijn, van wie Joannes gesproken had, maar zij wisten het niet zeker; zij vertelden over Joannes en brachten het gesprek ook op Lazarus en zijn zusters en op Magdalena; deze, meenden zij, moest bezeten zijn door de duivel; zij woonde reeds op een kasteel op haar eigen; zij vergezelden Jezus enige tijd en bewonderden zijn woorden.

De dopelingen die uit Galilea tot Joannes kwamen, vertelden hem telkens wat zij van Jezus wisten en vernomen hadden; terwijl anderzijds zij, die van Ainon, de doopplaats van Joannes, tot Jezus kwamen, aan dezen over Joannes vertelden.

Ik zag Jezus daarna, zonder zijn begeleiders, bij het Meer in een afgetuinde vissersplaats gaan, waar vijf schepen lagen. Op de oever stonden verscheidene hutten, waarin zich vissers ophielden; het was de visserij en het eigendom van Petrus, die zich nu met Andreas in de hutten bevond. Joannes en Jakobus met hun vader Zebedeüs en meer anderen waren op de schepen. In het middelste schip was de vader van Petrus’ vrouw en drie zonen van die vader; ik heb van allen de naam geweten, maar ben die weer vergeten; de vader droeg ook de bijnaam Zelotes, omdat hij eens in een geschil met de Romeinen betreffende het scheepvaartrecht op het Meer, voet bij stuk gehouden en het pleit gewonnen had; vandaar die bijnaam. Er waren wel 30 mensen op de schepen.

Jezus volgde tussen de hutten en de schepen de afgetuinde oeverweg; Hij had een gesprek met Andreas en nog anderen; ik weet niet of Hij ook met Petrus sprak, maar zij kenden Hem nog niet; *Hij sprak over Joannes en de nabijheid van de Messias.* Andreas was reeds gedoopt en een leerling van Joannes. *Afscheid nemend zegde Jezus dat Hij tot hen nog zou weerkeren.*

Onderdeel op groter schaal van de kaart bij nr. 205.

Op gindse kaart lette men op de ligging van **Magdalum**, stad van Magdalena, aan de voet van de fameuze grottenberg.

Noordelijk van Magdalum strekt zich de zeer vruchtbare **vlakke Gennezaret** uit (onderdeel van de landstreek Gennezaret). Deze kleine vlakte is 5 km lang langs de kust; haar grootste breedte is 3 km.

In het noorden (noordoosten) is deze vlakte afgesloten door de heuvel **Oreimeh**, die tot voor kort tot in het Meer vooruitsprong; men heeft hem langs de kust doen springen om er een weg aan te leggen.

Achter die heuvel strekt zich noordoostwaarts de veel kleiner vlakte van **et-**

Tabiga of der 7 bronnen uit; men kan ze beschouwen als de verlenging van de voorgaande; ze is langs de kust 1 km lang en meet 800 m op de breedste plaats. Hier is een kleine haven, waar men met een rotstrap de schepen bestijgt. Langs deze kust was de visserij van Petrus. Een 400-tal m landinwaarts had hij een huis. Misschien overwelfde het de kerk, waarvan de mooie ruïnes opgegraven werden. Aan de hoogtelijnen bemerkt men hoe vlug de bodem achter de vlakten omhooggaat.

De exegeten twisten of er meer dan één **Betsaida** bestaan heeft. Met K.E. kan men concreet bewijzen dat er twee bestaan hebben, waarvan één HIER.

Over de Libanon naar Sarepta.

210.

11 tot 26 juli. –

Jezus liet het Meer achter zich en ging verder opwaarts het bergland in, naar de Libanon, hoofdzakelijk om reden dat er in het land zo druk over Hem gepraat werd en daardoor allerhande opinies en partijen nopens Hem ontstonden. Velen hielden Joannes voor de Messias, terwijl anderen spraken van een andere, degene naar wie Joannes verwijst.

Jezus was onderweg vergezeld van een zes- tot twaalfstal mensen, naar gelang hun getal vermeerderde of verminderde. Zijn begeleiders vonden groot behagen in zijn leerrijke woorden en keer op keer kwam het vermoeden in hen op, dat Hij degene kon zijn, op wie Joannes duidde. Jezus knoopte nog met niemand in het bijzonder betrekkingen aan; Hij bleef vooralsnog alleen; Hij strooide zaad uit en maakte toebereidselen.

Ik zag verband tussen zijn wegen en daden in deze periode en die der profeten, voornamelijk van Elias, waarvan de Zijne de vervulling waren⁸.

⁸ Jezus betreedt wegen van profeten, omdat Hij er de vervulling van is, zegt K.

Ik zag Jezus met ongeveer tien medegezellen over een hoogte van de Libanon naar een grote stad gaan (hoogte = bergketen, zie VOORREDE, nr. 7), die zich langs de Middellandse Zee uitstrekt. Van op de hoogte was het vergezicht onbeschrijfelijk schoon. De stad (nl. Sidon) scheen onmiddellijk bij de zee te liggen, doch, wanneer men erin was, lag ze er nog wel drie kwartier van af; ze was zeer groot en vol drukte, en, van de hoogte naar beneden kijkend, meende men op een ontelbare menigte schepen neer te zien, want op de platte daken van die ontelbare huizen stond een bos van hoge staken, stangen en stellingen met lange banen van lijnwaad bespannen en behangen en daartussen was het een gewemel van arbeidende mensen; het waren rode en anders gekleurde en ongekleurde banen lijnwaad. Het omliggende gewest lag vol kleine, zeer vruchtbare dorpen en alles hing vol vruchten. Er stonden vóór en in de dorpen vele grote bomen, en daar omheen een kring van banken; ook waren zitplaatsen in de takken, waarin gehele gezelschappen als in priëlen konden zitten, die zij met trappen bereikten. De vlakte waarin de stad tussen de zee en het gebergte ligt, is niet zeer breed (zie onze beschrijving van de kustvlakte in fasc. 8; studie H. Land, pag. 96).

Er waren heidenen en Joden in de stad, en ze dreven handel met elkander; er heerste daar veel afgoderij. *De Heer preekte onderweg in de dorpen onder de grote bomen. Hij*

We zagen Hem inderdaad bij Hebron de wegen betreden en de spelonk bezoeken van Joannes, de grootste aller profeten; Hij zal later ook de wegen van zijn eigen moeder bewandelen.

Straks zal Jezus hogerop gaan tot in de omstreken van Beyroet en het is een feit dat wij in die omstreken op de kaart meerdere namen vinden die aan Elias herinneren:

- Kabb Elias, 4 uren ten oosten van Beyroet;
- Ant-elias, 2 uren ten noordoosten van Beyroet;
- Mar Elias, 2 uren ten oosten van Ant-elias en
- Bar Elias, 2 uur ten oosten van Mar Elias.

Ik durf ook niet stellig beweren dat een verblijf of reis van Elias het ontstaan aan die namen gegeven heeft. (Zie nochtans ook nr. 208, 30 juni).

sprak over Joannes en zijn doopsel en de boetvaardigheid.

In de stad werd Jezus goed onthaald; hij was daar trouwens reeds eenmaal geweest; Hij handelde in de school *over de nabijheid van de Messias en over de verwerping van de afgodsbeelden*. De koningin Izebel die Elias zo vervolgde, was uit deze stad; ze heet Sidon (cfr. III Kon. 16, 31).

Jezus liet zijn gezellen in Sidon achter en ging naar een kleine stad, die zuidelijker en meer van de zee afgelegen is; Hij wil daar enige tijd in afzondering gaan bidden. Deze laatste stad is aan haar ene kant door woud omgeven; ze heeft dikke muren en er liggen wijnbergen omheen (voor deze wijnbergen; zie fasc. 5, nr. 119, voetnoot 262). Het is Sarepta, waar Elias door de weduwe gespijzigd werd; ik kreeg dit tafereel te zien (I Kon. 17). Zowel onder de Joden als onder de heidenen heerste sedertdien een bijgelovigheid; zij lieten in de stadsmuren steeds deugdzame weduwen wonen in de mening dat zij daardoor tegen alle onheil beveiligd waren en zich in de stad zonder gevaar aan alle ondeugden konden overgeven; nu woonden daar oude mannen.

Jezus nam zijn intrek bij een hoogbejaard man in hetzelfde huis in de stadsmuur waarin de weduwe gewoond had. Die ouderlingen zijn een soort van kluizenaars; *Jezus onderrichtte hen over de Messias en Joannes; hij bezocht ook de synagoge, onderwees kinderen en vierde hier de sabbat*⁹.

⁹ Ofschoon K. Sarepta tamelijk ver van de zee schijnt te liggen – een keer spreekt ze van 2 ½ uren, – schijnt het toch niet zo ver van de zee te zoeken te zijn, (zie VOORREDE, nr. 10).

Terecht evenwel zegt ze dat het niet ver van de zee zou liggen, indien het land daar niet met een kaap in de zee vooruitsprong. Die kaap is kaap Sarfend; de onderzoekers brengen deze naam in verband met Sarepta.

Volgens K.E. echter lag op die kaap de havenstad van Ornitopolis. Meer landinwaarts lag Sarepta en dit zou wel kunnen het huidige dorp

14 juli; Sabbat. –

Hier, boven (in deze noordelijke landstreek), zal Jezus nog enige tijd vertoeven en dan naar de doop van Joannes gaan. Hij houdt zich meestentijds op bij oude, deugdzaame Joden in de muren van Sarepta. Uit kracht van een oude gewoonte en uit verering voor Elias leven die kluizenaars hier in de overweging en verklaring der profetieën, alsook in veel gebed om de komst van de Messias.

Jezus onderrichtte hen over de Messias en over de doop van Joannes; zij zijn deugdzaam en vroom, doch hebben over de Messias vele verkeerde opvattingen, b.v. dat Hij met wereldse heerlijkheid zal komen.

Jezus gaat dikwijls in het woud bij Sarepta, om daar in de eenzaamheid te bidden; *Hij predikt in de synagoge en besteedt een goed deel van zijn tijd aan het onderricht van de kinderen.*

De volgende dag zag ik Jezus ook in de omliggende dorpen het woord Gods verkondigen; *de Joden van die dorpen vermaande Hij om zich van de heidenen afgezonderd te houden en alle vermenging te vermijden;* een deel van de mensen hier waren goed, een ander deel zeer slecht. Bij Jezus zijn hier geen begeleiders, maar nu en

Sarfend zijn, een half uur ten zuidoosten van kaap Sarfend, en door een heuvel er van gescheiden.

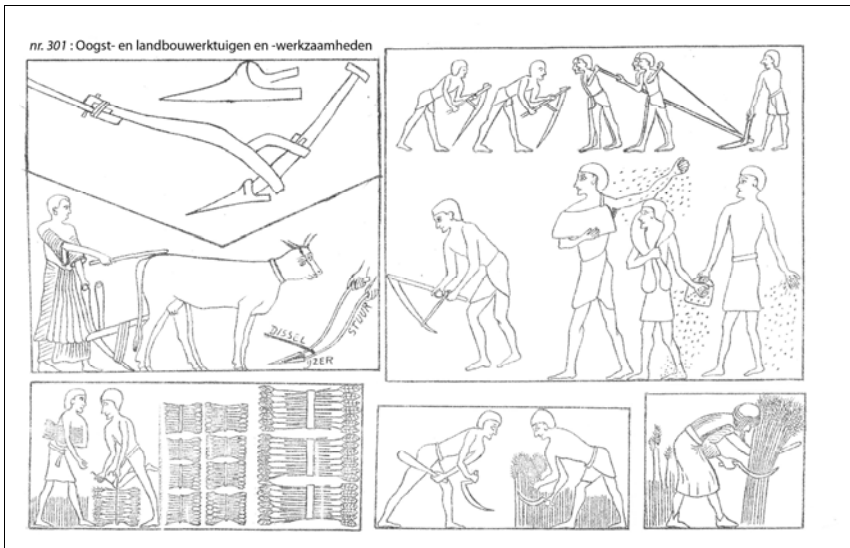
K. noemt Sarepta een dorp. Bij Sarepta, op een moerassige plaats had de Syrofenicische vrouw een suikerrietplanting en in nr. 1122 wijst K.E. deze aan 'niet ver van de zee.'

Bij het dorp Sarfend, ten zuiden der ruïnes van de stad op de kaap vindt men een muzelmanse weli of grafkapel, die voorheen een christelijke kapel was, en die toegewijd is aan el-Khôdr, d.i. de altijd groene of levende, zoals de moslims de profeet Elias noemen. Op de kaap Sarfend en nog een heel eind ver zuidwaarts liggen de ruïnes van de heidense havenstad. Hier zullen wij Jezus later te sloop zien gaan naar Cyprus.

dan zijn bij Hem bewoners van deze plaatsen; *ik zie Hem hier dikwijls voor mannen en vrouwen in de open lucht op kleine heuvelen en onder bomen prediken.*

Het jaargetijde is hier zo, dat ik steeds ga denken dat wij nu in mei zijn, omdat in het Beloofde Land de graanvelden van de tweede oogst nu reeds zo staan, als bij ons het graangewas in mei (cfr. fasc. 6, nr. 169, voetnoot 364, opm. d).

Het koren wordt hier niet zo dicht bij de grond als bij ons afgemaaid; de oogstarbeiders grijpen een handvol halmen onder de aren en snijden die ter lengte van een el af; zij dorsen niet (zoals hier). De kleine schoven staan recht en er wordt een rol tussen twee ossen er over gerold (Palestijnse of Oosterse dorsmethode); het graan is veel droger dan hier en het valt zeer gemakkelijk uit de aren; dit werk wordt in de open lucht verricht of ook wel in een schuur of soort hangaar, die rondom open en alleen boven van een strodak voorzien is.

In de laatste dagen zag ik Jezus uit Sarepta noordoostwaarts gaan (schuin over de Libanon), naar een plaats niet verre van het

slagveld, waarop Ezeekiël in een geest verrukking te zien kreeg
**hoe de doodsbeenderen op een uitgestrekte vlakte zich
ordelijk aan elkander voegden, met aderen en vlees bekleed
werden en hoe dan een opkomende wind hun geest en leven
inblies**

(Ezek. 37, 1-14)¹⁰.

Ik bekwam de verklaring dat de aaneenvoeging van die gebeenten en hun bekleding met vlees door de lering en de doop van Joannes verwezenlijkt werd, terwijl de instorting van geest en leven bewerkstelligd zou worden door de Verlossing van Jezus en door de zending van de H. Geest.

De mensen in deze landstreek waren zeer verwaarloosd, vervallen en terneergeslagen, maar *Jezus troostte hen hartelijk, vooral door de verklaring van het visioen van Ezeekiël.*

Van hier ging Hij nog verder naar het noorden¹¹ tot in het gewest, waarin Joannes bij zijn terugkeer uit de woestijn zich het eerst had

¹⁰ Slagveld van Ezeekiël. –

Bij deze profeet, 37, 1 lezen wij dat de hand (of geest) van Jahwe Ezeekiël wegbracht naar een vlakte, die vol dorre beenderen lag.

Bedoeld zou kunnen zijn een vlakte in de geest of ingebeeld. Volgens K. is het dus een reële vlakte en wel de ruime, hoge vlakte tussen de Libanon en de grote Hermon. De juistheid van haar bewering kunnen wij natuurlijk niet bewijzen; alleen kunnen wij zeggen dat de term door Ezeekiël gebruikt om de vlakte aan te duiden, nl. in 't Hebreeuws Biqah, zulk een ruime vlakte bedoelt, in tegenstelling met de Hebreeuwse term 'gê', die een enge bergvallei aanduidt. Inderdaad, zelfs nu nog draagt de ruime, hoge vallei tussen Hermon en Libanon de naam Beqa (Arabisch).

¹¹ Jezus gaat nog verder naar het noorden –

uit de samenhang blijkt dat Hij vrij ver naar het noorden doorgereisd is, misschien ter hoogte van Beyroet. Nu, volgens de pelgrim Mislin, I, 147 bestaat te Beyroet een traditie die houdt dat Jezus tot tegen de poorten van die stad het evangelie is komen verkondigen.

Over de rest van dit nr. kunnen wij niets zeggen; het betekent feitelijk niets voor ons, misschien des te meer voor de zienster; we laten het voor wat het is.

begeven; het is een herdersdorp, waar ook Noëmi zich met haar dochter Rut eenmaal een tijdlang heeft opgehouden; zij had hier een zo goede naam, dat haar nagedachtenis onder de bewoners der streek nu nog voortleeft; later woonde zij bij Bethlehem.

De Heer predikte hier onvermoeid; de tijd nadert dat Hij naar het zuiden zal gaan en dan door Samaria naar zijn doop. (Ondertussen echter zullen nog twee maanden verlopen).

Hier, boven (d.i. hier, zover in het noorden – kan ook zijn: in dit hoge gebergte) had ook Jakob landerijen gehad.

Door dit herdersgewest vloeit een kleine rivier, waarachter boven zeer hoog de bron van Joannes in de woestijn lag.

Bij die bron zakte de weg zeer steil af naar het slagveld van Ezekiël; de helling is er zo steil als daar waar Adam en Eva uit het paradijs naar beneden gedreven werden; de bomen werden op hun weg steeds kleiner en kreupelder; dan kwamen zij aan bosschage (= aantal bosjes struiken bij elkaar; struikachtig gewas) en struikgewas en alles rondom hen werd steeds woester en wanstaltiger; het paradijs werd zo hoog als de zon en ging onder als achter een berg die scheen te stijgen.

De Heiland betreedt dezelfde weg die Elias weleer heeft bewandeld (cfr. nr. 210, voetnoot 8), toen hij van de beek Kerit naar Sarepta kwam. Hij is reeds weer op de terugweg van het herdersdorp naar Sarepta; *Hij predikt hier en daar onderwegen* gaat Sidon voorbij. Binnenkort zal Hij nu van Sarepta zuidwaarts naar zijn doop gaan; *te Sarepta houdt Hij nog de sabbat*.

21 juli; Sabbat. –

Jezus keert naar Nazareth terug. – Oogslag op de H. Vrouwen, op een paar steden en de hinderlagen van het Synedrium.

212.

27 juli; 28 juli = Sabbat en 29 juli. –

Na het sluiten van de sabbat is Jezus van Sarepta naar Galilea met bestemming voor Nazareth vertrokken; *Hij predikte hier en daar*; laatst zag ik Hem een toespraak houden op een heuvel.

De zienster zegde nogmaals: Jezus is uit het gewest van Sarepta op weg naar Nazareth; Hij onderwijst hier en daar en wordt af en toe een eindweegs vergezeld en reist ook wel alleen de hele nacht door.

Hij gaat nu barvoets en draagt zijn sandalen hij zich, maar alvorens een dorp binnen te treden bindt Hij ze weer aan. Zijn weg loopt nu door de dalen die zich naar de Karmel toe richten. (Hij schijnt nu dus een paar uren ten westen van Nazareth te zijn). Hij was eens dicht bij de grote weg die uit dit gewest naar Egypte leidt, doch Hij is oostwaarts afgeslagen; ik vermoed dat Hij op weg is naar Nazareth; dan gaat Hij vandaar door Samaria naar zijn doop; eer het zover is, kunnen wellicht nog een paar weken verlopen.

De Moeder Gods, Maria van Kleofas, de moeder van Parmenas en nog twee andere vrouwen zijn eveneens (van Kafarnaüm uit) op weg naar Nazareth; het huis van Maria staat nog verlaten, onbewoond, doch netjes opgeschikt; ik zie Jezus' voormalige slaap- en bidkamer.

Ook van Jeruzalem zijn vrouwen op weg naar Nazareth. Het zijn: Serafia (= Veronika), Joanna Chusa en nog ene, maar hoe heet deze weer? (het was Mara, nrs. 221, 2204) en de zoon van Veronika, die later tot de leerlingen kwam; zij gaan Maria bezoeken, meen ik; ze zijn reeds met haar bekend, ten gevolge van haar bedevaartreizen naar Jeruzalem.

Op drie plaatsen gaan vele vrome families, zoals ook de H. Familie, jaarlijks hun godsvrucht voldoen:

1. te Jeruzalem in de tempel,
2. te Bethlehem bij de terpentijnboom, nl. op een plaats waar iets uit het Oud Testament herdacht wordt, ik weet nu niet meer wat, en
3. op de Karmelberg waar ook een bedevaartplaats was¹².

De familie van Anna en andere godvruchtige mensen bezochten gewoonlijk deze laatste plaats in mei, op hun terugweg van Jeruzalem. Er was daar op de Karmel iets met Elias geschied, dat betrekking had op de Messias, maar het staat me nu niet klaar voor de geest (I Kon. 18), doch ik meen dat hij in een visioen een grote vrouwengestalte gezien heeft, die een voorafbeelding van de

¹² Meerdere bedevaartplaatsen. – O. L. Vrouw sprak tot de H. Brigitta van andere plaatsen buiten Jeruzalem, waarheen Jezus zijn ouders vergezelde om te bidden. In nr. 203 sprak K. van bedevaartplaatsen buiten Jeruzalem.

Wij kunnen de volgende noemen op grond van de H. Schrift:

- Karmelberg (geschiedenis van Elias en Elizeüs),
- Mizpa (geschiedenis der Makkabeeën: 'Plaats waar Israël kwam bidden.' (I Makk. 3, 4));
- Bethlehem, offerplaats (I Sam. 16, 1-13) (cfr. Kopp, blz. 12);
- Olijfberg (II Sam. 15, 32);
- Gilgal (Jos. 4, 19-24); I Sam. 10, 8; 11, 14-15); in de Sept. genoemd: 'een der heilige plaatsen.'
- Silo, (I Sam. 1, 3);
- Mambre, woonplaats van Abraham (II Sam. 15, 7).
- Tabor (II Petr., 1-18). De H. Petrus noemt de Tabor 'de heilige berg'; men zou kunnen denken dat het is wegens de gedaanteverandering, maar volgens K.E. werd de Tabor ook voor heilig gehouden omdat de profeten Elias en Malachias zich er opgehouden hadden, ieder in een eigen spelonk. Voor plaatsen waar God zijn macht en goedheid jegens zijn volk gemanifesteerd had, koesterden de Joden de grootste eerbied. "Daarheen pelgrimeren zat hun in het bloed." (T. Gschwind). In opm. 1, nr. 1864 zullen wij een woord meer daarover zeggen.

H. Maagd was. (Dit is verteld in fasc. 2, nr. 31). Er was daar ook een bron en een spelonk van hem, waar de rots zacht was; het was als een kapel¹³. Op niet vooraf bepaalde tijden kwamen godvruchtige Joden hier bidden en smeken om de komst van de Messias. Er woonden hier ook joodse en later christelijke kluizenaars. (De joodse kluizenaars zijn de Essenen of profetenleerlingen, cfr. fasc. 2, nr. 31).

28 juli; Sabbat.

30 juli. –

Ik was verleden nacht en ben thans ook overdag in het gewest van de berg Tabor. Aan de westkant van de berg *predikt Jezus in de school van een kleine stad over de doop van Joannes*; onder de vijf personen die Hem vergezellen, zijn toekomstige leerlingen; ik wist ook enige namen en heb het gewest met de berg zeer duidelijk in oenschouw genomen.

De Moeder van God en andere vrouwen zijn te Nazareth: ook Veronika, die (een week) vroeger met gezellinnen uit Jeruzalem kwam en naar Kafarnaüm de andere H. Vrouwen ging afhalen. Bij haar is Joanna Chusa, de dochter van een zuster der profetesse Hanna, die in de tempel dient, alsook Veronika's zoon, die later naar Frankrijk trok (zie hiervoor blz. 49 onderaan. Hierna op 9 augustus in nr. 214 noemt K. de zoon van Veronika Amandor).

213.

1 augustus. –

¹³ Op of aan de voet van de Karmel draagt een bron de naam van Elias. Een grot van Elias bestaat als crypte in de Karmelietenkerk die de top van de voorberg bekroont en meer noordelijk, naar de voet van de berg toe, bestaat een grot die de naam 'profetenschool' draagt. De wanden zijn zachte rots en bedekt met de namen van pelgrims en zelfs zijn er gebeden en aanroepingen in gegraveerd of gegrift.

Ik heb gezien dat de Hogeraad of Sanhedrin van Jeruzalem naar alle hoofdplaatsen van het Beloofde Land, waar joodse scholen (of district-gouverneurs) waren, boden zond met de opdracht oplettend een man in het oog te houden, van wie de Doper gezegd had, dat Hij degene was, die komen moest (uitdrukking om de Messias aan te duiden), en ook dat Hijzelf tot de Doper zou gaan om diens doop te ontvangen; zij moesten Hem goed nagaan, inlichtingen inwinnen en verslag uitbrengen, want, indien Hij zich liet dopen, was het al te duidelijk dat Hij niet de Messias was; deze toch had de doop van Joannes niet nodig.

Jezus was hun een doorn in het oog; zij zaten met zijn geval verveeld, want onder meer andere dingen hadden zij over Hem gehoord dat het dezelfde was, die reeds als knaap in de tempel zo schitterend geleraard had.

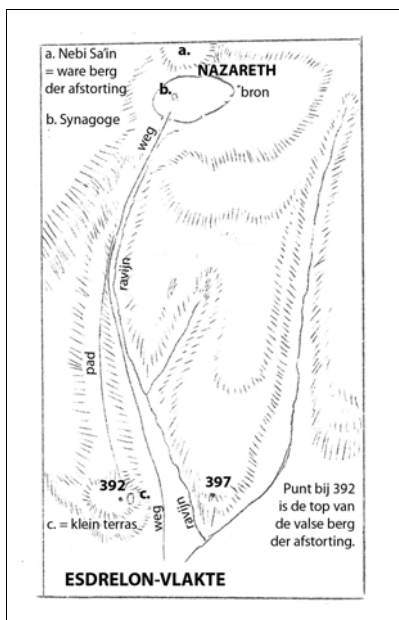
Ook zag ik de boden die naar een zekere stad gingen; ze lag vier uren van weg bij Hebron verwijderd en aan de zee, in de landstreek waar de verkenners van Aäron en Mozes de grote druiven vonden. (De voornaamste weg naar Gaza liep over Hebron). Ook zag ik die stad in de toestand waarin ze zich veel later bevond; misschien zelfs in onze dagen; ik zag weinig huizen en alleen nog oude fundamenten, maar ik zag een zeer lange rij tenten, die, naar ik gis, zich tot tegen de zee verlengde. Vele soorten stoffe en zijde lagen daarin te koop.

Van het oude Nazareth is er maar heel weinig over; toch herkent men nog de bergen, maar de streek is zoveel als ongebaand, niet onderhouden en veel is ingestort door regen¹⁴.

¹⁴ Het land werd onder de Arabieren eeuwenlang verwaarloosd.

Voeg daarbij de periodieke aardbevingen en de stortregens die veel aarde van de bergen neerspoelden; vandaar dat men bij Nazareth sommige kale bergen aantreft.

Naar aanleiding van instortingen, men wijst 40 minuten ten zuiden van Nazareth twee bergtoppen aan, waartussen een ravijn in de vlakke Esdrejon uitmondt.

Een VALSE traditie heeft ze eeuwen lang aangewezen als de berg der afstorting, d.i. vanwaar de Joden van Nazareth Jezus naar beneden wilden storten.

De ware berg der afstorting ligt ten noorden dicht bij Nazareth, dat er om zo te zeggen tegen aanleunt. Nu, die valse berg, of die twee toppen, uit de Esdrelonvlakte bezien, maken de indruk van ingestorte torens.

K. zegt terecht dat men met schrik de mensen op de toppen van de valse berg der afstorting ziet gaan of staan.

Een foto van die toppen met een man er op treft men aan in het boek 'Zoeklichten over het evangelie', door Dr. R. Stock, blz. 161; ze zijn 392 m en 397 m hoog en voor een hoogte van 150 m nagenoeg loodrecht. Een man daarop maakt de indruk van iemand die op een kerktoeren staat. De zogenaamde plaats 'der afstorting' is niet geheel boven, maar langs de wand.

Zijn beklauding van de hoogste top beschrijft De Géramb als volgt: "Ik was genoodzaakt mij ieder ogenblik vast te klampen, nu eens aan vooruitspringende rotsklippen, dan weer aan wortels van struikgewas om niet in de afgrond te rollen. De afdaling was even gevaarlijk. Gekomen op het kleine terras van de afstorting tegen de helling onder de heuvelspits, zag ik huiverend over de leuning in een eindeloze afgrond neer."

Er zijn daar geheel naakte rotsen, zo steil en overhangend, dat men verschrikt is, wanneer men daar zo hoog de mensen ziet staan of gaan. De vruchtbaarheid is er nog niet verdwenen (cfr. fasc. 1, nr. 15, voetnoot 33), maar er zijn vele wilde dieren¹⁵. Men ziet er ook vele duiven; overal op alle huizen, in alle wijnbergen ziet men in groten getale tortelduiven vliegen en zitten, en wilde duiven die zo groot zijn als onze tamme huisduiven.

Op de Karmel zijn vele spelonken, waarin nog kluizenaars wonen; ook is de berg met een klooster be kroond. Ik heb gisterennacht vele bijzonderheden van de berg gezien; de kluizenaars zijn daar nu zeer bedroefd en bidden er veel, want niet ver van daar woedt oproer tussen Turken en ander volk niet ver van de Libanon.

(Misschien wel in de Libanon, het vaderland van de meeste Maronieten. Om hun christelijke godsdienst werden zij ten allen tijde door de Turken vervolgd, maar welk bijzonder, misschien lokaal geval, hier bedoeld kan zijn, vond ik tot nog toe nergens).

Jezus te Nazareth en te Betsaida.

214.

4 augustus = 1 Ab (= 5^e maand); Sabbat; Nieuwe Maan. –

Jezus zag ik van vijf leerlingen vergezeld; *Hij predikte hier en daar onderweg* en zakte zuidwaarts tot in het gewest van de

¹⁵ Wilde dieren. – In beboste gedeelten van Palestina waren er in elk geval tot vóór kort. In 1830 schreef De Géramb, dus heel kort na K.E.:

“De omgeving van Nazareth is bewoond door wilde dieren: wolven en jakhalzen in groot getal; zelden zal men tegen de avond de stad naderen of men zal er enkele ontwaren; 's nachts komen ze met hele troepen de stad binnen op zoek naar op de straat geworpen dode dieren; ze storen de inwoners in hun slaap door hun verschrikkelijk gejang; dan heffen de stadshonden een tegen-geblaf aan en vervullen de lucht met een oorverdovend lawaai. Eens glipte een wolf vlak naast mij weg, toen ik na een wandeling Nazareth weer binnenging.” (38^e brief).

bron van Jakob af (dus tot tegen de bergen Ebal en Gerizzim, waarschijnlijk ruim te verstaan, VOORREDE, nr. 6). In die omstreken zag ik Hem de sabbat houden; Hij schijnt me weldra naar Nazareth terug te zullen komen. Te Nazareth zijn nog steeds de H. Vrouwen.

5 augustus. –

Ik zag Jezus uit het gewest van de bron van Jakob met zijn vijf reisgezellen te Nazareth teruggekeerd.

De H. Maagd ging Hem tegemoet, doch Hem van mannen vergezeld ziende bleef zij op een afstand en ging terug de stad in, zonder Hem begroet te hebben; ik bewonderde haar zelfbeheersing.

Ik zag Jezus in de school een leerrede houden, waarbij de H. Vrouwen tegenwoordig waren.

7 augustus. –

Ik kwam naar Nazareth en zag *Jezus voor de vijf leerlingen, een 20-tal jeugdkameraden uit Nazareth en voor veel volk in de synagoge leren*, maar ik zag er geen H. Vrouwen aanwezig. Zijn woord verwekte gemor, want vele toehoorders fluisterden: “Hij wil nu misschien de verlaten doopplaats van Joannes gaan innemen, daar dopen en zich voor zulk een uitgeven; doch met Hem stonden de zaken anders.” Joannes had in de woestijn geleefd, maar waar vandaan HIJ was, dit wisten zij maar al te goed; Hij zou niet moeten proberen hen om de tuin te leiden. (Verder zullen wij zien dat Joannes tussen 19 en 25 juli zijn doopplaats te Ennon voor die bij Jericho verlaten heeft). Nadat ik hierover een weinig nagedacht had, kwam ik in mijn visioen bij Joannes de Doper. (Bij Joannes zag zij nu het een en ander van wat verhaald zal worden in de nrs. 277-279).

9 augustus. –

Ik zag dat Jezus met een paar gezellen Nazareth wilde verlaten om naar Betsaida te gaan, waar Hij nog enigen door zijn woord wilde opwekken; de H. Vrouwen en andere gezellen van Jezus zijn nog te Nazareth gebleven. Daar zag ik Jezus in het huis van zijn Moeder, waar ook de andere vrienden verzameld waren.

Omdat er hier te Nazareth ontevredenheid en gemor tegen Hem ontstaan was, zo zegde Hij hun, wilde Hij naar Betsaida gaan en dan weer terugkeren.

Hierop zag ik Hem met drie leerlingen het huis verlaten; het waren:

- de zoon van Veronika, Amandor,
- een zoon van een der drie aan Jezus verwante weduwen¹⁶ – zijn naam luidde als Sirach – en
- een bloedverwant van Petrus, die later een bekende leerling werd.

10 augustus. –

Daar op 11 augustus het feest van Suzanna, maagd en martelares viel, en de zieneres een relikwie van die heilige bij zich had, zag zij zich de

¹⁶ K. zal herhaaldelijk van deze drie weduwen gewag maken. Daarom zeggen wij eens voor goed wie deze waren:

- 1) Mara, dochter van Rode, die een jonger zuster was van Elisabet; ze was de moeder van de bruidegom van Kana.
- 2) Seba of Sobe, een dochter van Sobe, oudere zuster van de H. Anna. Dochter Sobe was een tante van de bruidegom van Kana.
- 3) Lea, te onderscheiden van de Lea uit nr. 930.

Plaatsen waar de drie genoemd zijn:

- 1) Mara: nrs. 209, 272, 156, 829, 2205, 221.
- 2) Seba: nrs. 222, 273, 367, 377.
- 3) Lea: nrs. 227, 255, 273.

Zie stamboom, fasc. 1, nr. 10.

gehele nacht in alle taferelen, die ze in haar reisvisioen beschouwde, van haar vergezeld.

Zij vertelde: “Suzanna reisde met mij, was gedurig naast mij en sprak ook tegen mij; zij was evenwel anders dan ik; zij was subtiel en licht, en wanneer ik haar vastnemen wilde, kon ik het niet. Op de weg van het ene nachtelijk tafereel tot het ander was zij bij mij en troostte mij, maar wanneer ik in het nieuwe tafereel gekomen was (en mijn schouwing begonnen was), zoals hier te Betsaïda, verdween zij.”

11 augustus, Sabbat. –

Te Betsaïda zag ik Jezus op de sabbat een krachtige lering houden. Hij zegde met klem dat zij nu de waarheid moesten inzien, het geloof aannemen, naar de doop van Joannes gaan en zich door berouw en boetvaardigheid reinigen. Zoniet, dan komt er een tijd waarin zij ‘wee!’ zullen roepen.

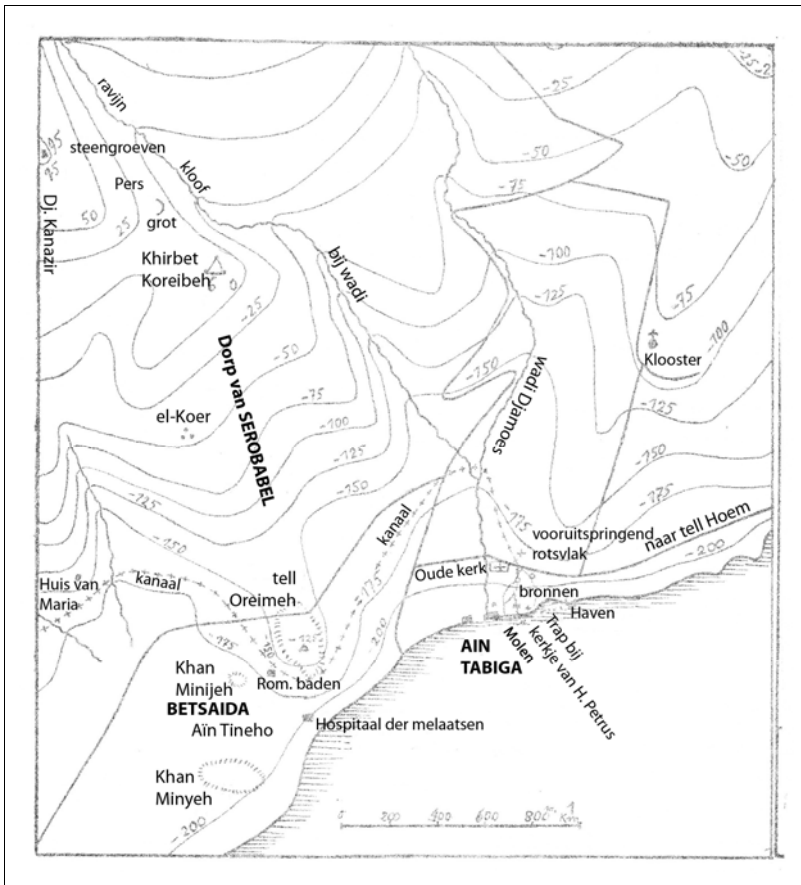
In de synagoge waren de toehoorders talrijk, doch onder hen geen der toekomstige apostelen, behalve, meen ik, Filippus. De overige toekomstige apostelen uit Betsaïda en het gewest vierden op een andere plaats de sabbat; zij hielden zich op in een huis bij de visserij in de nabijheid van Betsaïda (bedoeld is het huis van Petrus in het kleine dal Tabiga, zowat 300 m ten noorden van de kust, zie kaart hierna.)

Ik had gedurende Jezus’ toespraak te Betsaïda vurig gebeden dat toch alle toehoorders zich oprecht mochten bekeren en naar de doop van Joannes gaan.

Zo kwam ik hierop in een (daarmee verband houdend) visioen, waarin ik zag dat Joannes de voorbereider was, die het ruwe, het grove van de mensen afschrobde; ik zag hem zo ijverig, heftig, hard en krachtdadig op hen arbeiden, dat het vel waarmee hij

bedekt was, nu van zijn ene, dan weer van zijn andere schouder afgleed.

Dit zal wel een louter symbolisch tafereel geweest zijn, want ik zag van sommige dopelingen schilfers of schubben afvallen; uit anderen zag ik zwarte dampwolken wegtrekken, en over velen lichtende wolken neerzinken. (Men ziet dat K. goed onderscheid weet te maken tussen hetgeen zinnebeeldig en hetgeen werkelijkheid is.) Op de weg uit dit visioen naar een ander over Maria te Efeze, vergezelde mij weer de H. Suzanna.

Jezus gaat naar Kafarnaüm.

215.

11 augustus. –

Ik zag Jezus met zijn gezellen op weg tussen Betsaïda en Kafarnaüm, waar zijn woonhuis stond; zij gingen overal in de verspreid liggende huizen en nodigden de mensen uit tot een prediking die Jezus ging doen; er kwamen vele mensen samen en *Jezus hield voor hen een lange redevoering*, maar onder de toehoorders zag ik niemand van de latere apostelen.

Het volgende vertelde zij zeer rustig in een toestand van helderziendheid, als gebeurden de feiten onder haar ogen, doch spoedig werd zij in haar verhaal onderbroken.

13 augustus. –

Ik heb Jezus zo-even te Kafarnaüm zelf naar de school zien gaan; zijn houding onder het gaan is recht op en statig; Hij handelt vrijmoedig, als was Hij gans onbekend (die de aandacht niet trekt en dus niets te vrezen heeft). De drie leerlingen gaan het naast rond Hem; er volgen vele scharen van alle kanten en hieronder ook vissers. Ik zie Petrus en Andreas en ook anderen en bovendien nog velen, die reeds door Joannes gedoopt zijn; zij hadden zonder twijfel Jezus reeds gezien. Hij had, vóór zijn reis naar Sidon, zoals ik het me nu herinner, bij het Meer met hen gesproken (nr. 209). Nu hadden zij over Hem horen spreken, deels door zijn optreden in andere gewesten, deels ten gevolge van zijn laatste prediking te Betsaïda.

De Kafarnaümnaren waren zeer blij met zijn komst; zij waren benieuwd wat voor een nieuwe leer Hij hun bracht; de school was netjes in orde. Jezus gaat aan een kant van de zaal de trappen op naar het spreekverhoog, en een talrijke menigte verdringt zich zo dicht om Hem, dat Hij Zich herhaaldelijk genoodzaakt ziet hoger te stijgen ... Hier werd zij onderbroken (cfr. VOORREDE, nr. 2).

15 augustus. –

Jezus heeft Kafarnaüm verlaten. Twee uren meer zuidelijk *zag ik Hem vele mensen onderrichten. Slechts* de drie leerlingen waren bij Hem; de toekomstige apostelen die Hem te Kafarnaüm gehoord hadden; waren weer, zonder dat Hij met één van hen gesproken had, naar het Meer teruggekeerd.

Jezus' toespraak liep ook hier weer over de doop van Joannes en de vervulling van de Belofte (de komst van de Messias).

16 augustus. –

Hier en daar onderwijzend trok Jezus gisteren en heden zuidwaarts door Neder-Galilea in de richting van Samaria. Ik weet niet meer waar Hij de sabbat vierde (d.i. de opening van de sabbat op de vooravond).

18 augustus; Sabbat. –

Jezus ging heden de sabbatoefeningen bijwonen in een school tussen Nazareth en Sefforis¹⁷.

¹⁷ Ligging van de school. – We zeiden reeds dat K. de woorden school en synagoge dikwijls dooreen gebruikt, omdat de synagoge soms tot school diende, en omdat er anders steeds een school bij een synagoge hoorde.

Jezus zal op 17 augustus weer noordwaarts gegaan zijn: 'gescheiden van Anna's huis door een veld-grens-aanduiding', dit brengt ons in het gewest van de synagoge.

Deze aanduiding, verbonden met meer andere die K. ons later nog zal geven, verschaffen ons de quasi-zekerheid, dat ze gelegen was, waar wij nu op gedetailleerde kaarten de naam Kh. Oemm Amad vinden. Deze naam geeft men aan een ruïne, waar nog kolommen liggen, die dan gewoonlijk afkomstig zijn van een synagoge-gebouw. Dit is ook hier het geval.

De plaats is gelegen 8 km ten noordwesten van Nazareth en 4 km ten noordwesten van het huis van de H. Anna, op een hoogte met tussen zich en Sefforis nog een andere heuvel (nr. 116), behoorde tot een gehucht,

De H. Vrouwen van Nazareth waren er tegenwoordig. Ook de vrouw van Petrus en de vrouwen van enige andere der toekomstige apostelen. Ook waren meerderen van hen, die door Joannes reeds gedoopt waren, ten sabbat gekomen.

Het dorp bestond slechts uit enige huizen en een school en lag van het voormalige huis van Anna gescheiden door een veld-grens-aanduiding (*durch eine Feld-Markung*). Ik weet wel niet wie nu het huis bewoont. (Volgens nr. 208: de derde man van Maria van Kleofas).

maar lag toch alleen, dus op een geringe afstand, zoals dit met meerdere synagogen het geval was. Oostelijk en lager op de heuvelhelling vindt men nog verstrooide sporen van een vergaan gehucht.

De naam betekent: 'ruïne der kolommen'; met deze naam worden meerdere synagoge-resten aangeduid.

Jesus zal later hier nog komen leren en er een dispuut hebben met rabbijnen over de echtscheiding (nrs. 587-588).

Guérin geeft de volgende beschrijving van de ruïne: "De heuvel is bekrond met een ruïne van behouwen stenen, waarvan enige tamelijk grote afmetingen hebben; ze hebben behoord tot een gebouw dat eertijds met kolommen versierd (of ondersteund) was, want verschillende, verminkte kolomschachten liggen nog tussen het puin. Tussen en onder het struikgewas, de distels en doornen, vertonen zich de grondlagen van de muren van het oude gebouw, alsook van talrijke kleine kamertjes van later datum, die er zonder twijfel door de Arabieren, volgens hun gewoonte, tegen aangebouwd werden en die nu zelf reeds lang in puin liggen, want tussen de stenen groeien een zestal eiken die ook reeds oud zijn en die deze EENZAME bouwresten overlomperen. Beneden de heuvel, ten oosten, op een tiental meters lager niveau, bemerkt men nog enige, op de grond verstrooide sporen van totaal vergane huizen, maar de resten zijn niet aanzienlijk." (Galilée, I, 490-491).

Deze resten komen natuurlijk voort van het gehucht of klein dorp op geringe afstand van de synagoge. Uit de beschrijving blijkt ook dat het gebouw aanzienlijk zal geweest zijn. Daarom spreekt de zienster ook van de grote synagoge en zegt ook dat een heuvel haar van Sefforis scheidde.

K.'s uitdrukking 'tussen Nazareth en Sefforis' is begrijpelijk, wanneer men rekening houdt met VOORREDE, nr. 6.

Voor kenners van het H. Land moet het wel een vreugde zijn, hier en vooral verder van Katarina te vernemen welk gebouw deze ruïne oudtijds geweest is en welke rol het in Jezus' leven gespeeld heeft.

De ligging kan men nazien op schets in fasc. 1, nr. 11.

Van de toekomstige apostelen waren Petrus, Andreas, Jakobus de Mindere en Filippus, die allen reeds Joannes-leerlingen waren, hier naar Hem komen luisteren; Filippus was eveneens van Betsaida (Joa. 1, 44). Hij was een tamelijk fijne geest en verrichtte ook schrijverswerk.

Bij de vrouwen was de vrouw van een broeder van Petrus' vrouw. Jezus vertoefde hier niet lang, daar Hij geen maaltijd gebruikte en *slechts leerde*. De toekomstige apostelen hebben waarschijnlijk de sabbat in de nabijheid gevierd, want de Joden gaan nogal dikwijls de sabbat in andere plaatsen vieren; zo hebben zij daar van Jezus' tegenwoordigheid hier gehoord en zijn dan naar dit gehucht gekomen; Jezus sprak nog niet in het bijzonder met hen.

Jezus te Sefforis, Betulië, Kedes en Jizreël.

216.

19 augustus, zondag. –

Ik zag Jezus met de drie leerlingen nog naar Sefforis OVER EEN BERG gaan. Hij nam zijn intrek in het huis van zijn groot tante, Anna's jongste zuster Maraha, die een dochter en twee zonen had. Deze zag ik in lange, witte kielen (jongenstunieken) in het huis her- en derwaarts gaan; zij heetten Arastaria en Cocharia en zijn, geloof ik, later leerlingen geworden.

De H. Maagd was met Maria van Kleofas en nog andere vrouwen eveneens naar hier gekomen; men waste Jezus de voeten en diende Hem een maaltijd op. Ook sliep Hij in Maraha's huis, dat vroeger het woonhuis was van Anna's ouders te Sefforis.

Sefforis is een grote stad en er zijn daar drie gezindheden of partijen: Farizeeën, Sadduceeën en Essenen; ieder dezer sekten heeft haar school; deze stad heeft herhaaldelijk en veel van oorlogen te lijden gehad en hedendaags is er van de stad maar weinig meer over. (Afgezien van de laatste regel is alles wat K. hier zegt, te bewijzen uit de joodse oorlog van Flavius Josephus). Zie ook over dit ouderlijk huis der H. Anna fasc. 1, nr. 13, voetnoot 29.

22 augustus. –

Eergisteren en gisteren predikte Jezus hier; ook hedenavond zag ik Hem in de synagoge onderwijzen en zijn toehoorders opwekken tot de doop van Joannes. De vrouwen stonden (als gewoonlijk) verderaf en hoger, op een soort tribune (cfr. fasc. 4, nr. 98, voetnoot 209 en fasc. 10, nr. 258, voetnoot 73).

Hier zag ik Jezus in twee synagogen leren, in een hogere, grotere en in een kleinere.

- In de grootste waren de Farizeeën; zij morden verbitterd tegen Jezus; de vrouwen waren bij deze lering aanwezig.
- In de kleine synagoge was geen aparte plaats voor de vrouwen. (Hier waren wellicht Essenen).

Één van de drie leerlingen die in deze tijd Jezus vergezelden op zijn rondreis, was de zoon van ene der drie weduwen; hij heette Eustachius; het was een Esseen. Ik zie zojuist hoe hij uit een spelonk van de Karmel tot Jezus komt; het doel van dit tafereel is mij te doen verstaan wie hij is.

217.

23 augustus. –

Ik zag Jezus te Sefforis in de school van de Sadduceeën het woord voeren en ik was er getuige van een wonderbaar schouwspel. Er waren te Sefforis zeer vele mensen die onder de invloed van de duivel waren: verdwaasden, waanzinnigen, gehandicapt in de geest en bezetenen; zij kregen in een school naast de synagoge onderricht, en wanneer in de synagoge homilieën en gebeden voor normale, geestesgezonde mensen gehouden werden, moesten ook zij er bij aanwezig zijn; zij stonden achter de overigen in hun eigen ruimte en moesten naar de uiteenzetting luisteren. Tussen hen stonden tuchtmeesters met geselroeden; elke tuchtmeester had er min of meer onder zijn bewaking, naar gelang zij min of meer onhandelbaar waren. Eer Jezus in de school kwam, zag ik die mensen onder de lering van de Sadduceeën lelijke gezichten trekken en stuiptrekkingen krijgen. Ook zag ik dat de tuchtmeesters hun dan geselslagen toedienden tot zij weer rustig waren.

Met Jezus' aankomst werden zij in het begin zeer rustig, doch spoedig daarop begon hier en daar een te roepen: "Dat is Jezus van Nazareth, te Bethlehem geboren, door Wijzen uit het oosten bezocht, bij Maraha is zijn moeder, en meer andere trekken uit zijn leven." Aldus roepend verhaalden die krankzinnige mensen het gehele leven van Jezus, alles opnoemend wat Hem tot dan toe

geschied was. Nu begon de een en dan de ander te roepen en de geselhouwen van de tuchtmeesters mochten niet langer baten. Dan weer riepen zij gezamenlijk en de herrie was algemeen. Wanneer zij nu niet langer meer te beteugelen waren, zegde Jezus dat men hen buiten vóór de synagoge tot Hem zou brengen en Hij stuurde twee leerlingen in de stad er op uit om alle overige mensen van dat slag te roepen en vóór Hem te brengen. Welhaast was er nu een grote menigte dergelijke sukkelaars rondom Hem verzameld – ik telde er wel vijftig – en rondom hen verdrong zich een grote massa nieuwsgierigen.

De krankzinnigen gingen ondertussen door met roepen, doch dan zegde Jezus: *“De geest die uit u spreekt, is van beneden en hij zal naar onderen teruggedreven worden.”* En op hetzelfde ogenblik werden zij allemaal gerust en genezen; meerderen onder hen zag ik te gronde vallen.

Ook zag ik een grote opschudding in de stad ten gevolge van dit genezingswonder; ik zag Jezus en de zijnen in groot gevaar; de opstand was zo hevig en de woede zo dreigend, dat de Heer de wijk nam in een huis en door het nachtelijk duister begunstigd de stad verliet. Ook zijn drie leerlingen en Cocharia en Arastaria, de zonen van Maraha, Anna’s zuster, en de H. Vrouwen verlieten de stad.

Jezus’ moeder was in grote droefheid en angst, omdat zij Hem hier voor de eerste maal onder haar ogen gewelddadig vervolgd zag. Zij waren afgesproken om op een bepaalde plaats buiten de stad onder bomen weer samen te komen.

Degenen die Jezus hier had genezen, begaven zich meestendeels tot de doop van Joannes, en hoofdzakelijk waren zij het, die zich later hier bij Jezus aansloten.

218.

24 augustus. –

In de nacht van de donderdag verstrooid uit Sefforis gevlucht, verenigden zich de drie leerlingen en Arastaria en Cocharia

weerom met de Heer op de afgesproken plaats onder de bomen op de weg naar Betulië. Daarheen wilden zij zich begeven en daarheen waren ook Jezus' moeder en de H. Vrouwen op weg.

Betulië is de stad waarbij Holofernes die haar belegerde, door Judit gedood werd, ze ligt zuidelijk (van de plaats waar Jezus nu is) en ten oosten van Sefforis en op een berg¹⁸. Daar kan men zeer ver in het rond zien. Niet verre van daar ligt het kasteel dat Magdalena te Magdalum bewoont; zij leidde er toen een wellustig leven. In Betulië is een kasteel en in het gewest zijn vele bronnen. Ik meen dat de put van Jozef er niet ver van verwijderd ligt.

Bij Magdalum komt mij te binnen, dat Lazarus ook bij Sikem, waar Jakob een veld had, een stuk grond bezat.

Vóór Betulië zag ik Jezus met zijn leerlingen zijn intrek nemen in een herberg. Hier kwamen Maria en de H. Vrouwen weerom bij Hem. Hier hoorde ik Maria Jezus er om bidden dat Hij hier toch weeral niet prediken zou, omdat het vooruitzicht van een nieuwe opstand haar verschrikte. *Jezus antwoordde dat Hij wist wat Hij te volbrengen had.* Maria zegde Hem dan: “Zullen

¹⁸ **Betulië.** – De ligging is absoluut onbekend, hoewel in deze eeuw een Palestinoloog gepoogd heeft aan te tonen dat het ergens op de sjeick Sjibel, aan de zuidkant van de Esdrelonvlakte, 8 km ten westen van Djenin te zoeken zou zijn. Niet minder dan een 15-tal plaatsen heeft men als Betulië willen voorstellen.

Daarom zegt ook Jos. Keulers (-Smit) in zijn Bijbelse geschiedenis: “Over de ligging en strategische betekenis van Betulië is volstrekt geen zekerheid te krijgen.”

Op onze kaarten hebben wij het aangetekend op het hoogste punt van de djebel Toeran; op 't ogenblik voelen wij de neiging het op de hoogte bij Nimrin te veronderstellen, omdat die ligging meer verband houdt met de baden van Betulië: daarom tekenden wij op grote kaart 2, na de naam Betulië aan: 'wellicht' ⇒ met pijltje dat naar de meer oostelijk gelegen heuvel wijst.

In elk geval: in die omgeving wijst de zienster Betulië aan. De Put van Jozef, die zij hier ook noemt, ligt – hetgeen uit andere gegevens duidelijk op te maken valt – een uur ten zuidzuidwesten van Nimrin (zie grote kaart 2).

wij niet liever naar de doop van Joannes gaan?”, maar *Jezus antwoordde haar met ernst: “Waarom zouden wij nu naar de doop van Joannes gaan? Hebben wij dit nodig? Ik zal nog rondreizen en verzamelen en zal het zeggen, wanneer het nodig is naar de doop te gaan.”*

Maria zweeg gelijk te Kana.

Ik heb de H. Vrouwen evenwel pas na Pinksteren in de vijver Bethesda gedoopt zien worden. De H. Vrouwen traden in Betulië, waar Jezus hedenavond in de synagoge de sabbatoefening leidde.

25 augustus, Sabbat. –

Ik zag Jezus hier een goede ontvangst te beurt vallen; ik zag Hem in de synagoge *een leerrede houden*. Uit de omstreken waren vele mensen komen luisteren. Ook hier zag ik op de weg vóór de stad zeer vele krankzinnigen en bezetenen, die hier en daar op de straat, waar Jezus voorbijging, van hun aanvallen bevrijd en rustig werden. Ik hoorde de mensen hier en daar zeggen: “Die man moet een wonderbare kracht bezitten, zo groot als die der oude profeten, aangezien die ongelukkigen bij zijn verschijning aanstonds rustig worden.” Want die mensen voelden dat HIJ hen geholpen en genezen had, hoewel Hij niets aan hen gedaan had en zij kwamen Hem in de herberg bedanken. *Hij onderrichtte en vermaande hen tot de doop van Joannes. Ook was zijn prediking nu zeer streng, geheel in de trant van Joannes.*

26 augustus. –

Ik zag de inwoners van Betulië Jezus en de zijnen veel hoogachting betonen: zij wilden Hem niet (in de herberg) vóór de stad laten blijven en vele aanzienlijken betwistten elkander de eer Hem in hun huis te hebben. En zij, die Jezus zelf niet konden

krijgen, wilden een van zijn vijf leerlingen, die Hem vergezelden, in hun huis krijgen, doch dezen bleven bij Jezus en Jezus beloofde die mensen dat Hij afwisselend bij hen en in de herberg zou zijn. *Hun bezorgdheid en liefde voor Jezus was echter niet belangloos en gedurende zijn onderricht in de synagoge bracht Jezus hun die verkeerde bijbedoeling onder de ogen; zij wilden door de tegenwoordigheid van de nieuwe Profeet in hun stad aan deze een zeker aanzien terugbezorgen.* Waardoor zij dat aanzien verloren had, weet ik niet meer, ik geloof door handel, omgang en vermenging met heidenen; **hun liefde voor de waarheid was dus niet geheel zuiver.**

219.

27 augustus. –

Jezus is heden van Betulië vertrokken. Ik zag *Hem in een dal bij een herberg onderwijzen*; alleen de vijf leerlingen en nog een twintigtal andere mensen waren Hem gevolgd; dezen zag ik bij Hem; de H. Vrouwen waren reeds vroeger afgereisd, ik meen: naar Nazareth toe. Ik begreep dat Hij Betulië verliet, omdat het gedrang te groot werd. Ook waren er zeer vele zieken en bezetenen uit het gewest (in Betulië) tezamen gestroomd en Hij wilde nog niet zo openlijk genezingen doen¹⁹. Hij ging in zulk een richting dat Hij het Meer van Galilea achter zich had.

¹⁹ In deze nota verwerken wij de lange verklaring die Brentano bij nr. 204 plaatste. – In dit nr. 219 verklaart Jezus nog geen genezingen openlijk te willen doen. Toch heeft K. er reeds vermeld.

In 't vervolg zal Jezus de genezenen vaak opleggen hun genezing niet bekend te maken, eer Hij van zijn doop teruggekeerd is. Immers, eerst met zijn doop vangt Jezus' openbaar leven in de strikte zin aan.

Op zijn doop volgt spoedig zijn vasten en kort daarop heeft de bruiloft van Kana plaats.

Hier bewerkte Jezus de verandering van water in wijn en dit wonder is het dat door Joannes genoemd wordt: *initium signorum*, zijn eerste wonder, het begin van zijn wondertekenen (Joa. 2, 11).

28 augustus; 29 augustus. –

Ik zag Jezus nog niet in een stad; *heden leerde Hij de ganse dag door* in een dal en onder bomen op een oude leerplaats van

Nu kan iemand zich afvragen: zijn met deze uitspraak de wonderen en genezingen, die Katarina in deze vier maanden vóór zijn doop aan Jezus toeschrijft, te verzoenen? Heel gemakkelijk.

Jezus doet die wonderen als daden van menslievendheid, niet om Zich er door als Messias te openbaren.

Hij maakt reizen om het theater van zijn werkzaamheid en de mensen als het ware te verkennen, om de medemenselijkheid en hulpvaardigheid te beoefenen en de mensen op zijn openlijke werkzaamheid voor te bereiden. Niets beter kon Hij hiervoor doen dan de werking van Joannes, die nu opgetreden was, te steunen. Immers, het doel van Joannes was: de mensen op Jezus' komst en zending voor te bereiden, hen voor Jezus' boodschap ontvankelijk te maken, de heuvels te slechten, de dalen te vullen en de wegen te effenen en de hindernissen te verwijderen. Daarom vestigt Jezus voortdurend de aandacht der mensen op Joannes en zendt hen naar Joannes' doop.

Jezus' leer is te verheven, te moeilijk om nu reeds door de gewone mens begrepen te kunnen worden; *Hij vermaant tot bezinning, tot inkeer en bekering en tot Joannes' doop; hierdoor gereinigd zullen zij in staat zijn Zijn leer te bevatten.*

Ondertussen beoefent Jezus op zijn reizen, als ons voorbeeld, alle deugden, vooral de liefdadigheid en alle werken van barmhartigheid. Hij bewandelt de wegen van profeten, omdat Hij de vervulling er van is.

In dit perspectief moeten ook zijn eerste wonderen gezien worden: Hij doet ze niet om zijn zending openlijk te bevestigen, terwijl dit bij het wonder te Kana integendeel uitdrukkelijk zijn doelwit was.

Joannes besluit dan ook het verhaal van het wonder met deze woorden: "En zo openbaarde Hij zijn glorie (macht en goddelijke zending) en zijn leerlingen geloofden in Hem." (Joa. 2, 11). Dit geloof op te wekken was hier Jezus' uitdrukkelijke bedoeling. Dit zal ook K. ter plaatse op de diepzinnigste wijze doen uitkomen.

Zo kon Joannes die verandering van water in wijn Jezus' eerste wonderTEKEN noemen, een bewijs, "maar", zo zegt de exegeet Maldonatus, "de mening dat dit wonder het eerste van al Jezus' wonderwerken zou geweest zijn, is even onaanvaardbaar als de bewering dat Christus' eerste leerrede na Zijn doopsel, absoluut de eerste van al zijn onderrichtingen zou geweest zijn."

Essenen of profeten. Er was daar een verheven leerstoel, die met graszoden gevormd en door kleine lage wallen of aardbanken omgeven was; terwijl de toehoorders luisterden, konden zij rusten; er waren een dertigtal mensen rondom Jezus.

's Avonds zag ik dat de Heer met zijn metgezellen, een uur van Nazareth aangekomen was bij de synagoge (school) in (bij) het kleine dorp dat Hij onlangs had bezocht, alvorens naar Sefforis te gaan. (zie fasc. 9, nr. 215, voetnoot 17). De dorpelingen ontvingen Hem zeer hartelijk; Hij werd nu in een groter huis met een hof onthaald; men waste Hem en de leerlingen de voeten; men nam hun de reisklederen af, klopte die uit en streek ze weer netjes effen, zodat zo weer rein waren en men diende hun een maaltijd op; daarna predikte Jezus in hun synagoge.

De H. Vrouwen waren te Nazareth.

30 augustus. –

Op donderdag, de 30^e augustus, zag ik Jezus en zijn leerlingen ongeveer twee uren van het voormelde dorp bij Nazareth, in een levietenstad komen, die Kedes of Kision heette (Kron. 7, 72; Jos. 21, 28)²⁰. Bij zijn aankomst in dit gewest volgden Hem weer een zevental bezetenen, welke nog duidelijker dan die van Sefforis zijn zending en geschiedenis uitriepen. Uit de stad kwamen Hem oude priesters en jongelingen in lange, witte klederen tegemoet, want reeds vóór Hem waren enigen uit zijn gezelschap in de stad hier aangekomen. Jezus genas hier geen bezetenen; de priesters sloten hen in een huis op om stoornis te voorkomen; er werd mij ook getoond dat Jezus hen later, na zijn doopsel genezen heeft.

²⁰ **Kedes of Kision.** – Een levietenstad. Wij vinden de twee vormen in de H. Schrift. Kedes in I Kron. 6, 72 en Kision in Jos. 21, 28.

Men vereenzelvigd het gewoonlijk met tell aboe Qoedeis, 18 km ten zuidzuidwesten van Nazareth.

Dit zal wel juist zijn, hoewel K. een te kleine afstand van Nazareth opgeeft. Overigens komt Jezus daarna te Jizreël.

De Heer werd hier vriendelijk ontvangen en vergast. Nochtans, zodra Hij wilde leren, vroegen zij welke opdracht Hij daartoe had, aangezien Hij toch de zoon van Jozef en Maria was.

Het rechtstreeks antwoord weigerend, zegde Jezus dat Degene die Hem gezonden had en Wiens Zoon Hij was, het bij Zijn doop bekend zou maken; Hij weidde hierover lang en breed uit en sprak ook over de doop van Joannes. Dit geschiedde op een heuvel in het midden van de stad, waar, zoals op de heuvel bij Tebez, een leerplaats bereid was; deze was niet geheel onder de blote hemel, maar onder een soort tent, of liever dak dat met biezen gedekt was. In de omstreken der stad lagen meerdere steden. Op dit ogenblik herinner ik me Kislot en Cesarea aan zee gezien te hebben²¹. De Heer heeft hier de nacht doorgebracht.

220.

31 augustus. –

Jezus trok heden door een herdersgewest, waar Hij later, ik meen na zijn tweede paasfeest, een melaatse heeft genezen. (Toen kwam Jezus ondermeer te Hadad-Rimmon, 4 km ten zuiden van Kedes en bewerkte op zijn weg genezingen, maar het bijzonder geval van die melaatse is niet vermeld).

‘s Avonds, met de sabbat, kwam Jezus met zijn gezellen te Jizreël aan, een stad die door tuinen, oude gebouwen en torens onderbroken was en uit meerdere gescheiden liggende huizengroepen bestond; er liep een heerbaan door die de koningsstraat genoemd werd. Meerdere begeleiders waren vooruitgegaan, zodat er maar drie bij Hem meer waren.

²¹ **Cesarea-aan-zee.** – Cesarea-aan-zee ligt ten westen van Qoedeis; Kislot(-Tabor) ten noordoosten van hier en 1 uur ten westen van de Tabor, maar zichtbaar. Tussen Kislot en Kedes ligt de lage Esdremon-vlakte.

In dit dorp woonden strenge onderhouders van de Wet; het waren geen Essenen; men noemde ze Nazireeën²². Dezen hadden belofte gedaan voor korter of langer tijd; zij leefden in velerlei onthouding; zij bezaten een ruime school en meerdere huizen. De celibatairen onder hen leefden in een huis tezamen; de jonge dochters, afgezonderd gelijk de ongetrouwde mannen, woonden in een ander huis bijeen; de gehuwden deden ook voor lange tijd belofte van onthouding en dan sliepen de mannen apart in een huis bij dat van de jongelingen, en de vrouwen in een huis bij dat van de dochters.

Die mensen waren allen eenvormig in het grauw en het wit gekleed. Hun Overste droeg een lang grauw kleed, waaraan van onder witte vruchten (kunstgranaatappeltjes) en franjes hingen; hij

²² Nazireeën. – Het nazireaat bestaat in het doen en naleven van beloften; het vindt zijn oorsprong in de Wet, meer bepaald in Num. 6, waar de praktijk van bepaalde beloften geregeld wordt. Deze zijn:

- 1) Zich onthouden absoluut van alles wat van de wijnstok voortkomt.
- 2) Het haar van hoofd en baard laten groeien, heel de duur der belofte.
- 3) Alle verontreiniging vermijden, vooral die welke voortkomt door het contact met een dode. De belofte maakte zo iemand tot een godgewijde.

Als de duur van een tijdelijke belofte verstreken is, brengt men in de tempel offers die door de Wet bepaald en nogal zwaar zijn; daar laat men ook zijn haar scheren en men is weer vrij. Men kon zich door belofte ook tot andere werken verplichten zoals huwelijksonthouding, vasten, bedevaarten, enz; het doel daarvan was God te eren door Hem op die manier een deel of geheel zijn leven, zijn krachten te wijden door het nakomen van die tijdelijke of levenslange verplichtingen.

Ook Paulus was een Nazireeër, zegt K. Zij zag hem als zodanig, toen hij nog de christenen vervolgde. Wij weten in elk geval uit Hand. dat hij het Nazireaat beoefende (Hand. 18, 18). Wij zien hem ook in de tempel bij een viertal tot het christendom bekeerde Nazireeën. Daar deze arm waren, belaste hij zich met de offers, die zij bij het einde van hun nazireaatstijd verplicht waren te brengen, terwijl hij ook zijn eigen offers bracht (Hand. 23, 17-27). Dat uit die praktijk verenigingen konden ontstaan van mensen die zich onder beloften tot een bepaalde levenswijze wilden verplichten, ligt voor de hand. Zo deden ook de Essenen, Rekabieten, Profetenleerlingen, enz. In zo'n vereniging steunt en sticht men elkander. K. toont ons zulk een genootschap hier te Jizreël.

droeg een grauwe gordel met witte lettertekens en om de ene arm een wrong van gedraaide, dikke, grauwe en witte gevlochten stoffe, zo dik als een gedraaide servet. Er hing een korte reep van die wrong af met kwasten aan de benedenrand; hij had een kraag of een manteltje om, bijna gelijk Archos, de Esseen op de Horeb, maar ook dit was grauw en bovendien open van achter in plaats van al voren. Van voren was er een blank schild op bevestigd en van achter was het als met strikken toegesnoerd. Op de schouders hingen gesplitste lappen; zij droegen een zwarte, glanzende muts met een wrong errond. Op het voorhoofd waren er woorden ingeprent en ze had drie beugels die zich boven in een knop of appel verenigden. Deze beugels en de randen van de muts waren wit en grauw; deze mensen droegen lange, gekrulde haren en baarden.

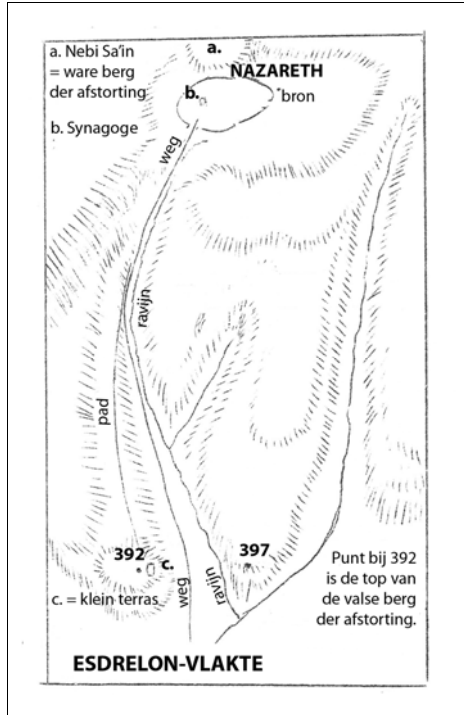
Ik heb er over nagedacht wie onder de apostelen ik kende, die zo treffend op hen geleek; het viel me eindelijk te binnen dat het Paulus was, die, toen hij nog een christenvervolger was, zijn haar en klederen droeg gelijk deze Nazireeën. Ook daarna zag ik hem nog met de Nazireeën: hij was een van hen. Zij lieten hun haar groeien totdat hun belofte voleindigd was; dan sneden zij het af en verbrandden het in een vuur tot een offer; zij offerden ook duiven; de een kon de belofte van de ander volbrengen.

Jezus vierde hier de sabbat met hen.

Jizreël is door een gebergte van Nazareth gescheiden²³.

²³ Jizreël door gebergte van Nazareth gescheiden. – nl. door de berg van de sprong, in het Arabisch dj. Qafzeh, de twee bergtoppen waarover wij hiervoor gesproken hebben (zie tekening hierna).

Volgens nr. 221 echter zou zij de kleine Hermon bedoelen. Dan moeten wij het woord 'gescheiden' ruim interpreteren, zoals soms het woordje 'tussen'; zie hierover nr. 6 in de VOORREDE.

Niet ver van hier is er een bron, waarbij Saül eenmaal met zijn leger gekampeerd lag (I Sam. 29, 1)²⁴.

1 september. –

Jezus sprak op de sabbat over de doop van Joannes. In zijn leringen kwamen uitspraken voor als deze: de godsvrucht is schoon, maar de overdrevenheid gevaarlijk; de wegen tot de zaligheid zijn niet

²⁴ Een bron niet ver van hier. – Ruim 1 km ten oosten van Jizreël ontspringt de bron van Jizreël en nog 2 km verder de bron Djaloeed (zie grote kaart 2).

Wij lezen in I Sam. 29, 1 : “Bij de bron te Jizreël legerde Israël (onder aanvoering van Saül); de Filistijnen nu trokken hun leger tezamen te Afeka.”

allemaal dezelfde, doch zeer verschillend; de afscheiding tot een gemeente kan gemakkelijk tot een sekte aanleiding geven en ontaarden; dan ziet men met hooghartigheid op de arme, zwakke broeders neer, die hen niet bijhouden kunnen en nochtans door hen, de sterkeren, geholpen moeten worden²⁵.

Deze waarschuwing was hier zeer nodig, want aan de uitkanten der stad woonden mensen, die zich met de heidenen vermengd hadden. Daar nu de Nazireeën zich afgezonderd hielden, waren die mensen zonder leiding en aanmoediging aan hun lot overgelaten. Jezus bezocht ook die schamele lui in hun woningen en *nodigde hen uit tot zijn prediking, waarin Hij hun sprak over de doop.*

221.

2 september. –

Op 2 september zag ik Jezus nog gedurende een maaltijd in het huis van de Nazireeën.

²⁵ De sterkere moet de zwakkere helpen. – Heeft de grote Apostel soms van de Nazireeën hier dit woord van Jezus vernomen, daar wij het bijna letterlijk bij hem terugvinden?

Hij zegt: “Wij die sterk zijn, moeten de zwakheden dragen van hen die zwak zijn en ons niet aan zelfbehagen overgeven. Ieder van ons trachte zijn naaste te behagen ten goede om te stichten, want ook Christus heeft geen behagen gehad in zichzelf. God schenke u eensgezind te zijn onder elkander naar de wil van Christus-Jezus. Daarom moet gij u elkanders lot aantrekken, zoals ook Christus zich uwer heeft aangetrokken tot verheerlijking van God.”

“De egoïstische geest, zo commentarieert Jos. Keulers deze passage, die zich over eigen voortreffelijkheid verheugt en geen rekening houdt met andermans behoeften, is in strijd met het christendom. **Ieder christen heeft verplichtingen tegenover zijn naaste; hij mag niet opgaan in zelfbehagen, maar zijn naaste trachten te behagen en wel om hem te stichten, niet om zich te verheffen.**”

Zij raakten het onderwerp van de besnijdenis aan in verband met de doop²⁶.

Daar heb ik Jezus de eerste maal over dit teken van Gods Verbond met Abraham horen spreken, maar ik kan zijn woorden niet nauwkeurig herhalen. Wat Hij zei, kwam hierop neer, dat dit teken een reden van bestaan had, die zou ophouden, zodra Gods volk niet meer vleselijk uit de stam van Abraham, maar geestelijk uit de doop van de H. Geest geboren zou worden.

Van de Nazireeën zijn er zeer velen christen geworden, doch zij hielden zo streng aan het jodendom vast dat velen het aan het christendom wilden verbinden, ermee vermengen en tot ketterij vervielen; (Judaïzanten werden en het jodendom nodig achtten ter zaligheid; dit sluit de ontkenning van het principe in, dat alleen Jezus Christus ons redt).

Jezus in een tollenaarsplaats.

3 september = 1 Eloel (= 6^e maand); Nieuwe Maan. –

Op 3 september ging Jezus uit Jizreël weg, en, na zich een tijdlang naar het oosten gewend te hebben, richtte Hij zich om de berg, die tussen Jizreël en Nazareth ligt, naar het noorden, naar de kant van Nazareth toe. Twee uren van Jizreël vertoefde Hij in een rij

²⁶ Besnijdenis. – Bestond bij sommige volkeren, b.v. de Egyptenaren reeds vóór Abraham. God maakte ze tot een verbondsteken tussen Hem en zijn volk en verhief het tot een soort sacrament; het lijfde het kind acht dagen na zijn geboorte in bij het uitverkoren volk van God; het bracht de verplichting mee de voorschriften van het verbond na te komen, maar dan ook het recht op Gods bijzondere zegeningen en bescherming.

De lichamelijke besnijding wees de besnedene op de plicht ook zijn hart te besnijden, zijn boze hartstochten en begeerlijkheden te beteugelen: “Besnijdt uwe harten.” (Deut. 10, 16; cfr. 36, 6; Jer. 4, 4).

Ze vervulde voor de Joden enigszins de rol van doopsel, en moest dus ophouden, nadat dit sacrament ingesteld was.

huizen, die aan beide zijden van een heerbaan gelegen waren; hier woonden louter tollenaars, afgezien van enige arme Joden, die een weinig ter zijde van de weg in tenten woonden. De weg met aan beide zijden de woningen van de tollenaars was met een traliehek afgetuind en bij zijn ingang en einde afgesloten; hier woonden rijke tollenaars die vele tolleren in het land in huur hadden en deze aan ondertollenaars verder verpachtten; zulk een ondertollenaar was Matteüs in een andere plaats. Hier had eertijds Maria (Mara), een dochter van een zuster van Elisabet gewoond; ik meen dat zij, eenmaal weduwe geworden, naar Nazareth en daarna naar Kafarnaüm was gaan wonen; het was dezelfde die ik bij Maria's dood tegenwoordig gezien heb.

De karavaanweg van Syrië, Arabië en Sidon naar Egypte liep door deze plaats (versta zo: één der karavaanwegen uit Syrië en Arabië liep door deze plaats en kwam uit op de karavaanweg die van Sidon langs de kust naar Egypte leidde).

Hier kwamen op kamelen en (grote) ezels enorme balen witte zijde toe in bundels als vlas; ook fijne, witte, veelkleurige stoffen; ook grove, dikke, gevlochten lange banen tapijstoffs, bovendien ook kruidenierswaren. Nadat de kamelen binnen de aftuining gekomen waren, werd deze gesloten. De kooplieden moesten ontladen en uitpakken en alles werd onderzocht; de tol werd deels in koopwaren, deels in geld betaald; dit waren meest drie- of vierhoekige gele, witte of roodachtige muntstukken met een beeldenaar, die aan de ene zijde ingedrukt en aan de andere kant verheven was; er bestonden ook nog andere munten. Op sommige zag ik kleine torens, een jonkvrouw en ook een kindje in een scheepje. Kleine gewassen goudstaafjes, zoals er door de koningen aan Jezus in de kribbe geofferd waren, zag ik sedertdien niet meer, tenzij bij enige vreemdelingen die tot Joannes de Doper kwamen.

De tollenaars vormden een soort genootschap als van samenzweerders; wanneer een van hen meer dan de andere van de mensen afgeperst had, deelden zij dit toch onder elkaar; zij waren

welgesteld en leefden in weelde; hun huizen waren met voorhoven, tuinen en muren omringd (fasc. 1, nr. 14).

Zij kwamen mij voor als rijke boeren bij ons in hun woningen; zij leefden onder elkaar op hun eigen en niemand had betrekking met hen; zij hadden daar een school en een leraar; zij onthaalden Jezus en zijn gezelschap vriendelijk.

Ik zag verscheidene vrouwen hier aankomen, waaronder ook, zo ik meen, de vrouw van Petrus. Nadat ene van hen met Jezus gesproken had, reisden zij weer af. Misschien kwamen zij van, of gingen zij naar Nazareth en brachten zij Jezus een boodschap voor (vanwege?) Jezus' Moeder. *Jezus was beurtelings bij de een of ander tollenaar en voerde het woord in hun school. Hij verweet hun in 't bijzonder dat zij niet zelden meer dan de rechtmatige tol van de reizigers afpersten* (cfr. Lk. 3, 13); zij schaamden zich tot achter hun oren en konden niet begrijpen hoe Hij dat wist; zij waren ootmoediger en namen zijn leer geredelijker aan dan de overige Joden. *Hij wekte hen op tot de doop.*

4 september. –

Geen mededelingen over Jezus' leven.

Jezus te Kislot-Tabor.

222.

5 september. –

Op woensdag 5 september verliet Jezus de tollenaarsplaats, na een *redevoeering die de gehele nacht geduurd had*; velen van hen wilden Hem geschenken geven, maar *Hij wees ze af*; velen gingen ook met Hem mee; zij wilden Hem volgen naar de doop.

Hij trok heden door het gewest van Dotaïn (dorp Toeran) en voorbij het krankzinnigengesticht, waar Hij, op zijn eerste reis van Nazareth uit, de razenden en bezetenen tot rust gebracht had (nr. 207). Terwijl Hij voorbijging riepen ze luidop zijn naam en wilden met geweld naar buiten. *Jezus verzocht de opzichters hen buiten te laten en stelde zich borg voor de gevolgen*²⁷. Zij werden in vrijheid gesteld en allen waren bedaard, bevrijd en volgden Hem.

Hij kwam 's avonds te Kislot²⁸, een stad bij (een uur ten westen van) de berg Tabor gelegen. Daar woonden overwegend Farizeeën; zij hadden van Hem gehoord en namen er aanstoot aan dat Hij bij de tollenaars geweest was en zich zelfs hier van hen liet vergezellen; zij hielden hen immers voor wetsovertreders; zij namen het Hem ook kwalijk dat Hij zich liet vergezellen van beruchte bezetenen en meer ander (verdacht) volk.

Hij trad in de school en sprak over de doop van Joannes. In zijn toespraak richtte Hij zich ook tot zijn gezellen: zij moesten, alvorens Hem verder te volgen, zich toch ernstig bezinnen en zichzelf grondig nagaan of zij ook vast besloten waren hun voornemen (tegen elke prijs) uit te voeren; zij mochten zich niet inbeelden dat zijn pad gemakkelijk te begaan was en hierbij vertelde Hij hun

²⁷ Een treffend analoog geval vinden wij in het leven van de H. Don Bosco. Eens verzocht hij voor de gevangenen van de tuchtschool van Turijn de gunst een wandeling te mogen maken in de vrije buiten als beloning voor de vurigheid waarmee zij tot de H. Sacramenten genaderd waren. De heilige begeleidde op die wandeling de 300 gevangenen en bracht ze allen naar hun cel terug. Niet één had gepoogd te ontvluchten, ofschoon zij onbewaakt waren.

²⁸ **Kislot-Tabor = Iksal.** – Kislot-Tabor is het huidige dorp Iksal. Met het nr. 4 van de voorrede voor ogen, zal iedere lezer in de tegenwoordige naam de oude naam Kislot terugvinden. Men schrijft ook wel Ksal, zodat de begin-i er welluidendheidshalve voorgeplaatst schijnt te zijn.

meerdere parabelen van bouwen.

Als iemand zich ergens een huis wilde bouwen, moest hij eerst onderzoeken of de bezitter van de grond hem daar dulden zou. Aldus moest hij zich eerst (van alle zonde) zuiveren en boete doen (en zich laten dopen).

En als iemand een toren wilde bouwen, moest hij eerst de onkosten berekenen (cfr. Lk. 14, 25-35).

Hij hield ook vele waarheden voor, die geenszins in de smaak van de Farizeeën vielen; zij luisterden zelfs niet (om de waarheid te vernemen), doch beloerden Hem slechts (om Hem op valse leer te betrappen), en ik zag hen onder elkaar overeenkomen om Hem een gastmaal aan te bieden; dit zou hun een geschikter gelegenheid bieden om Hem in zijn woorden te vangen.

Zij richtten nu in de zaal van een openbaar feesthuis een gastmaal aan; er stonden drie tafels naast elkaar; rechts en links brandden lampen; boven de middelste, waaraan Jezus, enige der leerlingen en de Farizeeën plaats namen, was het gebruikelijke luik in het dak geopend²⁹; aan beide zijtafelen zaten de gezellen van Jezus.

Maar het zal in de stad een oud recht en gebruik zijn geweest, dat, wanneer voor een vreemde een maaltijd aangericht werd, de armen er op uitgenodigd werden; dezen waren talrijk in de stad, maar waren er geheel vergeten en verwaarloosd.

Zodra Jezus nu aan tafel plaats had genomen, vroeg Hij de Farizeeën waar de armen waren? of het misschien niet hun recht was aan het gastmaal hier deel te

²⁹ Luik in het dak. – De voornaamste kamer of zaal van een groot huis was van zulk een opening in het platte dak voorzien.

Deze was met een doek of gaas overspannen en kon van buiten dicht gelegd en weer geopend worden. Ook de synagogen en de tempel hadden er een. Ook, volgens K., het Cenakel.

Die gebruikelijke rechthoekige opening kan ook uit de evangeliën aangetoond worden. Door zulk een opening werd eens een waterzuchtige voor de voeten van de lerende Jezus neergelaten (Mk. 2, 4; Lk. 5, 19).

nemen?³⁰ De Farizeeën waren verlegen en antwoordden dat die gewoonte sedert lang in onbruik geraakt was. *Dan zond Jezus zijn leerlingen Arastaria, Cocharia, die zonen van Maraha waren, en Kolaja, een zoon van de weduwe Seba (Sobe), in de stad om de armen te roepen en ze hier bijeen te brengen.*

Dit verbitterde erg de Farizeeën en verwekte opschudding in de reeds rustende stad. Vele armen waren al gaan slapen; ik zag de leerlingen de mensen uit hun bed roepen en ik was getuige van amusante tonelen in hutten en hoeken, van mensen die hun klederen aanschoten. Spoedig kwamen de geroepenen aan. Jezus en de leerlingen ontvingen en bedienden hen en *Jezus richtte een zeer troostelijke toespraak tot hen.* De Farizeeën waren verbitterd, maar vermochten niets tegen Jezus, daar Hij in zijn recht was en al het volk zich daarover verheugde; de stad stond in rep en roer.

Nadat die mensen goed gegeten hadden, mochten zij allen nog iets naar huis meenemen voor de hunnen. Jezus had hun spijzen gezegend, *samen met hen gebeden en hen aangemaand om de doop van Joannes te gaan*

³⁰ Of het niet hun recht was. – Dit recht bleef, schijnt het, tot in de moderne tijd bestaan. Ten minste zouden wij geneigd zijn dit af te leiden uit het volgende verhaal van de pelgrim Mislin (1848).

Hij was met meer anderen te gast bij de aartsbisschop van Baalbeck. Toen de maaltijd reeds ver gevorderd was, bemerkte hij opeens vóór zich zijn moeder, d.i. kameeldrijver, eventueel muilrijver, die de plaats van de vicaris van het bisdom ingenomen had en die dapper aan het verorberen was. Ook alle overige genodigden, behalve de pelgrims, waren vervangen door vluchtelingen van Damascus; deze waren wegens cholera naar hier uitgeweken. Na dezen kwamen de armen aan de beurt, die aan de deur gewacht hadden.

Dit aflossen geschiedde zo natuurlijk, zegt Mislin, zonder enig teken of bevel of verwarring, dat ik er uit moest besluiten dat de deelneming der armen aan de maaltijd van voorname personen in dergelijke omstandigheden een gewoonte was. (zie nog nr. 652; cfr; nr. 1268).

ontvangen. Nu wilde Hij niet langer in de stad meer blijven. Hij verliet haar met de zijnen op 6 september, in de nacht. Uit zijn gezelschap echter trokken zich meerderen terug, de enen door zijn waarschuwing ontmoedigd, de anderen om zich gereed te maken om naar de doop van Joannes te trekken.

6 september. –

Niets.

Jezus in het herdersdorp Kimki.

223.

7 september. –

Jezus ging in de nacht van de 6^e op de 7^e september door twee dalen. Ik zag Hem menigmaal *onderweg zijn gezellen toespreken*, ook somtijds achterblijven en knielend tot God bidden³¹, en dan zijn stap verhaasten om hen in te halen.

In de namiddag van de 7^e zag ik Jezus bij een verspreid herdersdorp (Kimki genaamd) aankomen. (De naam Kimki heeft K. zich eerst later herinnerd). Er was daar een school, doch geen

³¹ Bidden op straat. – Ook weer iets eigen aan oosterlingen.

In een beschrijving van de dagelijkse bedevaarten naar het graf van de Libanese wonderdoener en kluizenaar Charbel Makhloef, lezen wij: “Onder de pelgrims vindt men alle mogelijke mensen: gebrekkigen, blinden, stommen, zieken, rijken, armen ; de stommen ziet men gebaren maken; sommigen wijzen in de richting van het doel hunner reis. Anderen KNIELLEN op de grond en bidden een korte wijle, waarna zij hun weg voortzetten.” (Uit een dagblad-artikel).

Zelfs Paulus beoefende deze gewoonte. Toen hij, na een verblijf van 7 dagen te Tyrus afscheid nam van de christenen dezer stad, begeleidden mannen en vrouwen met hun kinderen hem tot buiten de stad naar het schip. Op het strand knielden allen neer om te bidden, waarna zij afscheid van elkander namen (Hand, 21, 5-6).

enkele priester; deze moesten van een andere, nog al ver afgelegen stad komen; de school was gesloten. *Jezus verzamelde en onderwees de herders in de zaal van een herberg*; de sabbat naderde.

Tegen de avond kwamen er priesters die Farizeeën waren. Onder hen waren er uit Nazareth. *In zijn leerrede handelde Jezus over de doop en de nabijheid van de Messias*. De Farizeeën waren zeer tegen Hem ingenomen, wierpen Hem zijn lage afkomst voor en kleineerden Hem. Jezus overnachtte hier.

8 september = 7 Eloel; joodse vasten; Sabbat. –

Jezus illustreerde ook hier zijn onderricht met meerdere parabelen; Hij liet een mosterdzaadje brengen; dan sprak Hij daarover diepzinnig en zei ondermeer “Indien gij een geloof hadt, ook maar zo groot als dit mosterdzaadje, dan zoudt gij die perenboom daar in de zee kunnen verplaatsen.” (cfr. Mt. 1, 21).

Er stond daar een grote perenboom, vol vruchten. De Farizeeën bespotten Hem en vonden zijn leer kinderachtig, doch *Jezus verklaarde die nader*, maar helaas! ik ben zijn uitleg vergeten.

Ook vertelde Jezus nog de parabel van de onrechtvaardige huishouder (Lk. 16, 1-9).

Op geheel zijn tocht in deze dagen werd Jezus bewonderd door de lieden; zij verklaarden dat de nieuw-verschenen leraar in woord en daad, door zijn prediking en handelwijze een treffende gelijkenis vertoonde met de laatste profeten, over wie zij hun

voorouders hadden horen spreken, maar dat deze nog veel menslievender was³².

9 september. –

Jezus was nog in het herdersdorp, waar Hij gisteren de sabbat gevierd had; men kon van daar het gebergte van Nazareth zien (d.i. de heuvelen die het omringen, vooral de zuidelijke bergtoppen van de zogenaamde afstorting, dj. Qafzeh).

Het kan er niet meer dan 2 uren van verwijderd liggen (iets méér, VOORREDE, nr. 10); het dorp ligt geheel verspreid; alleen om de synagoge staan enige huizen in groep; het heeft een naam bijna als een Hebreeuwse mansnaam³³, maar ik ben hem vergeten.

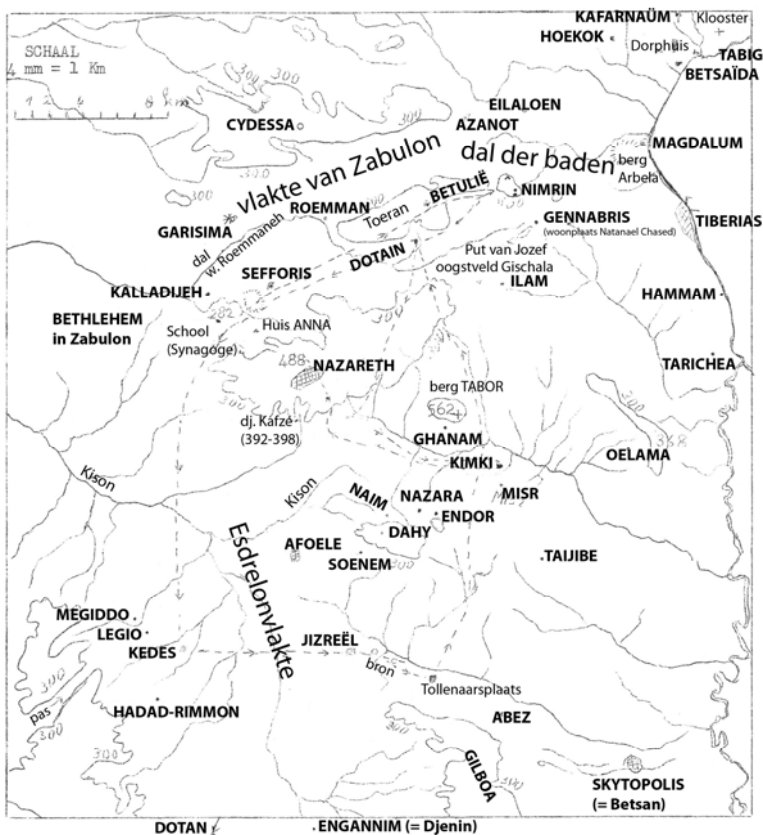
Jezus had hier bij arme mensen zijn intrek genomen; de huisvrouw lag met waterzucht te bed; Jezus genas haar uit medelijden; Hij legde zijn hand op haar hoofd en wangen en zij stond genezen op en diende aan tafel. *Hij verbood haar daarvan te spreken, zolang Hij niet van zijn doop teruggekeerd was*, maar zij vroeg waarom zij niet integendeel het overal bekend mocht maken? Hij antwoordde: *“Indien gij het ergens verkondigen wilt, zult gij de spraak verliezen.”*

Hierop werd zij stom, tot Hij van de doop zou teruggekeerd zijn, en dit kan nu nog wel 14 dagen duren, want ik meen Hem te Betulië of te Jizreël van drie weken te hebben horen spreken.

³² 7 Eloel is een vastendag, wegens de dood der spionnen in Num. 14, 36-38. Tegen haar gewoonte in, vermeldt K. hem niet; zij zag hem niet, omdat er feitelijk geen was, wegens zijn samenvallen met de sabbat, die telkens een ware feestdag was.

³³ Hebreeuwse mansnaam. – Brentano denkt aan de naam Kimea, maar meerdere rabbijnen hebben de naam Kimchi gedragen.

De voornaamste is David Kimchi geweest, vermaard om zijn Hebreeuwse spraakkunst en woordenboek, die herhaaldelijk uitgegeven werden; ook om zijn commentaren op de gehele Bijbel, die zelfs in het Latijn overgezet werden.

De puntlijn verbeeldt de weg van Jezus vanaf de school (of synagoge), waar Hij zich bevond op 18 augustus; ze ligt zowat 8 km ten noordwesten van Nazareth. Tussen beide ligt het huis van de H. Anna.

Van de school gaat Jezus over de berg of heuvel naar Sefforis; van hier naar Betulië.

De 29e augustus is Hij terug in de school. Terugkerend zal Hij wel niet een rechte lijn gevolgd zijn, maar nog zijn de mededelingen steeds karig; straks worden ze uitvoeriger.

Nu gaat Hij zuidwaarts naar Kedes; de op deze reis genoemde namen vindt men ook duidelijk op de grote kaart 2.

Op het kaartje is slechts één hoogtelijn op het niveau van 300 m aangetekend; ze vormt een gesloten lijn; daarbinnen gaat de bodem verder omhoog, soms zeer steil; buiten daalt hij. Zo bereikt het gebergte Toeran in zijn hoogste punt 548 m; Sa'in bij Nazareth 488 m; Tabor 562 m; Dahy 515 m; Gilboa 518 m; berg bij Oelama 368 m.

Hieruit kan men afleiden hoe loodrecht de twee toppen van de zogenaamde berg der afstorting ten zuiden van Nazareth zich als twee zuilen in de lucht verheffen.

Op de 9^e september sprak Jezus hier in de synagoge. De Farizeeën waren Hem zeer vijandig; Hij handelde over de nabijheid van de Messias. Hij betoogde: “Gij verwacht Hem in wereldse heerlijkheid, maar Hij is reeds gekomen; Hij zal arm verschijnen, maar de waarheid brengen; Hij zal meer kritiek dan lof verwerven, want Hij wil de gerechtigheid. Laat u echter niet van Hem scheiden, opdat gij niet verloren gaat, zoals de tijdgenoten van Noach; men spotte met deze aartzvader, terwijl hij moeizaam de Ark bouwde, die hen uit de zondvloed moest redden. Allen die hem niet bespot hebben, zijn in de Ark gegaan en behouden gebleven.”

Zich hierna tot zijn leerlingen alleen wendend, vervolgde Hij: “Scheidt u niet van Mij af, gelijk Lot die zich van Abraham scheidde en die op zoek naar betere weiden, te Sodoma en Gomorra belandde, die tot het vuur veroordeeld waren. En kijkt niet om naar de pracht en de rijkdom van de wereld, die door het vuur van de hemel verteerd wordt, opdat ook gij niet in zoutzuilen verandert, gelijk de vrouw van Lot, blijft bij Mij in alle angst en Ik zal u helpen.” Door deze en dergelijke woorden wekte Jezus hen op tot moed en vertrouwen en volharding.

Dit maakte de Farizeeën nog kwader en zij zeiden: “Wat belooft Hij hun, terwijl Hijzelf toch niets bezit. Zijt Gij niet de Zoon van Jozef en Maria van Nazareth?”

Jezus gaf hun hierop slechts een algemeen antwoord: “Degene wiens Zoon Ik ben, zal het verkondigen!” (Straks in mijn doopsel!)

Toen zegden zij Hem: “Hoe spreekt Gij van de Messias, hier en overal waar Gij gepredikt hebt en wij U nagegaan hebben? Gij

schijnt te geloven dat wij menen dat Gij U voor de Messias uitgeeft!”

Hierop wedervoer Jezus: “Mijn antwoord op uw veronderstelling luidt bevestigend, ja, gij meent het!”

Er ontstond nu een groot gewoel in de synagoge: de Farizeeën doofden de lampen uit en de leerlingen verlieten laat in de avond het dorp en gingen in de nacht verder op de grote weg (naar Nazareth toe). Onder een boom bij de weg zag ik hen slapen.

In een herdersgehucht voor Nazareth.

225.

10 september. –

Gisterenavond verliet Jezus het herdersdorp en sliep met zijn gezelschap onder een boom bij de weg.

Heden, maandag, 10^e september, zag ik dat vele mensen, die zich daar aan de weg gelegerd en op Hem gewacht hadden en Hem nu zagen komen, zich bij Hem voegden; zij waren in het vorige dorp niet bij Hem geweest, maar gedeeltelijk vooruit getrokken. Ik zag Hem met hen van de weg afwijken en om 3 uur in de namiddag zag ik Hem weerom tot een herdersveld naderen; er stonden daar slechts enige lichte hutten, waarin in de weijtijd herders verbleven. (Wij veronderstellen deze plaats een half uur ten zuidoosten van Nazareth.) Hier waren geen vrouwen; de herders gingen Hem allen tegemoet; zij zullen van vroegere voorbijgangers zijn aankomst vernomen hebben. Terwijl een deel Hem (verder) tegemoet trok, slachtten de overigen vogels en legden een vuurtje aan om een maaltijd te bereiden. Dit geschiedde onder het afdak van een landelijke herberg; in die plaats was de vuurhaard door een muur afgesloten; binnen was rondom een graszoden bank; de leuning ervan was gevlochten en van levend groen; zij leidden de Heer en zijn gezelschap daarbinnen.

Er waren wel een twintigtal mensen en er konden eindelijk niet minder herders zijn, nadat zij allen tezamen gekomen waren; zij wasten hun allen de voeten, doch die van Jezus in een afzonderlijk bekken; *Hij had om wat meer water gevraagd*, en na gebruik verbood Hij hun het uit te gieten.

Terwijl men zich voor het eetmaal gereed maakte, *vroeg Jezus de herders, die een zekere onrust verrieden, wat hen beangstigde en of niet enkelen van hen hier ontbraken?* Dan bekenden die herders Hem dat zij niet volkomen gerust waren, omdat zij twee mannen onder zich verborgen hielden, die te bed lagen met de melaatsheid; zij hadden gevreesd dat het de onreine melaatsheid mocht zijn, die Jezus wellicht verhinderd zou hebben tot hen te komen; om deze reden was het, dat zij hen verborgen hadden. *Jezus echter beval hen die mannen tot zich te brengen en Hij zond zijn leerlingen om hen te halen.* Die melaatsen kwamen aangestrompeld, van het hoofd tot de voeten in doeken gewikkeld, zodat zij nauwelijks konden gaan en ieder van hen door twee anderen geleid moest worden.

Jezus richtte een vermaning tot hen, waarin Hij ondermeer zei dat hun melaatsheid niet uit hun binnenste voortgekomen, maar door uitwendige oorzaken of besmetting ontstaan was. Ik begreep dat Jezus beeldtaal gebruikte en wilde zeggen dat zij niet uit boosheid, maar uit zwakheid en door bekoring in zonde gevallen waren. Hij beval dat men hen in het water zou wassen, waarin men zijn voeten had gewassen. Terwijl dit geschiedde, zag ik dat de korsten van hun lichaam afvielen en dat er alleen wondvlekken overbleven. Het water werd daarna in een groef uitgegoten en met aarde bedekt. De ene was uit het gewest van Samaria, de andere van ... *Jezus verbood allen zeer streng aan iemand iets van hun genezing te zeggen, tot Hij van de doop teruggekeerd zou zijn.*

Hij hield nog een leerrede over Joannes en de doop en de nabijheid van de Messias. Toen vroegen zij naïef wie zij dan volgen moesten, Hem, Jezus, of Joannes, wie dan de grootste was? Hij zette het hun uiteen en zei: “De grootste is hij die dienend zich het diepst verootmoedigt, die zich in liefde onder allen stelt, hij is de grootste.”

Hij wekte hen ook op om nu naar de doop van Joannes te gaan.

226.

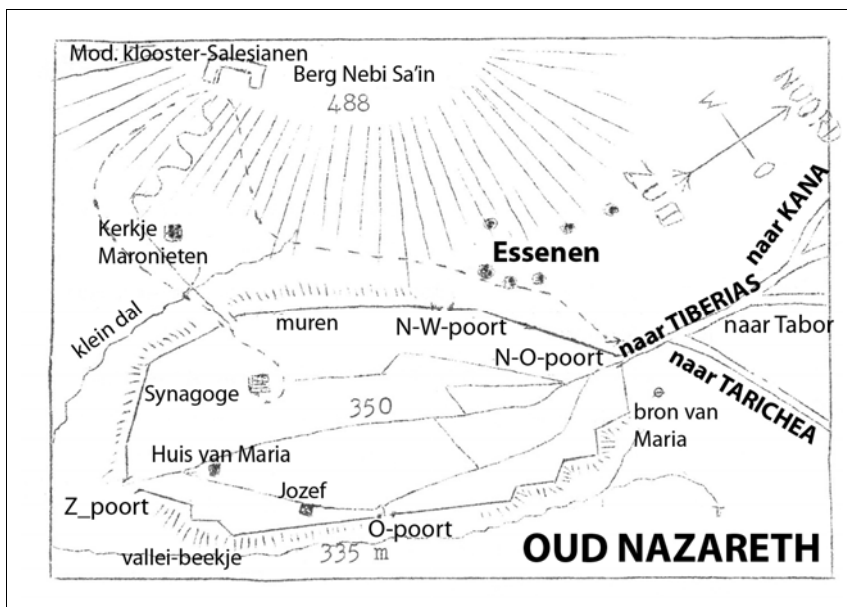
Ook legde Jezus er nog de nadruk op welk een moeilijke onderneming het was Hem te volgen. Nu zond Hij allen uit zijn gevolg naar elders, behalve de vijf leerlingen.

De overigen moesten naar een stad in de woestijn, niet ver van Jericho, gaan, ik meen in het gewest Ofra³⁴. In dit gewest had Joakim weiden gehad (zie fasc. 1, nr. 18, voetnoot 41; voor ‘in dit gewest’, zie VOORREDE, nr. 6; de afstand is 12 km).

- Een deel van die gezellen verliet Hem geheel,
- een ander deel ging recht naar Joannes, en
- een derde deel begaf zich eerst naar huis om zich gereed te maken voor de doop.

Jezus van zijn kant ging met de vijf leerlingen laat naar Nazareth, dat, ten hoogste een uurtje van hier verwijderd was; zij traden niet in de stad, doch benaderden haar van de kant van de poort, waardoor de weg oostwaarts naar het Meer van Galilea loopt (zie schets).

³⁴ **Ofra of Efraïm of Efrem = Taiybé.** – Is het huidige Taiybé, ruim 4 uren ten noordoosten van Jeruzalem. Ten zuiden van Taiybé ligt de woestijn van Ofra tot Mikmas en nog zuidelijker die van Giba. Deze twee lokale woestijnen verlengd naar het oosten tot de berg van Jezus vasten (Qarantal of Qarantania) worden door K. de woestijn van Jericho genoemd.

Nazareth had 5 poorten. Een klein kwartier van de stad zelf was hier de berg (de nebi Sa'in), met aan de overzijde de steile rand, waarvan destijds mensen werden neergestort en waarvan men later ook Jezus eens wilde neerstorten. Aan de voet van die berg lagen enige hutten (van Essenen). *Jezus beval de vijf leerlingen ieder voor zich in die hutten om nachtverblijf te gaan vragen.* Hijzelf ging ook in ene daarvan om te slapen; zij kregen er water om hun voeten te wassen, een stuk brood en een slaapvertrekte. Hier verliet ik hen, de 10^e september's avonds³⁵.

³⁵ **Nazareth.** – We zegden reeds dat de ware berg der afstorting de Nebi Sa'in geweest is en dat aan de twee hoge spitsen, 40 minuten ten zuiden van Nazareth, alleen een valse traditie verbonden is (zie schets hiervoor).

Het Nazareth uit Jezus' tijd lag op een kleine heuvel, aan de voet van de Sa'in en zelfs voor een deel er van gescheiden door een klein dal. Dit is nu nagenoeg geheel gevuld en met huizen bedekt. Aan de voet van de berg aan de noordkant van het stadje ziet men op onze schets zwarte bolletjes;

Een buitengoed van Anna lag aan de oostkant van Nazareth (12 km ten oosten van Nazareth en 4 ten noorden van Endor en Kimki; zie fasc. 4, nr. 105). De herders hadden ook brood onder de asse gebakken; zij hadden een gegraven, maar niet bemuurde waterput.

Jezus bij de Essenen.

227.

11 september. –

Zoals ik reeds zei, zag ik Jezus 's avonds van 10^e september vóór Nazareth aankomen; het dal, waarlangs Hij in de nacht vanaf Kislot-Tabor gekomen was, heette Aedhron, en het herdersveld met de synagoge aan een berghoogte, waar de Farizeeën uit Nazareth Hem zo versmaad hadden, heette Kimki. (Een naam Aedhra = Aedhron, vindt men hedendaags nog, hoewel elders, op de kaart, nl. de wadi Aedhra, 16 km ten noordoosten van Sikem.)

dit zijn spelonken en graven, waarin Essenen een onderkomen gezocht hadden. Buiten was er een hut tegen aangebouwd.

Hier brengt Jezus met de vijf leerlingen de nacht door.

Op de schets duidt een puntlijn de weg aan, waarlangs Jezus' door zijn vijanden de berg op gesleurd werd. De juiste plek waar de executie zou plaats gehad hebben, is natuurlijk niet aan te duiden, maar, zo zegt Prat, in die omgeving zijn meerdere steile rotswanden, die voor zulk een doodstraf buitengewoon geschikt zijn; zo ziet men er een bij de tegenwoordige kerk van de Maronieten, 200 m onder het klooster der Salezianen; de berg waarop dit staat is zo steil dat een pad, zeer zigzag, nodig is om er op te komen. Aan de oostkant van de stad vloeit door de vallei het beekje dat zijn water van de bron van Maria krijgt; het volgt verder de ravijn die in de Esdrelonvlakte onder de twee spitsen van de zogenaamde berg der afstorting uitmondt.

Eer de Joden hun woede aan Jezus konden koelen, maakte Hij rechtsomkeer en kwam ongezien bij de Essenen. Dit zullen wij later zien, waar K. de gebeurtenis verhaalt (nrs. 591-593).

De mensen bij wie Jezus en de vijf leerlingen hun intrek vóór Nazareth genomen hadden, waren Essenen en vrienden van de H. Familie; zij woonden hier in gewelven van oud, verbrokkeld muurwerk; het waren mannen en enige vrouwen, die hier ongehuwd en gescheiden van elkander leefden; zij hadden kleine tuinen, droegen lange witte klederen en de vrouwen mantels; zij hadden eertijds in het dal Zabulon gewoond, bij het kasteel van Herodes (misschien hetzelfde als in nr. 203, voetnoot 4), maar zij waren uit vriendschap met de H. Familie naar hier komen wonen. Die, waarbij Jezus een onderkomen zocht, heette Eliud. Het was een eerbiedwaardige, langgebaarde grijsaard; hij was een weduwnaar en werd in zijn oude dag door zijn dochter verzorgd; hij was een zoon van een broeder van Zakarias (van Hebron). Deze kluizenaars leefden hier rustig, bezochten de synagoge te Nazareth en waren de H. Familie zeer genegen. Ook had men hun, bij Maria's verhuizing naar Kafarnaüm, de bewaking van het huis toevertrouwd.

's Morgens begaven Jezus' vijf leerlingen zich in Nazareth om hun verwanten en bekenden en de school te bezoeken, maar Jezus bleef bij Eliud. *Hij bad met hem en onderhield zich zeer vertrouwelijk met hem.* Deze eenvoudige, deugdzame man was in vele geheimen ingewijd.

In het huis van Maria waren, benevens zichzelf, vier vrouwen:

- haar nichte Maria van Kleofas;
- Joanna Chusa, nicht van de tempelprofetesse Hanna, een verwante van Simeon,
- Maria, de moeder van Joannes Markus en
- de weduwe Lea.

Veronika was er niet meer; ook niet meer de vrouw van Petrus, die ik onlangs in de tollenaarsplaats had gezien (nr. 221).

's Morgens zag ik de H. Maagd en Maria van Kleofas tot Jezus komen; Hij bood zijn Moeder de hand; zijn handelwijze jegens haar was vol liefde, maar zeer ernstig en kalm.

Maria was vol bezorgdheid en smeekte Hem om toch niet in Nazareth te gaan, omdat men daar zo kwaad op Hem was. De Nazaretaanse Farizeeën, die in de synagoge te Kimki getuige van zijn leerrede geweest waren, hadden onlangs de verbittering hier weer doen oplaaien. *Jezus zegde haar dat Hij de schare, die met Hem naar de doop van Joannes wilde gaan, hier zou opwachten en dan door Nazareth gaan.* Hij sprak nog veel met haar op deze dag en ook is zij heden nog twee of drie keren tot Hem teruggekeerd. *Ook zegde Hij haar dat Hij driemaal voor het paasfeest naar Jeruzalem zou gaan en dat zij de laatste maal daar erg bedroefd zou zijn; Hij maakte haar nog meer geheimen bekend,* maar deze ben ik nu vergeten.

228.

Maria van Kleofas, een mooie, imponerende vrouw, sprak 's morgens met Jezus over haar vijf zonen (zie familieboom).

Zij bad Hem ootmoedig hen in zijn dienst te nemen.

- Één was een schrijver, een soort scheidsman en heette Simon.
- Twee waren vissers: Jakobus de Mindere en
- Judas Taddëüs; alle drie waren zij zonen van haar eerste man Alfeüs, die reeds getrouwd was geweest en haar
- uit zijn eerste huwelijk de stiefzoon Matteüs (evangelist) had toegebracht (Mk. 2, 14). Om deze weende zij hevig, omdat hij een tollenaar was.
- Dan had zij van haar tweede man Sabas nog een zoon, die Joses-Barsabas heette en ook het vissersbedrijf uitoefende.
- Ten slotte had zij nog een zoontje (Simeon) uit haar derde huwelijk met de visser Jonas.

Jezus gaf haar het troostelijk vooruitzicht, dat zij tot Hem zouden komen; ook omtrent Matteüs, met wie Jezus reeds op zijn weg naar Sidon in aanraking was gekomen (nr.

208), *gaf Jezus haar hoop, zeggende dat hij nog wel een uitblinker onder de besten zou worden.*

In de namiddag zag ik nu de H. Maagd met enige verwante vriendinnen van Nazareth naar haar woning te Kafarnaüm terugreizen; er waren knechten met ezels van daar gekomen om haar af te halen; zij namen nog menige huisraad mee, die de laatste keer nog te Nazareth achtergebleven was: allerlei deksels, pakken en ook vaatwerk. Dit alles, ingepakt in kisten van brede bastrepen en in gevlochten korven van boomschors, werd aan de flanken der ezels gehangen (cfr. fasc. 2, nr. 59, voetnoot 122). Het huis van Maria te Nazareth had in haar afwezigheid tot nog toe er zo sierlijk uitgezien als een kapel; de haard geleet treffend op een altaar; er was een kast boven geplaatst en hierop stond een pot met levend groen. In 't vervolg zal haar huis door Essenen worden bewoond.

Gesprekken met de Esseen Eliud.

De gehele dag zag ik Jezus in een zeer vertrouwelijk gesprek met Eliud; veel daarvan heb ik gehoord, wat ik helaas! niet meer zal kunnen weergeven.

Eliud ondervroeg Hem over zijn zending en Jezus legde de grijsaard alles uit; Hij verklaarde Hem ondubbelzinnig dat Hij de Messias was en Hij weidde uit over de gehele linie van zijn menselijke afstamming en over het geheim van de verbondsark (zie fasc. 1, nr. 25, voetnoot 53).

Uit zijn woorden vernam ik dat deze geheimenis reeds vóór de zondvloed in de Ark van Noach gekomen was, en hoe ze van geslacht tot geslacht werd doorgegeven, en van tijd tot tijd ontnomen en dan weer teruggeschonken was geworden.

Vooraf liet Hij uitkomen dat Maria in haar geboorte

de Verbondsark, (het vat) van die geheimenis of zegen geworden was.

Daar tussenin legde Eliud Hem dikwijls allerlei schriftrollen voor en wees daarin op passages van profeten en dan *verklaarde Jezus hem die*. Toen nu Eliud eens vroeg waarom Hij dan niet vroeger gekomen was, *antwoordde Jezus hem dat Hij slechts uit een vrouw geboren kon worden, welke op die wijze ontvangen was, zoals mensen zonder de zondeval zouden ontvangen geworden zijn en dat geen huwelijkspaar sedert onze eerste ouders beiderzijds zo rein daartoe geweest was als Anna en Joakim. Hij zette hem dit alles uiteen en toonde hem aan welke beletselen de zaligheid weerhouden en vertraagd hadden.*

229.

Ik vernam uit die gesprekken veel van *de geschiedenis van de Verbondsark*.

Wanneer ze in de handen van de vijanden viel, was die geheimenis of zegen er door priesters uit genomen, zoals in ieder gevaar. En toch bleef de Ark zo heilig, dat de vijanden voor haar schending en ontheiliging gestraft werden en gedwongen waren die terug te geven (I Sam. 4; 5; 6).

Ik zag ook dat een geslacht, dat Mozes aangesteld had om ze te bewaren, tot in Herodes' tijd heeft bestaan. Nadat Jeremias de Verbondsark met andere heilige voorwerpen, vóór de Babylonische gevangenschap, op de berg Sinaï (moet zijn: Nebo) in de schoot der aarde had doen verbergen (II Makk. 2, 4-8), werd ze niet meer teruggevonden, maar het heilig geheim was er niet in.

Later werd een nabootsing vervaardigd, doch hierin was niet meer alles aanwezig, zoals vroeger: de staf van Aäron, ook een deel van de heilige geheimenis, waren bij de Essenen op de berg Horeb (nr. 9). Het sacrament van de zegen was er (gedeeltelijk) in teruggebracht, doch ik weet niet meer door welke priester.

In de latere Bethesda-vijver was het heilig vuur bewaard geworden. (Hierover een woord later in nr. 1806).

Zeer veel van hetgeen Jezus aan Eliud verklaarde, werd mij in bijvisioenen getoond. Gedeeltelijk hoorde ik de woorden, maar ik kan me niet alles meer herinneren noch behoorlijk weergeven.

Hij zegde dat Hij uit de zegenkiem, die God uit Adam vóór diens val wegnam, het vlees had aangenomen, en dat die zegenkiem vele geslachten had moeten doorlopen, opdat gans Israël zich door de zegen (dank zij medewerking) verdienstelijk zou kunnen maken; dat die zegen dikwijls weerhouden was geweest, doordat de vaten die hem bewaren en doorgeven moesten, verduisterd of bezoedeld geworden waren.

Ik zag dit alles werkelijk: ik zag alle voorouders van Jezus, en hoe de aartsvaders bij hun dood in een soort sacramentalische handeling die zegen werkelijk aan de eerstgeborene overreikten, en hoe het stuk brood en de drank uit de beker, die Abraham van de Engel ontvangen had, toen Hij hem Isaäk beloofde, **een voorafbeelding was van het H. Sacrament van het Nieuw Verbond, en tevens een kracht (om mee te werken, bij te dragen) tot (het vormen en voortbrengen van) het toekomstige vlees en bloed van de Messias.** (Zo was die zegen de kiem, de voorbereiding, de aanloop tot Jezus' heilige mensheid).

Ik zag hoe de geslachtslijn van Jezus dit sacrament of geheim ontving, om tot de menswording van God bij te dragen, en hoe Jezus dit van zijn voorouders ontvangen vlees en bloed weer tot een hoger sacrament instelde, **om de vereniging van de mensen met God te bewerken.**

230.

Jezus sprak ook veel met Eliud over Joakims en Anna's heiligheid; ook van de bovennatuurlijke Ontvangenis van Maria onder de Gulden Poort, wat ik niet meer weet (fasc. 1, einde, intermezzo). Hij zegde hem ook dat HIJ NIET UIT JOZEF ONTVANGEN WAS, doch volgens het vlees uit Maria; deze echter uit die reine zegen, die uit Adam genomen was vóór zijn val in de zonde en die door Abraham, Isaäk en Jakob op Jozef in Egypte en van Jozef in de Verbondsark en uit deze tot Joakim en Anna gekomen was³⁶.

Hij zegde dat Hij, om de mensen te verlossen, in de ganse zwakheid van het menselijk bestaan gezonden was; dat Hij alles voelde en ondervond gelijk een louter mens (cfr. Fil. 2, 7; Hebr. 2, 17; 4, 15)³⁷, en dat Hij op de Kalvarieberg, waar de eerste mens begraven ligt, verheven zou worden, zoals de slang van Mozes in de woestijn (Num. 21, 8; Joa. 3, 14). Hij zegde hoe wreed en

³⁶ Wij verwijzen nog eens naar de gehele uiteenzetting over de heilige zegen in nr. 25 (met commentaar) en nr. 26.

³⁷ Jezus voelde alles als een mens. – Nogmaals vinden wij ook deze gedachte bij Paulus: Fil. 2, 7 en Hebr., enz. – Tot Zr. Jozefa Menendez, een wonderbaar begenadigde, sprak Jezus: “Ik heb gewild dat mijn menselijke natuur alle smart en weerzin zou voelen, die gij ondervindt om door mijn voorbeeld te sterken en om alle omstandigheden van uw leven te heiligen.” (Un Appel à l'Amour, p. 436).

smartelijk het Hem zou vergaan, hoe ondankbaar de mensen zouden zijn.

Eliud ondervroeg Hem zeer eenvoudig en openhartig en hij verstond alles beter dan de apostelen in het begin: hij verstond alles meer naar de geest. Toch kon hij zich nog niet realiseren wat er uit dit alles zou worden, noch wat er op het punt stond te gebeuren. Hij vroeg Jezus daarom waar zijn Rijk dan zou zijn, in Jerusalem, in Jericho of Engedi? *Jezus antwoordde dat zijn Rijk was waar HIJ was, en dat Hij geen uiterlijk (werelds) Rijk zou hebben.* Ik hoorde heden en ook de volgende dag menige aanhaling uit H. Schrift, waarvan de woorden de inwendige of geestelijke zin niet weergeven; ook vele profetieën, waarvan de woorden en beelden te letterlijk en te materieel verstaan werden³⁸.

De ouderling keuvelde zo maar onbevangen en eenvoudig door; hij vertelde Jezus veel over zijn moeder, alsof de Heer het niet wist, en Jezus luisterde met alle liefde en belangstelling³⁹. Eliud vertelde over Joakim en Anna en over Anna's leven en dood. Hierbij kreeg ik in een nevenvisioen Anna's overlijden te aanschouwen. (Dit tafereeltje is overgeplaatst naar fasc. 7, nr. 201). *Jezus verklaarde dat geen vrouw kuiser was geweest dan Anna (cfr. fasc. 1, nr. 29), en dat zij na Joakims dood nog twee huwelijken had aangegaan, maar dat dit op Gods bevel was geschied, omdat het bepaalde getal vruchten uit deze stam vol gemaakt moest worden.*

³⁸ Jezus' Rijk is waar HIJ is. – Het slot van een gebed, door Christus aan de H. Mechtildis aangeleerd: *“Breng de zielen in Uw glorierijk, dat geen ander is dan Gijzelf.”*

³⁹ Jezus luisterde liefdevol. – De bevoorrechte Zr. Jozefa Menendez, met wie Jezus vertrouwelijk in vele verschijningen omging, getuigt dat Jezus haar altijd liefdevol, geduldig en aandachtig aanhoorde, naar haar klachten, opwerpingen en wensen luisterde, **‘met een goedheid, waarvan niemand zich een idee kan vormen.’** (Un Appel à l'Amour, 349, ook 150).

Eliud vertelde ook veel over de deugden van Maria in de tempel. Dit alles zag ik ook in bijvisioenen. Ik zag dat haar meesteres Noëmi aan Lazarus verwant was en dat deze vrouw van ongeveer vijftig jaren en alle andere vrouwen die in de tempel dienden, tot het genootschap der Essenen behoorden.

Ik zag dat Maria bij haar leerde breien en dat zij reeds als kind haar vergezelde en ter zijde stond, wanneer zij vaten en gereedschappen van het offerbloed reinigde; of ook wanneer zij zekere gedeelten van het offervlees ontving, in delen sneed en toebereidde tot spijzen voor de tempeldienaressen en priesters, want dezen werden gedeeltelijk daarmee onderhouden. Later zag ik de H. Maagd dit alles zelf verrichten. Wanneer Zakarias voor zijn dienstwerk naar de tempel kwam, bezocht hij, naar ik zag, telkens Maria en ik zag dat ook Simeon haar kende. Alzo werd mij geheel Maria's vrome levenswandel en nederig dienstwerk in de tempel getoond, naar gelang Eliud daarvan aan de Heer vertelde.

Het gesprek liep ook over de Ontvangenis van Christus, en Eliud vertelde over het bezoek van Maria aan Elisabet. Toen vernam ik opnieuw dat de Zaligmaker twee maanden na onze kerstfeestdatum ontvangen is, zoals ik het altijd gezien heb, en ik vernam ook iets over de verschuiving of latere viering van ons kerstfeest, maar dit ben ik vergeten (cfr. fasc. 4, nr. 101).

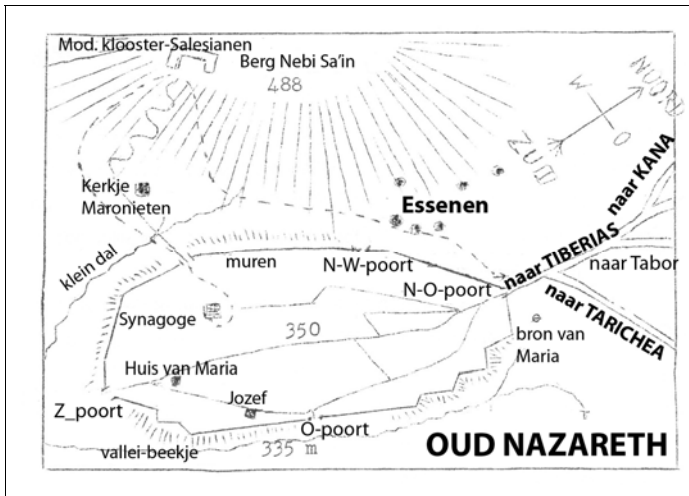
Hij vertelde ook dat Maria bij haar nicht een bron gevonden had, wat mij ook (in een bijvisioen) getoond werd. Ik zag nl. hoe de H. Maagd met Elisabet, Zakarias en Jozef uit het huis van Zakarias, naar diens klein buitengoed gegaan waren, waar water ontbrak; ik zag de H. Maagd alleen vóór de tuin gaan met een stokje; zij bad, en zodra zij haar stok in de grond bewoog, borrelde er een watertje omhoog, dat rond een kleine aardhoogte vloeiende. Zakarias en Jozef kwamen zien en staken de hoogte met een schop weg; de aarde werd door een opborrelende waterkolk beroerd en er kwam een allerschoonste bron te voorschijn.

Zakarias woonde een uur of vijf ten zuiden van Jeruzalem, een weinig westelijker.

In zulk een vertrouwelijk gesprek, door gebeden afgewisseld, beschouwde ik Eliud en Jezus. Eliud vereerde Jezus; hij bejegende Hem heel kinderlijk en vreugdig, zonder evenwel reeds te weten dat Jezus méér was dan een begenadigd, uitverkoren mens.

Eliuds dochter woonde niet in hetzelfde huis bij haar vader, doch in een eigen, afzonderlijk rotsgewelf. Van de mannen afgezonderd woonden hier vijf of zes vrouwen tezamen. De Essenen die de berg hier bewoonden, waren zowat twintig in getal. Die mensen vereerden Eliud als hun opperhoofd en kwamen dagelijks voor het gebed bij hem samen. Jezus at met Eliud alleen; zij gebruikten brood, vruchten, honig en vissen, doch zeer matig. De Essenen leefden hoofdzakelijk van de weefnijverheid en het tuinbouwbedrijf.

De berg, aan de (zuidoost-)voet waarvan de Essenen woonden, was de hoogste top van het gebergte (488 m), waarop Nazareth in de hoogte (*in die Höhe*) gebouwd was, doch van het dorp gescheiden door een dal (klein ravijn; zie nr. 226).

Hij had aan de andere kant (zuidwesten ?) een steile helling of verticale wand en was daar met groen en wijnstammen begroeid. Beneden aan de voet van die steile wand of val, waar de Farizeeën Jezus later wilden neerwerpen, lag allerlei narigheid: afval, puin, vuiligheid, doodsknoken. Maria's huis lag vooraan in de stad tegen een heuvel, zodanig dat delen van het huis (nl. de achterzijde) als gewelven in de schoot van de heuvel leidden (nl. in een grot). Nochtans stak het platdak van het huis boven de heuvel uit en tegen deze heuvel lagen aan de overzijde nog andere woningen.

Maria keert naar Kafarnaüm terug.

232.

Maria en de vrouwen kwamen hedenavond, in het gezelschap van Kolaja, de zoon van Lea, bij hun huis in (naast) het dal van Kafarnaüm (vlakke Gennezaret) aan. De vriendinnen uit het gewest kwamen hun tegemoet. Het woonhuis van Maria bij Kafarnaüm behoorde toe aan een man uit Kafarnaüm, die niet zeer ver van daar in een groot huis woonde. Die man heette Levi. De familie van Petrus had het van hem gepacht en aan de H. Familie in gebruik gegeven, want Petrus en Andreas kenden de H. Familie in het algemeen en door Joannes de Doper, van wie zij leerlingen waren.

Het huis had verscheidenen bijgebouwen (zijvleugels met kamers rechts en links van het voorhof), waarin de leerlingen en bloedverwanten konden verblijven. Wegens zijn geschiktheid scheen men het daarvoor gekozen te hebben.

Maria van Kleofas had haar jongetje Simeon uit haar derde huwelijk bij zich; het was reeds een paar jaren oud. Ik meen dat ook zijn vader Jonas reeds overleden was; nochtans ben ik daar nu niet zodanig zeker van; ik zie een te grote menigte mensen al door elkaar, het is ondoenlijk ze allemaal in het geheugen te houden.

In Jozefs timmerwinkel.

Tegen avond zag ik Jezus met Eliud uit diens woning naar Nazareth gaan. Nog vóór de muren van de stad, waar Jozef zijn timmerwinkel had⁴⁰, woonden verscheidene goede, arme lieden die bekenden van Jozef waren; meerdere van hun zonen waren jeugdmakers van Jezus geweest; Eliud bracht Jezus bij die mensen; men bood de vereerde gasten een stuk droog brood en een teug fris water aan. Te Nazareth was het water bijzonder goed⁴¹.

Ik zag Jezus te midden van deze mensen op de grond neerzitten (cfr. fasc. 1, nr. 13, voetnoot 31) en *hen aansporen tot de doop van Joannes*; zij waren verlegen in Jezus' tegenwoordigheid; vroeger hadden zij Hem wel als huns gelijke gekend, maar nu werd Hij door Eliud, die hun raadsman en vertrooster en daarom hoogst eerbiedwaardig in hun ogen was, op zulk een plechtige wijze bij hen geïntroduceerd; ja, *Hij maande hen ook aan tot de doop (als had Hij gezag)*. Zij hadden wel van een Messias gehoord, maar konden zich niet indenken dat HIJ dit kon zijn.

12 september. –

(Geen mededelingen).

⁴⁰ Een soort crypte die men te Nazareth als de timmerplaats van Jozef vereert, ligt hoog op de oostelijke helling van de kleine heuvel. In die buurt liep ongetwijfeld de stadsmuur; maar die plaats is binnen de stadsmuur, terwijl de zienster ze schijnt te leggen buiten de muur, of het zou moeten zijn dat haar bepaling 'vóór de muur' alleen slaat op de woningen dezer arme mensen. De werkwinkels waren, zoals nog hedendaags, van het woonhuis gescheiden. Ook hadden de ambachtlieden van hetzelfde beroep hun werkhuisen steeds bij elkaar in dezelfde straat of wijk.

⁴¹ Bijzonder goed water. – "O wat aangename en verkwikkelijke drank!" riep Delancker uit, na er dorstig twee glazen van gedronken te hebben. (blz. 349).

Wandelingen en gesprekken met Eliud.

233.

13 september. –

In de morgen van de 13^e zag ik Jezus met Eliud uit Nazareth gaan; zij gingen naar het zuiden op de Jeruzalemse weg⁴²; men noemt de streek het dal Esdrelon. Na een weg van ongeveer twee uren gingen zij over de Kisonrivier en bereikten een dorp dat uit een synagoge, een herberg en slechts enige huizen bestond; het is, meen ik, een voordorp of -wijk van het naburige Endor (en heet volgens fasc. 7, nr. 174, voetnoot 369: Nazara). Niet ver van hier is een beroemde bron⁴³.

Jezus nam zijn intrek in de herberg; de inwoners waren hier koelgezind, zonder Jezus bepaald vijandig te zijn. Eliud genoot bij hen geen bijzondere achting, want zij hielden het meer met de Farizeeën. *Jezus zegde tot de Overste van de plaats dat Hij hier in de synagoge onderricht wilde geven; zij*

⁴² Op de Jeruzalemse weg. – Zie schets van Nazareth, nr. 214 en 226.

Nazareth door de zuidpoort verlatend komt men spoedig in het dal dat naar het zuiden loopt en tussen de twee toppen van de valse berg der afstorting in de Esdrelonvlakte uitkomt.

Jezus volgt met Eliud deze weg, maar eenmaal in de vlakte gekomen veranderen zij van richting – wat K. niet zegt, zie VOORREDE, nr. 8 – en gaan oostwaarts.

Na een paar kleine uren bereiken zij Nazara bij Endor, het doel van hun wandeltocht.

Voor Nazara, zie fasc. 7, nr. 174, voetnoot 369; interessant is nog fasc. 4, nr. 105, voetnoot 223.

⁴³ Beroemde bron. –

- a) Of – wat waarschijnlijk is – de zeer nabije bron van Endor, waar Saül de waarzegster raadpleegde en de verschijning kreeg van Samuel, die hem zijn nederlaag en dood voorspelde (I Sam. 28). K. verhaalt dit zeer aanschouwelijk in nr. 826.
- b) Of de bron bij Jizreël, reeds vermeld op in nr. 220, voetnoot 24.

antwoordden dat vreemden dit hier nooit kwamen doen, maar *Hij verklaarde dat Hij opdracht daartoe had.*

Hierop trad Hij de school (synagoge of bijgebouw er van) binnen en *sprak over de Messias, wiens Rijk niet van deze wereld is. De Messias zelf overigens zou nederig zijn en wars van wereldse pracht; Hij sprak van de doop van Joannes en wekte hen er toe op.* De priesters van de synagoge waren Hem niet genegen. *Hij liet zich hier schriftrollen geven; Hij sloeg ze open en las er allerhande profetieën uit voor, die Hij ook verklaarde.*

Nogmaals ontroerde mij diep het *vertrouwelijk gesprek van Jezus met de bejaarde Eliud*, die zijn zending, zijn bovennatuurlijke oorsprong kende en geloofde en toch er geen vermoeden van scheen te hebben, dat Hij God zelf was. De man vertelde Jezus heel natuurlijk, terwijl zij zijde aan zijde wandelden, tal van bijzonderheden uit Jezus' jeugd, die de profetesse Hanna hem medegedeeld had en die zijzelf, na de terugkeer van de H. Familie uit Egypte, van Maria vernomen had, wanneer deze haar enige malen een bezoek te Jeruzalem bracht.

Jezus vertelde hem ook enige bijzonderheden, die hij niet wist, en Hij knoopte aan zijn verhalen allerlei diepzinnige beschouwingen en verklaringen vast. Het was een omgang, zo ongedwongen en eenvoudig als het gesprek van een minzame grijsaard met een teergeliefde jongeling.

Naar gelang Eliud de feiten verhaalde, zag ik al die taferelen in bijvisioenen en ik was zeer gelukkig te constateren dat alles overeenstemde met hetgeen ik vroeger reeds gezien had, maar weer vergeten was. Ik heb zeer veel gezien en gehoord naar aanleiding van hun gesprek, maar helaas! door storing ben ik het meeste weer vergeten.

(Hier heeft Brentano weggelaten wat K. toen meedeelde over de vlucht naar Egypte der H. Familie, over haar verblijf in dat land, over

de kindermoord en over Jobs verblijf in Egypte en hij heeft het verwerkt in het leven van de H. Maagd, zoals het reeds gezegd is in fasc. 7, nr. 178, voetnoot 376).

Jezus sprak ook met Eliud van zijn reis naar de doop; Hij had vele mensen bijeen doen komen en naar de woestijn bij Ofra gezonden (nr. 226, voetnoot 34 en nr. 250). "Wat Mij betreft, zegde Jezus, Ik wil er alleen naartoe reizen. Ik zal de weg over Betanië nemen, omdat Ik Lazarus daar moet spreken." Hij noemde hem bij een andere, een algemene naam, die ik vergeten ben (cfr. Joa. 11, 11); Hij sprak over Lazarus' vader, die iets geweest was in de oorlog. Hij zegde dat Lazarus en zijn zusters rijk waren, maar hun ganse bezit ten offer zouden brengen in dienst van het heilswerk.

Lazarus had drie zusters; de oudste was Marta en de jongste Maria Magdalena; de middelste in leeftijd heette eveneens Maria, maar deze leefde in volkomen afzondering, was stil en schijnbaar krankzinnig en werd daarom de stille of zwijgzame Maria genoemd.

Over deze familie sprekend zegde Jezus tot Eliud dat Marta goed en godvruchtig was en Hem met haar broer zou volgen. Over de vermeende krankzinnige zei Hij: "Zij heeft een grote geest, een scherp verstand, maar tot haar zaligheid is zij (voor het dagelijks gebruik) ervan beroofd (zij leeft steeds in beschouwing). Zij is niet bestemd voor de wereld; haar roeping is de beschouwing; zij kent geen zonde. Indien Ik haar over de verborgenste geheimen wilde spreken, zou zij het verstaan. Zij zal niet lang meer leven, zij zal sterven, wanneer Lazarus en zijn zusters zich definitief bij Mij aansluiten en al hun bezittingen voor de Gemeente ten beste zullen geven.

De jongste zuster Maria is verdwaald, maar zij zal terugkeren en zich hoger verheffen dan Marta.”

Reeds heeft de zienster, wanneer zij Jezus vroeger eens in de nabijheid van Magdalum zag, een visioen over Magdalena gehad en dit toen beschreven als volgt:

Kijk eens! daar zie ik Magdalena op haar kasteel staan. Achter haar verschijnt een licht als een maan! doch vóór haar is het als een zwarte berg: die is het welke zij onder de voet moet krijgen, dan is zij gered!; zij is onvruchtbaar; anders had het donkere in haar een groter uitbreiding gekregen; het zou haar vastgehouden hebben aan de wereld. **Doordat zij Jezus erkend en boete gedaan heeft, heeft zij vele kinderen gebaard naar de geest!**

Ik zie daar ook de Moeder van God. Deze trapt de zwarte berg neer, die vóór Magdalena oprijst. Daar staat Magdalena nu geheel in het licht van de maan; zij is helder geworden en op de maan staat de Moeder van God. De maan betekent en is zeer veel! zij hangt met veel kwaad in ons tezamen, maar dit is zo ingewikkeld, dat ik het nu niet kan uiteendoen.

Toen de Moeder Gods kwam, trad zij het donkere kwaad onder de voeten en is er meester over geworden; ik kan het nu niet grondig verklaren; daarom wordt zij ook afgebeeld: staande op de maan met de slang onder haar voeten; dit is een waarheid die in dat beeld gestalte krijgt⁴⁴.

⁴⁴ Maan hangt met kwaad in ons samen. – Een andere uitlating van K., die in Brentano's dagboeken te vinden is, luidt:

“Van onstuimige wind ben ik altijd afkerig geweest; de storm zie ik uit verre streken dikwijls een ziekte aanbrengen.

Het manelicht scheen mij aangenaam door zijn dromerige stilte, maar ik voelde de vele misdaden die ze bedekt en de zware, zinnelijke druk die ze op de zielen en lichamen uitoefent, want ze heeft meer de gevolgen van 's mensen val ondergaan dan de zon.”

“De zon schade u niet overdag, noch de maan bij nachte”, wenst de psalmist ons toe.

Twee dagen te Nazara en Endor – voortgezet gesprek.

Eliud bracht het gesprek ook op Jezus' bloedverwant Joannes de Doper, maar hij had hem nog niet gezien en was nog niet gedoopt. Beiden overnachtten in de herberg bij de synagoge.

234.

14 september. –

Uit de herberg bij de synagoge wendde Jezus zich deze morgen met Eliud om het klein-Hermongebirge (cfr. fasc. 7, nr. 174, voetnoot 369). Dit gebirge is niet de Hermon, waarbij Joakim weilanden had (ibid. fasc. 1, nr. 18, voetnoot 42).

Zij gingen in de bijna verwoeste stad Endor. Reeds bij de wijk waar hun herberg stond, zag men nog stukken muren die de berghelling opliepen en die breed genoeg waren om met wagens bereden te kunnen worden⁴⁵. Endor lag verspreid, vol ruïnes, met daartussen bewerkte tuinen. Aan de ene zijde stonden prachtgebouwen als paleizen. Op andere plaatsen lag de stad woest, door oorlog vernield; het scheen mij dat hier een ras van mensen woonden, die zich van de Joden afgezonderd hielden.

Jezus ging in geen synagoge; hier was er overigens gene. Hij betrad met Eliud een grote plaats, waar een vijver was; deze was aan drie zijden door vleugels of gebouwen met kamertjes omringd. Rond de vijver was een groene grond en op de vijver dobberden kleine badschuiten; ook een pomp behoorde bij deze vijver; het scheen hier een badplaats voor zieken, een soort gesticht te zijn voor zieken; dezen woonden in de kamertjes die de vijver omringden (en waarschijnlijk tegen een ringmuur aangebouwd waren: dus een inrichting gelijk de vijver Bethesda, te Jeruzalem, beschreven in de nrs. 2153-2155; 2174).

Jezus ging met Eliud in zulk een gebouw; men waste Hem de voeten en vergastte Hem. *Hierna onderrichtte Hij die mensen op de open plaats van op de verheven leerstoel die men er voor Hem opgericht had.* De vrouwen die afzonderlijk in een van de vleugels woonden, namen plaats op de achtergrond.

Deze mensen waren geen eigenlijke Joden, maar een ras van uitgestoten slaven, die van de vruchten die zij wonnen, schatting moesten betalen. Na een zekere oorlog waren hun voorouders in

⁴⁵ Muren zo breed. – Voorbeelden van zeer dikke stadsmuren zijn overvloedig voorhanden:

- Pitum in Egypte: 7 m.
- Heliopolis: 15 m.
- Hay in Palestina: 6,5 m.

Uit het boek Josuë 17, 11-12 blijkt de grote sterkte van Endor (zie verder).

deze stad gebleven; ik meen te weten dat hun aanvoerder Sisara was en dat hij niet verre van deze stad verslagen werd en op zijn vlucht door een vrouw gedood werd (cfr. Rech. 4, 2; enz.). Dit ras was over het gehele land als slaven verdeeld; hier waren er nog zowat 400; dit volk had vroeger onder David en Salomon stenen voor de tempelbouw moeten houwen; zij werden altijd voor zulke arbeid gebruikt. Voor de overleden koning Herodes moesten zij een waterleiding van verscheidene uren lang helpen bouwen; ze moest water uit het zuiden naar de Sionberg leiden⁴⁶.

⁴⁶ Ras van mensen. – Het waren nakomelingen van de oude Kanaänieten, die aan de verdelgingsoorlog van Josuë ontkomen waren. In sommige steden en bergen had men hen niet kunnen onderwerpen; zelfs waren sommige steden machtig gebleven. Na verloop van tijd slaagden de Israëlieten er toch in hen schatplichtig te maken.

Samengevat luidt dit in het boek Josuë: “De kinderen van Manasse konden Betsean, Jibleam, Dor, ENDOR, Taanak en Megiddo met onderhorige plaatsen niet veroveren, zodat de Kanaänieten rustig in dit land bleven wonen. Eerst toen de Israëlieten machtig geworden waren, maakten zij de Kanaänieten dienstplichtig, maar verdreven hen niet.” (17, 11-13).

David echter, en na hem zijn zoon Salomon onderwierpen alle nog overgebleven Kanaänieten aan hun heerschappij en doemden hen tot slavendienst. Met het oog op de voorgenomen tempelbouw liet David hen tellen om ze als werkkrachten te mobiliseren. Hun getal beliep 153.600 (II Kron. 2, 17). Salomon telde ze opnieuw en organiseerde hen in werkploegen; bij de tempelbouw hadden zij de zwaarste karweien te verrichten (1 Kron. 22, 2; II Kron. 8, 7-8; I Kon, 9, 20).

In later tijden werden zij tot allerhande andere zware arbeid gebruikt, voornamelijk tot de veldarbeid. Zo toont K. hen herhaaldelijk (nrs. 234, 302, 415): “Zij waren, zegt ze, als slaven over het gehele land verdeeld.” (nr. 235).

Dit laatste blijkt wel niet uit de H. Schrift, maar wel uit Flavius Josephus, die ze in de laatste toestand gekend heeft: “Salomon, zo verhaalt hij, onderwierp de Kanaänieten; hij dwong hen tot het betalen van een jaarlijkse schatting en tot het uitleveren van een aantal onderdanen als slaven, die dan gebruikt werden als slaven bij alle slag van werken en voornamelijk bij de VELDARBEID. De Israëlieten toch achtten zich ontheven van zulke slavelijke arbeid, aangezien God zoveel volken aan hun heerschappij had onderworpen. Dus was het billijk dat hun toestand beter was dan die van hun vazallen; ook achtten zij zulke arbeid beneden hun waardigheid en hoge rang onder de volkeren. Krijgsdienst stond hun beter, oordeelden zij.

Deze mensen stonden elkander liefdevol bij en waren milddadig; zij droegen klederen met gordels, en spitse kappen die de oren bedekten, gelijk oude kluizenaars; met de Joden hadden zij geen gemeenschap, maar zij mochten hun kinderen naar joodse scholen zenden; deze werden daar echter zo geminacht, geplaagd en verdrukt, dat zij verkozen ze er niet naar te zenden. Jezus had veel medelijden met hen en Hij liet ook de zieken bij zich brengen; zij zaten op een soort van bedden gelijk mijn leunstoel, waaraan ik onmiddellijk dacht. Onder de beweegbare leuninggen waren steunstaven. Wanneer men de leuning neerliet en op de steunpoten liet rusten, vormde de stoel een bed.

Toen *Jezus van de doop en de Messias* sprak en hen hiertoe opwekte, waren zij zeer schuchter en gaven hun vrees te kennen daar geen aanspraak op te kunnen maken, omdat zij verstotelingen waren, het slachtoffer van discriminatie.

Dan *onderwees Jezus hen in een parabel van de onrechtvaardige huishouder* (Lk. 16, 1-9).

Ik ben de uitleg die ik goed begrepen had, weer vergeten, hoewel ik er de gehele dag mee bezig ben geweest, maar ik zal mij die nog wel herinneren. Ook vertelde Hij *de parabel van de Zoon, die door Zijn Vader gezonden wordt om de wijnberg in bezit te nemen*. Deze vertelde Hij telkens en telkens weer bij verlaten heidenen (Mt. 21, 33-46).

600 staatsbeambten waren belast met het toezicht over die vreemde arbeidskrachten en met de verdeling van het werk." Aldus wordt door Flavius Josephus in Antiq. jud. II, 36 het gegeven van I Kon. 9, 22-23 geïnterpreteerd.

De door K. vermelde waterleiding bracht naar de tempelberg het water uit twee voorname bronnen, nl.

- a) die van Etam, waar men de drie grote watervijvers van Salomon ziet, 1 uur ten zuiden van Bethlehem; en
- b) van Arroeb, 3 uren ten zuiden van Bethlehem.

Die leidingen werden onmetelijk lang, daar ze, om het nodige, gelijk verval te bewaren, vele kronkelingen langs de heuvelhellingen moesten maken. Ene liep ook naar Herodium (Foreidis).

Deze mensen richtten voor Jezus een maaltijd onder de blote hemel aan, maar Hij nodigde er de armen en zieken op uit en met Eliud diende Hij hen aan tafel; zij waren er zeer door getroffen.

's Avonds ging Jezus met Eliud naar de synagoge in de voorwijk terug. Na hier de sabbat (-oefening) gevierd te hebben, bleven zij er ook slapen.

235.

15 september; Sabbat. –

Heden ging Jezus met Eliud nogmaals van de voorwijk (Nazara) naar Endor; dit was dus maar een sabbatweg (afstand die men op een sabbat mocht afleggen) van de herberg verwijderd.

Hij onderrichtte er deze mensen die Kanaänieten waren, en wel, naar ik meen, uit Sikem, want ik hoorde heden eens de naam 'Sikemiet'.

Zij hielden in een ruime krocht onder de aarde een afgodsbeeld verborgen. (Bij Endor zijn vele grotten). Drukte men op een toestel, dan steeg het beeld aanstonds op een versierd altaar uit de grond op, en het zonk er op dezelfde manier weer in neer; het was het beeld van een godin, dat zij uit Egypte gekregen hadden; de godin heette Astarte; de naam had ik gisteren als Ester verstaan; dit beeld, had een rond aangezicht als een maan; het hield de armen vóór zich en daarop lag iets dat lang en omwikkeld was als een vlinderpop, in het midden dikker en naar beide einden spits uitlopend; het zou ook wel een vis kunnen geweest zijn. Aan de rug van het beeld was een soort voetstuk vast, waarop een hoge schepel of kuip stond, die boven het hoofd uitstak. Er was iets in gelijk aren die uit de halmen komen, en nog andere groene bladeren en vruchten; het beeld stond met de voeten tot aan het onderlijf in een vat en er stonden potten met levende planten rond.

Zij hielden hun afgodendienst verborgen en *in zijn rede bestrafte Jezus hen daarover.* Voortijds hadden zij aan de

godin misvormde kinderen geofferd. Bij deze godin hoorde de god Adonis⁴⁷, die zij, meen ik, als haar gemaal beschouwden.

Dit volk had in deze omstreken met zijn aanvoerder Sisara de nederlaag geleden en was tot slavendienst veroordeeld en over het land verdeeld; zij werden nu zeer verdrukt en veracht, nog meer dan voorheen, omdat zij – het was kort vóór Christus – bij het kasteel van Herodes hier in Galilea (nr. 227) onlusten verwekt hadden⁴⁸.

‘s Namiddags keerde Jezus met Eliud naar de synagoge terug om de sabbat te sluiten. De Joden hadden zijn bezoek te Endor zeer kwalijk genomen, maar *Hij verweet hun hun hardvochtigheid jegens die verlaten mensen zeer*

⁴⁷ Adonis is in de oosterse mythologie de gemaal van Astarte.

Door zijn vereerders werd hij geacht elk jaar te sterven met de natuur om met haar in de lente ook te herrijzen; de vrouwen beweenden elk jaar dit denkbeeldig afsterven; zij plantten latuwsalade, gerst en venkel in een bekken dat zij op de platte daken van de huizen plaatsten. In de tempels, onder bomen op offerhoogten, enz. brandde men te zijner ere wierook; men begroef zijn beeld onder de grond; zes dagen later werd het feestelijk weer omhoog gehesen; die verrijzenis werd gevierd met zedeloze dansen en zwelgpartijen.

Uit deze gegevens blijkt dat die mensen van Endor deze dienst van Adonis en Astarte beoefenden.

⁴⁸ Hier lezen wij over mensen die in verdrukking leven, omdat ze, kort vóór Christus' tijd, onlusten verwekt hadden tegen Herodes.

Wij veronderstellen dat zij partij hadden gekozen tegen Herodes voor Zenodorus. Zenodorus was een priestervorst (priester-tetrarch) van Paneas; onder zijn beheer had hij ten noordoosten van Galilea de landstreken Paneas, Trachonitis, Aurantitis, Chalcis, enz. kortom het noordelijk gedeelte van het oude Basan.

Omdat hij de roversbenden van Trachonitis bij hun invallen op het gebied van Herodes begunstigde, werd hem zijn land ontnomen en aan Herodes gegeven, die er de orde moest herstellen.

Zenodorus bood weerstand en hieruit ontstond een strijd tussen Zenodorus en Herodes.

De hier door K. vermelde verdrukte mensen hadden partij gekozen, naar wij veronderstellen, voor Zenodorus, doch leden met deze de nederlaag.

streng, wees hun op hun plicht menslievend jegens hen te zijn en hen mee te nemen naar de doop; zij hadden immers, ten gevolge van zijn predicatie, besloten hem te gaan ontvangen; zij waren Jezus na zijn onderricht nog meer genegen geworden.

236.

Tegen de avond keerde Jezus met Eliud naar Nazareth terug en op de weg van Endor naar deze stad *zag ik hen weer, zoals altijd, in intiem gesprek.* Afen toe bleven zij onder het spreken staan. Eliud vertelde weerom veel over de vlucht naar Egypte en weer werd mij alles in bijvisioenen getoond; hij kwam op dit onderwerp naar aanleiding van zijn vraag aan Jezus of dan zijn Rijk zich ook niet over de goede mensen in Egypte zou uitstrekken; hij bedoelde hen die tijdens zijn verblijf aldaar door Hem in een goede gesteltenis gekomen waren. Bij deze gelegenheid zag ik nogmaals dat de reis, die Jezus na de opwekking van Lazarus door het heidense Azië tot in Egypte deed en die ik vroeger reeds gezien heb (nrs. 1494-1628), **GEEN DROOM VAN MIJ WAS**, want *Jezus zei hem: "Overal waar Ik gezaaid heb, wil Ik vóór mijn einde, de zeldzame halmen (die opgeschoten zijn) verzamelen."*

Eliud wist ook van Melchisedek en van het brood en de wijn (die hij gezegend had), maar hij kon zich geen klaar denkbeeld van Jezus vormen en hij vroeg Hem of Hij dan wellicht iemand was als Melchisedek? *Jezus zegde: "Deze moest mijn offer voorbereiden (voorafbeelden), maar Ik zal het offer zelf zijn."*

In dit gesprek hoorde ik ook weer dat Maria's lerares in de tempel, Noëmi, een tante van Lazarus was, een zuster van Lazarus' moeder. Lazarus' vader was de zoon van een Syrische koning⁴⁹; hij had in de oorlog gediend en vele goederen bekomen;

⁴⁹ Hier wordt gezegd dat Lazarus' vader een zoon was van een Syrische koning.

zijn vrouw was een voorname Jodin te Jeruzalem uit het priesterlijk geslacht van Aäron en door Manasse met Anna verwant.

Zij hadden drie kastelen:

- te Betanië,
- bij Herodium (thans dj. Foreidis, 6 km ten zuidoosten van Bethlehem) en
- te Magdalum aan het Meer van Galilea, niet ver van Tiberias en Gabara.

In de STREEK van Magdalum stond ook het kasteel van Herodes (nr. 235). Zij spraken ook van de ergernis en oneer die Magdalena aan haar familie veroorzaakte, enz.

Te Nazareth nam Jezus nog eens zijn intrek bij Eliud, bij wie ook reeds de vijf leerlingen, alle overige Essenen en tal van mensen, die het doopsel wilden gaan ontvangen, verzameld waren.

Jezus is te Nazareth.

237.

16 september. –

Vroeg in de morgen bij hun aankomst (zij hadden dus een groot deel van de nacht gegaan) vonden Jezus en Eliud bij het huis van de laatste, vele mensen verzameld, de overige Essenen, de vijf leerlingen, die allemaal het doopsel wilden ontvangen.

Uit verdere mededelingen van Katarina kunnen wij afleiden dat die koning van Syrië Antiochus XIII Asiaticus moet geweest zijn, zoon van Antiochus VIII Eusebius, en van Kleopatra Selene, koningin van Egypte.

De priester Manasse, zowel verwant met Lazarus' moeder als met moeder Anna, is de priester uit Sefforis, die aanwezig was op het feest in fasc. 2, nr. 56.

Op de familie van Lazarus komen we nog terug in fasc. 36, nr. 2322.

Jezus onderrichtte hen. Ook van de tollenaars waren er in Nazareth aangekomen, die naar de doop wilden, terwijl andere groepen er reeds naar vertrokken waren.

Later in de morgen *hield Jezus zijn tweede toespraak* en er kwamen daarop twee Farizeeën uit Nazareth, die Hem vriendelijk uitnodigden hen naar de school in Nazareth te willen volgen. (School = synagoge zelf of een zijlokaal of bijgebouw). Zij zeiden dat zij veel over zijn leer, die Hij in de omstreken verspreidde, gehoord hadden; het betaamde dat Hij ook hun, zijn stadsgenoten, de profeten kwam verklaren. Jezus ging met hen mee; zij brachten Hem in het huis van een Farizeeër, waar nog vele van hun collega's bijeengekomen waren. Zijn vijf leerlingen waren Hem gevolgd. De toehorende Farizeeën waren zeer hoffelijk en *Hij sprak in zulke schone parabelen tot hen*, dat zij in zijn leer groot behagen schenen te nemen en Hem naar de synagoge leidden. Hier waren vele mensen verzameld en *Hij handelde over Mozes en legde voorzeggingen over de Messias uit.* Doch daar Hij zó sprak, dat zij het vermoeden kregen dat Hij zichzelf daarmee bedoelde, ergerden zij zich. Desniettegenstaande vereerden zij Hem na de synagoge met een maaltijd bij een Farizeeër. Met zijn vijf leerlingen sliep Jezus in een herberg dicht bij de school.

(Tot vele synagogen behoorde zowel een herberg voor reizende leraren als een school. Waarschijnlijk dus ook te Nazareth.)

238.

17 september. –

Jezus onderrichtte heden weer een schare tollenaars, die naar de doop wilden. Hij leerde ook weer in de synagoge en wel over het tarwekorreltje dat in de aarde moet sterven. Maar spoedig ergerden de Farizeeën zich opnieuw aan Hem en begonnen weerom van de zoon van Jozef, de timmerman, te spreken; zij maakten Hem ook een verwijt van zijn omgang met de tollenaars en zondaars, doch *Hij*

stond hun zeer raak en zeer streng te woord (cfr. Mt. 9, 11).

Zij brachten het gesprek ook op de Essenen en zij maakten hen uit voor huichelaars die de Wet niet onderhielden. Doch *Jesus toonde hun aan hoe zij de Wet beter onderhielden dan zijzelf en de beschuldiging van huichelarij viel op hen terug. De Essenen kwamen hier ter sprake naar aanleiding van het zegenen, want zij namen er aanstoot aan, dat Jesus vele kinderen zegende en zij raakten dit onderwerp aan, omdat ook bij de Essenen het zegenen zeer gebruikelijk was.* Inderdaad, telkens als Jesus een synagoge in- of uitging, traden vele vrouwen met hun kinderen Hem tegemoet; zij baden Hem dan om zijn zegen er voor.

Wanneer Jesus hier nog woonde, hield Hij zich altijd veel met de kinderen bezig en deze werden bij Hem stil en rustig door zijn zegen. Hun huilen, al was het nog zo onbedaarlijk, ging over. (cfr. fasc. 7, nr. 196). De moeders waren dit nog niet vergeten en zij brachten Hem daarom ook nu nog hun kinderen, misschien ook wel om te zien of Hij ondertussen niet trotser geworden was. Er waren thans enige kinderen bij, die steigerden en achterover sloegen, alsof zij kramp trekkingen kregen en die geweldig schreeuwden. Doch na zijn zegen werden zij onmiddellijk gerust; ik zag uit enige als een donkere damp uitgaan;

Hij legde de knapen de hand op het hoofd en zegende ze op de manier, gelijk de aartsvaders het deden, met drie lijnen van het hoofd en de beide schouders omneer tot aan de schoot, waar die lijnen samenliepen. Zo zegende Hij ook de meisjes, maar zonder handoplegging. (cfr. fasc. 2, nr. 58, voetnoot 120). De meisjes maakte Hij een teken op de mond; ik dacht daarbij dat het misschien was opdat ze niet te veel zouden praten, maar het hield ook wel een ander geheim in.

Hij overnachtte met zijn leerlingen in het huis van een Farizeeër.

Afwijzing van rijke jonge pedanten. – Beschaming van geleerden.

239.

18 september. –

Gisteren, de 17e september 's avonds, zag ik Jezus te Nazareth in het huis van een Farizeeër overnachten. Bij zijn vijf gezellen hadden zich nog vier andere gevoegd, ook verwanten en vrienden der H. Familie. Ik meen dat er nog één der drie zonen van de drie weduwen onder hen was, en ook nog één van Bethlehem, die tot de ontdekking gekomen was dat hij van Rut afstamde, die in Bethlehem met Booz was gehuwd. (Geslachtsregisters: fasc. 3, nr. 79, voetnoot 181). Jezus nam hen zonder moeite tot leerlingen aan.

Maar er waren te Nazareth een paar rijke families met drie zonen, die in hun jeugd met Jezus omgegaan hadden en nu door hun geleerdheid voorname personen waren. De ouders die van Jezus' schriftuurverklaringen getuige geweest waren en die ook anderen met ophef over zijn wijsheid hadden horen spreken, besloten dat hun zonen heden nog eens een staaltje zijner Wijsheid zouden gaan beluisteren, en dan zouden zij tot een vergelijk trachten te komen; zij zouden Hem geld bieden om Hem op zijn reizen te mogen vergezellen en zich zijn wetenschap eigen te mogen maken (cfr. fasc. 7, nr. 200, voetnoot 424). Die mensen liepen hoog met hun zonen op en meenden dat Jezus wel hun hofmeester kon worden. Die zonen kwamen heden in de synagoge en door de zorgen van de Farizeeën en van die rijke ouders, kwam er ook alles wat in Nazareth door geleerdheid uitblonk. Zij namen zich voor de geleerdheid van Jezus nu eens grondig en in alle vakken op de korrel te nemen. Er was ondermeer een rechtsgeleerde in de school en ook een geneesheer, een statige brede man met lange baard, een gordel om het lijf en een beroepskenteken op de schouder van zijn kleeed.

Wanneer nu Jezus de school binnenging, zag ik Hem weerom vele kinderen zegenen, door de moeders Hem aangebracht. Daaronder waren er ook enige melaatse die Hij genas. Ik zag dat *Jezus in zijn toespraak* in de school telkens opnieuw onderbroken werd door geleerden, die Hem allerhande ingewikkelde vragen voorlegden en *dat Hij hen allen tot zwijgen bracht*. De moeilijkheid van de rechtsgeleerde *beantwoordde Hij uit de Wet van Mozes op verrassende wijze, en toen men het vraagstuk van de echtscheiding te berde bracht, verwierp Hij ze onvoorwaardelijk: gescheiden konden de echtgenoten niet worden; maar wanneer de man op geen manier met de vrouw kon leven, dan mocht hij ze heenzenden, maar zij bleven één vlees en mochten geen nieuw huwelijk aangaan;* dit was de Joden volstrekt niet naar de zin.

De arts vroeg Hem of Hij wist wie van een droge, en wie van een vochtige natuur is, onder welke planeten zulk een mens geboren is, en welke geneeskruiden men aan zo of zulk een mens moet geven en hoe het menselijk lichaam geschapen of ineengestoken is?

Jezus antwoordde hem als was hij een meester in het vak en wees ter illustratie op de lichaamsgesteldheid van enige aanwezigen, op hun ziekten en de geschikte geneesmiddelen er tegen.

Hij sprak van het menselijk lichaam met een kennis die aan de geneesheer totaal onbekend was.

Hij sprak van het lichaam van de geest en hoe het op het lichaam inwerkt⁵⁰;

⁵⁰ Het 'lichaam van de geest', *Leib des Geistes*, uitdrukking waarmee de vertalers geen raad geweten hebben, betekent: uitwendige handelingen, vormen van inwendige akten en gevoelens; deze uiten zich daarin, krijgen er belichaming en gestalte in; zulke handelingen zijn ontelbaar,

**b.v. in het gebed de handen vouwen,
de ogen verheffen,**

Hij maakte ook gewag van ziekten die alleen door gebed en verbetering van leven genezen kunnen worden⁵¹, en van zulke die met behulp van natuurlijke geneesmiddelen bestreden moeten worden.

Dit alles zette Jezus zo diepzinnig uiteen, in zulk een welsprekende taal, dat de geneesheer verstomd was en zijn kunde voor overwonnen gaf; hij gaf toe dat zulk een kennis hem totaal vreemd was. Ik geloof ook dat hij Jezus wilde volgen.

Jezus gaf de geneesheer een soort ontleding van het lichaam en een beschrijving van alle ledematen, spieren, aderen, zenuwen en ingewanden; van hun bestemming, onderlinge verhouding en dit zo nauwkeurig en diepzinnig, tevens zo begrijpelijk en

**op de borst kloppen,
knielen,
zich in aanbidding neerwerpen, enz.**

Denken wij ook aan allerhande liturgische ceremoniën.

Iets geestelijks, inwendigs krijgt daarin een uitwendige vorm, een lichaam.

Dit lichaam heeft een terugwerking op de geest: **b.v. zich deemoedig op de borst kloppen bevordert de deemoed.** Maar, schijnt K. te zeggen: dit lichaam van de geest werkt ook in op het lichaam, en wel ten goede tot genezing en gezondheid, aangezien in deze bespreking gehandeld wordt over de geneeskunde en het lichamenlijk welzijn.

De zienster gebruikte dezelfde uitdrukking bij een andere gelegenheid in de volgende uitlating “De protestanten herhalen steeds dat het niet op de ceremoniën, op de dode vorm aankomt, maar dat men God in de geest moet dienen; zijzelf echter klampen zich eigenzinnig aan de vorm vast en wel aan een dode, zelfgemaakte en daarom voortdurend veranderende vorm, die niet gegroeid, niet een lichaam van de geest, *ein Leib des Geistes*, maar een dode, (ledige), koker is.” (Men denke b.v. aan hun zelfgemaakt avondmaal).

⁵¹ Ziekten, alleen door gebed en levensverbetering te genezen. – De Amerikaanse psycho-analiticus Karl Jung schreef: “Onder al mijn patiënten was er niet een wiens moeilijkheid in laatste instantie niet gelegen was in het zoeken naar een religieuze levensbeschouwing; zij voelden zich allemaal ziek, omdat zij verloren hadden wat de levende godsdiensten van alle tijden hun gelovigen geven; wie de godsdienstige zin van het leven niet terugvond, herkreeg ook zijn gezondheid niet.” (De berg der waarheid. Inleiding).

doorzichtig, dat de geneesheer zijn onwetendheid en kleinheid erkende.

Ook was daar een sterrenkundige en Jezus sprak over de loop der sterren en zegde hoe het ene gesternte het andere beheerst, en hoe de verschillende sterren een verschillende invloed uitoefenen. Nog sprak Hij over staartsterren en hemeltekens.

Voor een andere de bouwkunde behandelend, bracht Jezus zeer diepzinnige dingen naar voren.

Tenslotte bracht Hij het gesprek op de handel en op de betrekkingen met vreemde volkeren. Hij veroordeelde streng allerhande modes en ijdele nieuwigheden, die men van Athene hier had ingevoerd⁵². Hij bedoelde ondermeer heidense spelen en goochelkunst die van ginds in het land gekomen waren. Die goochelaars waren ook door Nazareth en andere steden getrokken. Hij zegde dat die ondeugden niet vergeven zouden worden, **omdat men die niet voor ondeugden hield en er bijgevolg geen boete voor deed; daarom zouden ze niet vergeven worden.**

⁵² Hij bedoelde heidense spelen en moden en goochelkunst. – Dit zullen wel geen onschuldige poesjenellen-spelen geweest zijn, maar iets als ontuchtige voorstellingen, waarover Sepp in zijn 'Heidentum' uitvoerig schrijft: "Ook de Grieken richtten voor Bacchus 'zekere tekens' op, zoals ontuchtige mannekesbeelden, uit hout gesneden met ongeproportioneerde leden, die zij met draden in beweging brachten en welke beelden zij deswege neurospasten noemden." (II, 201).

De ouders van Judas de verrader, waren, beweert K. goochelaars. De man van de toverheks van Endor ging bij de soldaten en ander gespuis goochelspelen vertonen met poppen die hij in een kastje op de rug meedroeg (nr. 801, 826).

De heidense spelen, de vergrieksing of hellenisering van het Jodendom worden in II Makkabeeën, hst. 4, ongenadig gebrandmerkt.

Allen waren door zijn wijsheid meegesleept (cfr. Lk. 4, 14-15). De Nazarethanen verlangden nu van Hem dat Hij hier zou blijven wonen; zij zouden zorgen voor een huis en in al zijn noodwendigheden voorzien; zij vroegen Hem daarom ook waarom Hij met zijn Moeder naar Kafarnaüm was gaan wonen. *Hij antwoordde dat Hij hier niet kon blijven; Hij was met zijn Moeder naar Kafarnaüm getrokken, omdat Hij midden in het land wilde wonen; dit was nodig om doeltreffender zijn bestemming en zending te vervullen.* Maar zij wilden dit niet begrijpen en hielden zich voor beledigd, omdat Hij niet onder hen wilde wonen; zij meenden Hem een voordelig aanbod gedaan te hebben en hielden zijn argument van zending en bestemming voor hovaardigheid. In deze stemming verlieten zij, toen het reeds avond was, de school.

De drie jongelingen, die twintig jaar konden zijn, verzochten Hem om een onderhoud, doch *Hij stond het hun niet toe, totdat zijn negen leerlingen rondom Hem vergaderd waren;* dit stelde hen teleur. *Hij verklaarde dat Hij aldus handelde, opdat er getuigen zouden zijn van hetgeen Hij hun te zeggen had.*

In tegenwoordigheid nu van de negen leerlingen legden die zonen Hem zeer heus en ootmoedig hun wens voor, die ook de wens van hun ouders was, te weten, dat Hij hen onder zijn leerlingen zou aanvaarden; hun ouders zouden Hem het onderwijsgeld betalen; zij verlangden Hem te vergezellen en verklaarden zich bereid Hem bij Zijn arbeid te dienen en te helpen.

Naar ik zag, was Jezus bedroefd, omdat Hij hun bede niet inwilligen kon, deels om henzelf, deels om zijn leerlingen, want Hij moest hun de redenen er van geven en zij waren er nog niet vatbaar voor. *Hij zegde hun: "Wie geld geeft om zich daarmee iets aan te schaffen, beoogt tijdelijk voordeel en winst, doch wie ZIJN weg wilde gaan,*

moest zelfs zijn ouders en vrienden verlaten. Ook vrijden en trouwden zijn leerlingen niet.” Dus stelde Hij hun zeer hoge eisen; dit maakte hen neerslachtig en zij spraken nog van de Essenen, waarvan een groot deel toch getrouwd waren.

Doch Jezus antwoordde hun dat dezen goed handelden volgens hun wet, doch dat zijn volmaaktheidsleer moest voltooiën wat die wet voorbereid had. Hij liet hen gaan en raadde hun aan zich eerst goed te bezinnen.

241.

Zijn uiteenzetting joeg zelfs zijn leerlingen schrik aan, omdat Hij zijn eisen zo zwaar had gemaakt; zij konden het moeilijk verstaan, noch een gevoel van ontmoediging van zich afzetten. In deze stemming gingen zij met Hem uit Nazareth naar Eliuds huis.

Onderweg beurde Hij hun moed op; Hij zegde dat er geen reden was tot moedeloosheid, dat de reden waarom Hij de jongelingen op die manier had toegesproken, dieper lag en dat zij nooit of laat tot Hem zouden komen. Doch wat hen betrof, zij mochten Hem onbekommerd volgen en vol vertrouwen zijn.

Onder deze en dergelijke troostwoorden van Jezus vervolgden zij hun weg naar Eliuds huis; ik geloof niet dat Hij zich bij Eliud weer ophouden wil, want er is veel gepraat en levendig misbaar ontstaan. De Nazarethanen waren zeer ontevreden, omdat Hij in hun stad niet wilde blijven; zij meenden dat Hij dat alles op zijn reis geleerd had. “’t Is waar, zeiden zij, Hij is een begaafd en wonderbaar mens, maar voor een timmermanszoon is Hij zeer aanmatigend.” Ik zag ook de drie zonen thuiskomen. De ouders namen de bezwaren die Jezus gemaakt had, zeer kwalijk op; de zonen stemden er mee in en iedereen deed mee aan het gepraat tegen Jezus.

19 september. –

Jezus leerde weer in Eliuds huis; zijn toehoorders waren meest Essenen en enige vreemde dopelingen.

De drie zelfde jongelingen kwamen nog eens tot Hem; zij baden Hem ook weer om opname en beloofden Hem stipte gehoorzaamheid in zijn dienst. *Jezus wees hen ook nogmaals af.* Ik zag dat het Hem speet dat zij de reden van zijn weigering niet konden inzien. *Hij sprak dan met de 9 leerlingen die op het punt stonden om op zijn bevel nog enige boodschappen te doen en zich dan tot Joannes te begeven; Hij zegde hun over de afgewezenen: "Zij verlangen tijdelijk voordeel en zijn niet van z'n alles te geven uit liefde; gij integendeel verlangt niets en wordt daarom onderhouden."*

Tenslotte sprak Hij nog zeer schoon en diep over de doop: "Gaat over Kafarnaïm, was zijn laatste woord, boodschap mijn Moeder dat Ik naar de doop ga, laat u over Joannes door zijn leerlingen Joannes, Petrus en Andreas en meer andere inlichtingen bezorgen en zeg aan Joannes de Doper zelf dat Ik kom."